

Naturen i Svalövs kommun

Naturvårdsprogram - del 2

SVALÖVS KOMMUN

Allemansrätten

Allemansrätten är en unik möjlighet för alla att röra sig fritt i naturen. Men vi behöver också ta ansvar för natur och djurliv och visa hänsyn mot markägare och andra besökare. Alltså inte störa – inte förstöra.

Vandra, cykla och rida

Tänk på att inte skada gröda, skogsplantering eller annan känslig mark. Du får inte gå över eller vara på någons tomt. De boende har rätt att vara ostörda. Tänk på att inte hindra markägare i deras verksamhet.

När man rider eller cyklar i terrängen är det risk för markskador. Tänk på att inte rida eller cykla över mjuka, ömtåliga marker, i markerade motionsspår, skidspår eller vandringsleder.

Om du passerar inhägnad betesmark, tänk på att inte störa djuren eller skada stängsel. Stäng grinden efter dig så att boskapen inte kommer lös.

Camping

Tälta gärna ett dygn men inte nära bostadshus, på jordbruksmark och skogsplantering. Att övernatta med husvagn och husbil begränsas av terrängkörningslagen.

Ta med skräpet hem

Elda försiktigt

Elda inte om det råder minsta fara för brand. Vid torrt väder råder ofta eldningsförbud. Tänk på att inte elda direkt på, eller intill berghällar. Släck elden ordentligt och lämna inga spår efter elden i form av eldstad eller liknande.

Plocka blommor, bär och svamp

Plocka gärna blommor, bär och svamp. Tänk på att vissa växter är fridlysta och att de inte får plockas. Länsstyrelsen kan ge information om fridlysta växter. Orkidéer är fridlysta i hela landet. Tänk på att inte ta kvistar, grenar, näver och bark från växande träd. De kan skadas. Du får inte plocka växter, mossor och lavar för försäljning.

Hundar

1 mars – 20 augusti är det vilda djurlivet känsligt för störning och då får hundar inte

springa lösa. Även under annan tid på året måste du ha din hund under sådan uppsikt att den inte stör eller skadar djurlivet och andra människor. I vissa delar av landet råder koppelstängsvång.

Jakt och fiske

Jakt och fiske ingår inte i allemansrätten.

Alla vilda djur och fåglar är fredade. Man får inte ta fågelägg. Det räknas som jakt. Jakt får bedrivas enligt bestämmelser i jaktförordningen. Djurarter som hotas av utrotning är fridlysta, till exempel alla grodor och ormar.

Organiserat friluftsliv

Vid organiserat friluftsliv är det viktigt att arrangören tar kontakt med markägare, kommun och länsstyrelse innan aktiviteterna inleds. Informera deltagarna om allemansrätten.

Inga motorfordon i terrängen

Det finns ingen motoriserad allemansrätt. Enligt terrängkörningslagen är det förbjudet att köra bil, MC, moped och andra motordrivna fordon på barmark i terrängen.

Speciella regler i skyddad natur

I nationalpark och naturreservat gäller inte allemansrätten utan här finns speciella regler.

Läs mer: www.naturvardsverket.se/allemansratten

Inledning

Naturen är kommunens viktigaste resurs. Den producerar varor och tjänster som vi alla är beroende av. Dessa ekosystemtjänster måste vi värna, vårda och visa så att de finns kvar för kommande generationer.

I del 2 av naturvårdsprogrammet har 51 områden med höga natur- och kulturvärden beskrivits. Det är dock viktigt att förstå att hela landskapet i Svalövs kommun har stor variation på värdefulla livsmiljöer och landskap med biologisk mångfald och att nya värdefulla områden kan komma fram efterhand.

I del 1 beskrivs de lagar som styr naturvården. I den finns också olika förslag på hur kommunen kan skydda värdefulla natur- och kulturmiljöer samt hur kommunen kan arbeta med naturvård.

Urvalet av områden har gjorts från en databas där många av kommunens naturtyper finns beskrivna samt från tidigare inventeringar. Nya inventeringar har gjorts av vissa områden, speciellt i de sex tätorterna.

Skyddad natur ligger i huvudsak på horsten Söderåsen i norr. Där ligger Söderåsens nationalpark och sju naturreservat. Vid Svalöv ligger ett kommunalt naturreservat. Tre områden är biotopskyddade. Allmänt biotopskydd gäller olika landskapselement som alléer, mägergravar, åkerholmar, källor, m.m. i slättlandskapet. Flera riksintressen för naturvård finns liksom riksintresse för kulturmiljövård och friluftsliv. De stora åarna på slätten och större bäckar på Söderåsen omfattas av 100 m strandskydd. Många naturområden ingår i EU:s nätverk Natura 2000.

På Söderåsen ligger två strövområden som förvaltas av Region Skåne.

Projektet är delfinansierat med LONA- bidrag från Naturvårdsverket.

Kartlegend för områdeskartor

Alla kartor är orienterade mot norr.

- Myrmark
- Naturbete
- Skog
- Tätort
- Vatten

Källor

- Naturtypsinventering 1996, Lotta Claesson, Florence Eberhardt och Charlotte Lundberg.
- Fördjupad översiktsplan Söderåsen, 2002 Bjuv, Klippan, Svalöv och Åstorps kommuner.
- Översiktlig vegetationsinventering av Svalövs kommuns skogsområden, 2004 Karl-Erik Karlsson.
- Naturvårdsprogram Länsstyrelsen.
- Databas med digitaliserade vegetationstyper. 2008, Emily Andersson, Fia Bengtsson, Charlotte Lundberg (NIP-projekt).
- Möte och faktaredigering har gjorts med Svalövs naturskyddsförening, Röstånga Bygdens Kulturförening, enskilda markägare och LRF lokalgrupp. De politiska partierna har kommit med synpunkter.

Innehållsförteckning för områdesbeskrivningar

1. Ekeshögarna - ett paradis för sandnejlika	1
2. Saxåns dalgång	3
3. Teckomatorps grönstruktur	7
4. Braåns dalgång	11
5. Billeberga grönstruktur	13
6. Tågarps grönstruktur	17
7. Rååns dalgång	19
8. Diabaskullar i och runt Rååns dalgång	21
9. Svalövs grönstruktur	23
10. Prästafäladen och Höjebacke	29
11. Svenstorp - Bolshus fälads naturreservat	31
12. Pålsbo	33
13. Naturen runt Trolleholm	35
14. Bare mosse - kommunens äldsta bosättning	37
15. Skogsgård, Källstorp, Grytekullen och Skipadrätten - ett landskap från förr	39
16. Revlinge mosse - en plats för sländor	43
17. Sonarps kärr	45
18. Landskapet runt Ask	47
19. Ask våtmark	51
20. Bulls måse - ett fågelparadis	53
21. Duveke med magiska ekar	55
22. Landskap runt Knutstorp	57
23. Bullstofta - ett naturbete med gamla anor	61
24. Kågeröds grönstruktur	63
25. Blinkarps fälad - ett paradis för vaxskivlingar	69
26. Blinkarps ädellövskog - en skog med gamla anor	71
27. Röstånga - granne med Söderåsens nationalpark	73
28. Vegeå	79
29. Bokholmens mosse - Skånes största våtmark	83
30. Nackarps naturreservat - med vittringskullar	85
31. Jällabjär - en vacker vulkan	87
32. Liaången	89
33. Finnstorp - ett friluftsområde året om	91
34. Orebackens dalgång	93
35. Söderåsens nationalpark - en naturpärla	95
36. Lilla Bäljane å - en å med många källor	99
37. Ädellövskog vid Vegeå	103
38. Hallabäckens dalgång året om	105
39. Smedjebackens lövskog	109
40. Smedjebacken naturbeten	111
41. Orrödsjärret	113
42. Klåverödsområdet - en plats för friluftsliv	115
43. Grindhus - en bit Söderåshistoria	117
44. Vargadalen	119
45. Traneröds mosse	121
46. Eningebäcken	123
47. Ekhage och alskog vid Stenestad	125
48. Lilla Klåveröd - en torpmiljö från en svunnen tid	127
49. Bodens naturbete	129
50. Klövahallar - ett geologiskt eldorado	131
51. Söderåsen - en horst	135
Kartor	141
Ordlista	143

Vy över Ekeleshögarna

1 Ekeleshögarna- ett paradiset för sandnejlika

I det backiga landskapet väster om Norrvidinge ligger flera bronsåldershögar med höga natur- och kulturvärden. Här växer den sällsynta och väldoftande sandnejlikan på sandblottor och gravhögar.

Förutom de kulturhistoriskt värdefulla gravhögarna finns här rester av ett jordhågn som markerade en gammal vång vilket är ovanligt i slättbygden.

Området är en sandig betesmark som hålls öppet med kreatur. I västra delen växer en talldunge som ska hindra sandflykt. Tre gravhögar som ligger inom området hålls öppna genom slåtter.

År 2010 noterades 700 tuvor av sandnejlika (Bot. Notiser). Den hör hemma i vegetationstypen sandstäpp som finns i östra Skåne. Därutöver växer den på ett fåtal platser bl.a Ekeleshögarna. I denna betesmark växer för övrigt en torr-

ängsvegetation med rödven, fårsvingel, gulmåra, gråfibbla, blåmunkar, åkervädd, backtimjan och trift. Kalkgynnade arter är sandnejlika, backsippa och gullviva.

Naturtyper - arter:

Torrhedvegetation med sandblottor, sandnejlika.

Värden:

Backlandskap, ovanlig flora, fridlyst art, gravhögar, EU-natur typ

Skydd:

Fornvårdsområde(M198),riksintresse för kulturmiljövården M:K32, riksintresse naturvård, N 50, Natura 2000-område och fridlysta växter.

Önskad utveckling:

Fortsatt slåtter och bete.

Ekosystemtjänster:

Bete, pollinering, biologisk kontroll, landskapskaraktär, kulturarv.

Torrängsflora med backtimjan, axveronika och sandnejlika

Sandnejlika

Sandnejlikan växer huvudsakligen i vegetationstypen sandstäpp. Den gynnas av kalk, ljus och god dränering. Sandnejlikan är konkurrenssvag och klarar inte av

som håller vegetationstöcket lågt. Dessutom kräver den en markstörning som innebär att markskiktet rörs om i viss utsträckning, annars kalkas ytlagren ur.

Sandnejlika

Kartvy över Ekeshögarna

att växtplatserna växer igen med högväxt vegetation som kraftiga gräs och buskar. Den främjas av en intensiv betesdrift,

Referenser

Botaniska Notiser 2010
Bevarandeplan för Natura-2000, 2005,
Länsstyrelsen.

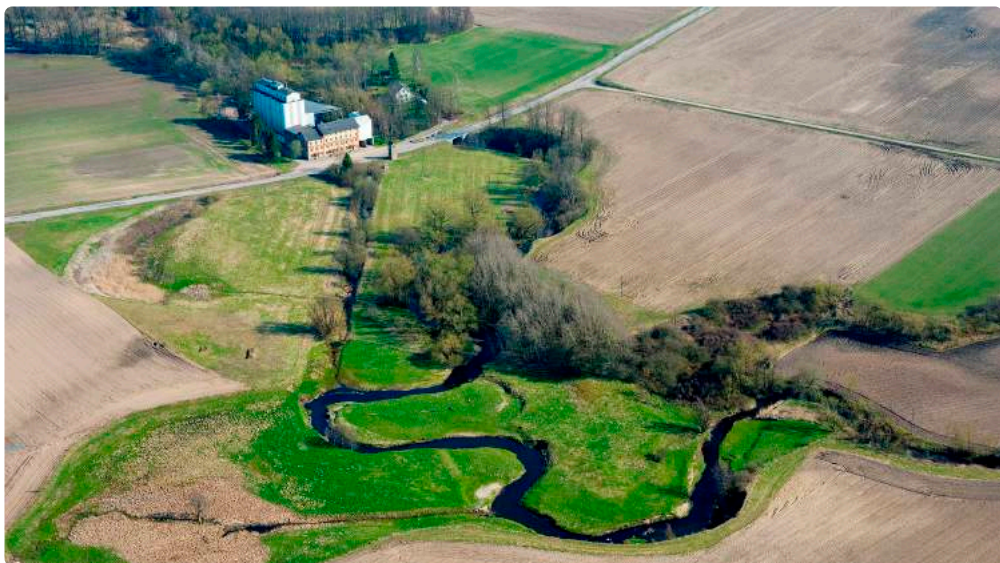

Foto: Bertil Hagberg. Saxån från ovan vid Gissleberga kvarn

2 Saxåns dalgång

Upplev vattennaturen utmed Saxåns åsträcka mellan Gissleberga kvarndamm och byn Trä. Här syns hur naturliga vattendrag eroderar, här hörs forsärlan och här trivs en mångfaldig växtflora på både våt, fuktig och frisk mark.

Saxån rinner från sitt källområde, Djurups ängar sydväst om Ask till Trolleholm och därefter mot väster förbi Gissleberga kvarn och Trä för att slutligen mynna i Öresund. Ovanför Trollenäs heter vattendraget Vallabäcken.

Vallabäcken är omgrävd och rätad i nästan hela sin sträckning till Trolleholm. Vid Gryttinge finns en naturlig sträcka som inte rensats. Bäckens rinner omväxlande lugnt eller svagt strömmande igenom ett åkerlandskap. Vid Trolleholm omges bäcken av en artrik lövskog som utpekats som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Denna bäckbiotop med beskugg-

Naturtyper - arter:

Rödlistade arter, ovanliga fiskarter, kalkgräsmarker, ovanlig fågelfauna.

Värden:

Rödlistade arter, naturliga geologiska formationer, vandrande havsöring, naturbeten med kalkgynnad vegetation, nationellt värdefullt vattendrag.

Skydd:

Delar av Saxån ligger inom riksintresse naturvård (N 49) och riksintresse kulturmiljövård (M:K 32). Strandskydd gäller.

Önskad utveckling:

Fortsatt högt betestryck utmed ån, ta bort vandringshinder för fisk och anläggning av vandringsstråk.

Ekosystemtjänster:

Renande och reglerande processer, livsmiljöer, natur och kulturarv, upplevelse, hälsa.

ning och död ved är en lämplig lekplats för öring. Dock hindras detta av vandringshinder som t.ex. dammar.

Saxåns sträcka mellan reningsverket i Marieholm och Gissleberga kvarn rinner genom ett flackt landskap och omges av åker och betesmarker. En del markpartier sköts inte utan kommer med tiden att växa igen. Ån har i stort sett behållit sitt naturliga och slingrande lopp och på en plats finns en korvsjö som avsnörts från huvudfåran. Forssträckor finns bl.a. vid Norra Skrävlinge kvarn.

Vid Gissleberga kvarn finns två gamla kvarndammar varav en restaurerades 1999. Då byggdes en laxtrappa och en mindre anläggning för elproduktion. Från dammen forsar huvudån ner under en gammal stenvalvsbro och sedan vidare genom en modern cement-

trumma till en av åns finaste sträckor. Ån flyter i stora, naturliga meanderslingor mot byn Trää. Hur rinnande vatten eroderar naturligt syns tydligt på flera sträckor utmed ån. Speciellt tydligt syns det i de betesmarker som hävdas. Flera korvsjöar har snörpts av från huvudfåran och på flera platser omges ån av höga erosionsbranter.

Längs med denna åsträcka finns artrika naturbeten med torr-frisk gräsmarksflora. Här växer flera kalkgynnade växter så som gullviva, brudbröd, rödkämpar och darrgräs. Stor bockrot har noterats vid inventering på 1990-talet. Den är ovanlig och rödlistad. På långa sträckor växer en trädridå med ask, al och pil utmed ån. Där det är ljust och öppet vid och i vattnet växer bl.a. knölsyska, bäckveronika, rörfilen.

Kartvy över Saxåns västra sträckning

Till hotade och sällsynta arter inom hela Saxån hör fåglar som forsärla, kungsfiskare och övervintrande rovfåglar. Bland fiskar är grönling, sandkrypare, öring och ål ovanliga.

Den tjockskaliga målarmusslan och skalbaggen *Hydraena pulchella* är rödlistade. Saxån är en viktig vandringsled och reproduktionsplats för havsöring.

Saxån är klassat som måttlig ekologisk

status. Fiskevårds- och vattenvårdsåtgärder görs kontinuerligt utmed ån.

Vattenfakta

Åar i slättlandskapet slingrar (meandrar) fram i stora bågar. Detta beror på att vattnets strömhastighet varierar och då ändras åns läge efterhand. I ytterkurvor ökar vattnets strömmar och erosion sker, medan i innerkurvorna minskar strömmen och material avsätts.

Forssträcka vid Norra Skrävlinge kvarn

Referenser

Lirås Vibecke, Ericsson Marie 2005. Biotopkartering av Saxån, Rapport Länsstyrelsen i Skåne län. www.saxan-braan.se.

Saxån

Kungsfiskare vid Gissleberga kvarndamm

Försköningsparken i Teckomatorp

3 Teckomatorps grönsstruktur

Teckomatorp stationssamhälle ligger på slätten med närhet till naturområden utmed Braån i norr och Saxåns dalgång i söder.

I västra delen finns ett sammanhängande grönsstråk mellan park och idrottsplats i söder och Vallarnas naturområde i nordväst.

A Försköningsparken

Parken som anlades i början av 1900-talet är ett vackert och väl inramat område. Här finns öppna gräsytor med solitära träd som omges av skogsridåer. I söder har träden med åren slutit sig och bildat en skog. I parken finns ett stenparti där olika vilda växter såtts in. Det finns många olika trädarter som presenteras på informationstavlor. Många av träden är över 100 år och därför måste en förnyring ske genom nyplantering. Området är ett viktigt rekreatiomsområde med

utelektrum och uteklassrum som ligger nära förskola och skola. I området finns en motionsslinga.

Möjlig utveckling av grönsstråk och förbättring av ekosystemtjänster

Biologisk mångfald:

Ta fram skötselplan över Försköningsparken. Södra vallarna ska återställas till äng.

Vatten:

Öka tillgängligheten till Braån.

Rekreation:

Vandringstråk kan utvecklas utmed Braån. Vandringsstråk utvecklas söderut mot Saxåns dalgång. Utforma en hälso- och naturstig runt byn.

Naturområdet Vallarna

B Grönstråk väst

Från parken mot norr finns ett grönstråk med en sluten hasselgång, grupper av buskar, öppna gräsytor och en gräskulle. I bebyggelsen är vägen kantad med träd. Detta grönstråk ska bindas ihop med södra BT Kemi-området och naturområdet Vallarna.

C Vallarna

2006 anlades naturområdet Vallarna på det sanerade norra BT Kemi-området. Området är en blandning mellan park och natur. I sänkan mellan vallarna finns en klippt gräsyta och en damm. Bokträd och olika buskar växer på vissa vallar medan andra har såatts in med slätterfröer. Utmed Braån och i fuktiga partier växer al.

Barnen i Teckomatorp deltog i anläggningsarbetet. Under två dagar planterade barnen olika lövträd som bildade

”Barnens klimatskog”. Området är tänkt att utvecklas till ett uteklassrum med små gläntor, sittplatser och biologisk mångfald. I området finns ett fågeltorn som åt väster blickar ut mot fuktängar och dammar. På ängen häckar tofsvipan.

D Braån

Braån utgör ett naturligt grönstråk i norra Teckomatorp. Utmed ån finns en dagvattendamm i en gammal åfåra öster om vallarna.

E Grönstråk i öster

Söder om Karlsgården finns en inhägnad park med gamla kastanjer. Området kan knytas ihop med park söder om järnväg. Grönstråket kan följa Storgatan som i villabebyggelsen kantas av en trädallé. Stråket kan bindas samman med ett grönt fält, tidigare travbana i sydöst om Teckomatorp. Detta fält används idag som rekreationsområde.

F Skogsdunge i söder

En igenväxt skogsdunge runt en damm.

Natur runt Teckomatorp

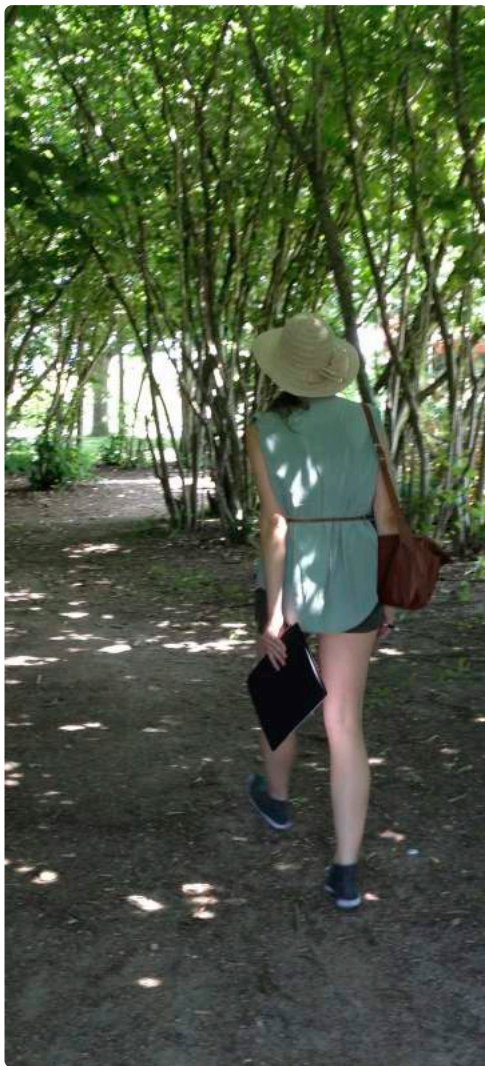
Fina naturmarker finns i Saxåns dalgång både vid Norra Skrävlinge, Gissleberga kvarn och Trä. Utmed Braån väster om Vallarna finns fuktäng och dammar.

Allé i västra grönstråket

Lummig inramning av Försköningsparken

Hasselgång

Grönstruktur i Teckomatorp

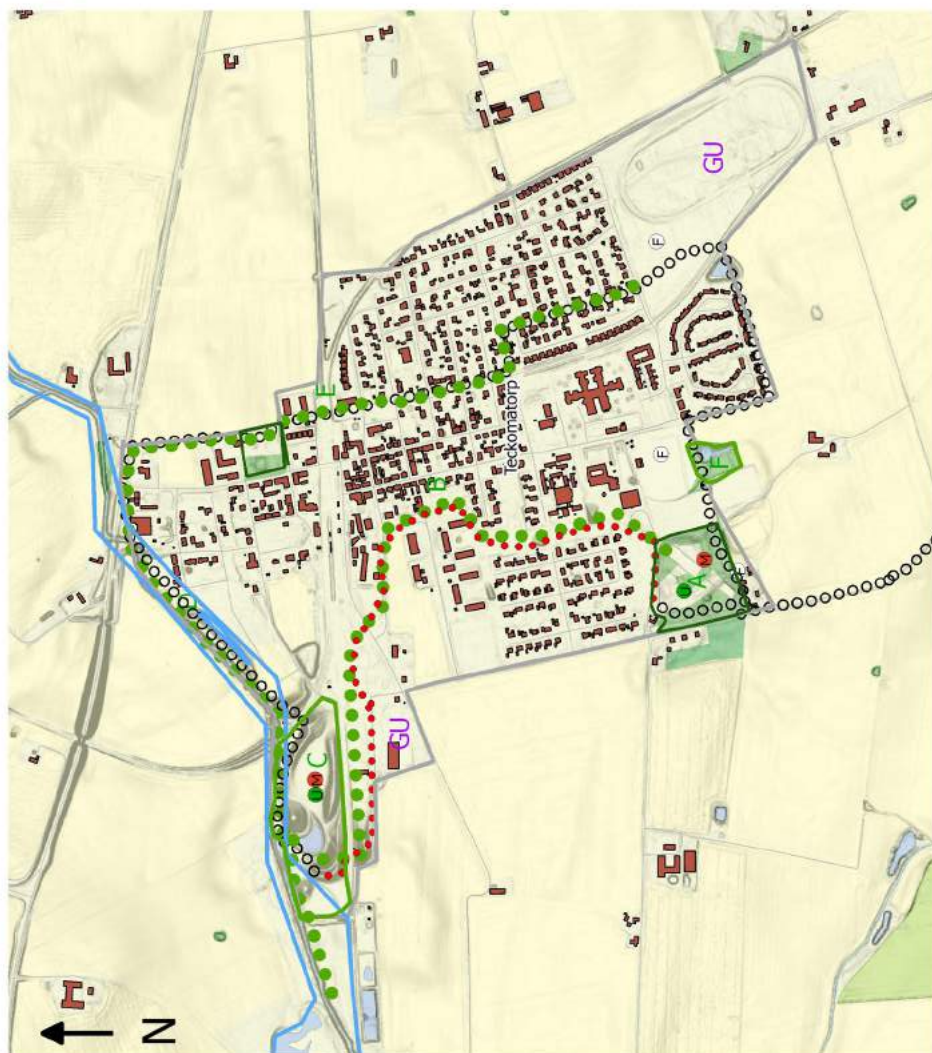
Teckenförklaring

- Myrmark
- Naturbete
- Skog
- Tätort
- Vatten
- Park
- Befintligt rörelsestråk
- Naturstråk
- ooo Nytt rörelsestråk
- Skåneleden

- Mötesplats
- Turistinformation
- Uteklassrum
- (F) Friluftsliv
- A Delområde
- B Delområde
- C Delområde
- D Delområde
- E Delområde
- F Delområde

GU Grönområde utveckling

100 0 100 200 300 400 m

Kreatur - viktiga naturvårdare

4 Braåns dalgång

Ett vackert parti av Braåns dalgång ligger norr om kräftdammarna i närheten av Ingelstorps gård. Här slingrar sig ån och omges av välbetade hagmarker.

Vissa slänter är flacka, andra är branta. I betesmarken finns på några platser en artrik torr- friskängsflora där kalkgynnade växter som gullviva, vildlin, brudbröd, rödkämpar, ängshavre och darrgräs kan nämnas.

Flera av betesmarkerna har ett historiskt intresse. Tidigare användes de som översilningsängar. Vatten leddes in i kanaler och gödslade ängen under kortare perioder. Idag kan man se rester av dessa bevattningskanaler i en betesmark.

Den rödlistade tjockskaliga målarmusslan har hittats i ån. Braåns vatten har idag en otillfredställande ekologisk status.

Naturtyper - arter:

Fuktängar, kalkgräsmarker, tjockskalig målarmussla.

Värden:

Flora, rödlistade arter, kulturhistoria, erosionsformationer.

Skydd:

Delar av åsträckan omges av strandskydd. Västra delen av Braån är skyddat som riksintresse naturvård (N49).

Önskad utveckling:

Fortsatt bete i dalgången och genomförande av vattenvårdsåtgärder.

Ekosystemtjänster:

Klimatreglering, dämpning av flöden, livsmiljöer för biologisk mångfald och naturturism/friluftsliv.

Referenser

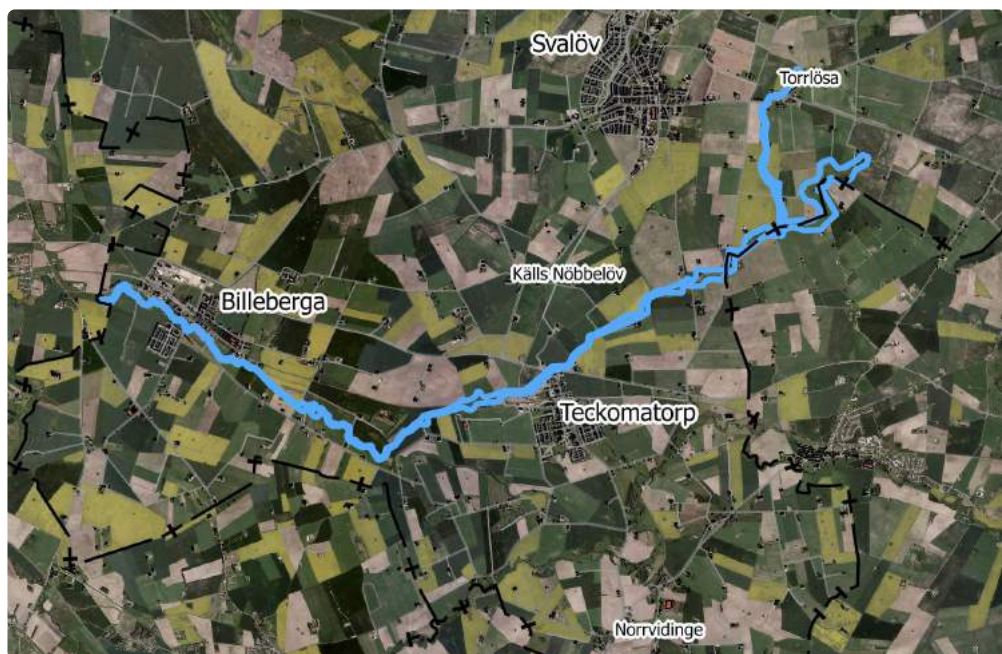
Natur och rekreationsvärden i Saxån- Braåns avrinningsområde, 1996 Ekologgruppen Landskrona.

Frisk och artrik betesmark finns utmed Braån

Braån rinner norr om Torrlösa by

Kartvy över Braån

Braån meandrar genom Billeberga

5 Billeberga grönstruktur

Billeberga ligger i slättlandskapet i västra delen av Svalövs kommun. Genom samhället rinner Braån vilket är ett viktigt naturstråk. Ett annat viktigt grönområde är Dalen.

A Braån

Braån meandrar i stora och små slingor, från öst till väst genom Billeberga. Öster om Södervägen omges ån av bebyggelse i norr och jordbruksmark i söder.

Söder om ån är delvis tillgänglig för vandring. Längs med ån växer olika träd och buskar som vitpil, ask, al och fläder. I kanten av Braån växer en fuktighetskrävande vegetation med rosendunört, älggräs och strandlysing. I åvattnet växer vass, jättegröe och stor igelknopp där det är ljusluckor.

I ån finns ett djurliv som varierar längsmed ån. Träd som ger skugga och död ved i ån skapar många bra livsmiljöer för

vattendjurlivet.

Åt väster finns grönytor och odlingsfält utmed åns södra del. Norra delen av ån domineras av bebyggelse. Längre åt väster finns betesmarker norr om ån med en damm. Närmare Årup ligger en fuktäng där det är svagt betestryck. Här ligger också en anlagd våtmark. På denna äng syns de gamla, avsnörda meanderbågarna som är vattenfyllda vid högt vattenstånd i ån. Vid Årups by finns ett dämme i ån och en laxtrappa.

B Dalen

I norra delen av Billeberga ligger en bäckravin som omges av hagmarker och lövskog.

Betesmarken i norr präglas av artfattig vegetation med bl.a. vitklöver, brunört och hundäxing. Två bäckar har erodererat sig ned i en svag sluttning och de kantas av

en ridå med hagtorn. Innan lövskogen rinner bäckarna ihop till en bäckfåra. I väster ligger två fornlämningar varvid den östra benämns Billeshögen.

I skogen växer bok, sykomorlön, skogs-lön, ask, och ek. I söder finns en del döda almar. Fläder är en vanlig buske. Där träden växer tätt saknas nästan fält-skikt på sommaren. Nejlikrot, ramslök och blekbalsamin finns. Där det är större ljusinsläpp växer nässlor, snärjmåra och kirskaål.

Området är ett viktigt rekreationsområde. Framförallt används området som utelektrum och uteklassrum.

C Övriga grönstråk

Runt kyrkogården finns gamla lindar vilka skapar en lummig miljö. Vid scoutgården har det satts upp holkar vilket gynnar fågellivet. På banvallen finns flera växter som cikoria, gul söt-väppling, malva, renfana och nattljus. Andra viktiga livsmiljöer för biologisk

mångfald är vägkanter och trädgårdar.

Klippta grönytor, gröningar finns fram-förallt i söder och nordöstra delen av byn. I Blomområdet i söder inramas gröningarna av träd och buskar ut mot ett åkerlandskap. I nordöst finns gröningar runt skola, på lekplats och idrottsplats. Öster om skolan växer björk i ett smalt stråk. Grandungen söder om ån används mycket av föreskolebarnen.

Möjlig utveckling av grönstråk och förbättring av ekosystemtjänster

Biologisk mångfald:

Utveckla mer biologisk mångfald vid skolan. Plantera svenska träd på gröningarna.

Vatten:

Våtmarker kan anläggas i låga partier längsmed Braån.

Rekreation:

Förläng vandringsstråk utmed Braån åt väster till dämme vid Årup . Eventuellt också åt öster. Gör en skötselplan för Dalens betesmark och skogsområde med syfte att utveckla den biologiska mångfalden och dess kvalitéer som utelektrum och utklassrum.

Vid ny bebyggelse bör det planeras för gröna naturområden t.ex. fler skogsdungar.

Gamla lindar finns runt Billeberga kyrka

Natur runt Billeberga

Billeberga omges av ett uppodlat jordbrukslandskap. Att cykla eller vandra i detta landskap ger långa vyer. Utmed Braåns dalgång kan man cykla österut.

Mot norr når man Tågarp och Rååns dalgång med tåg eller cykel. Närmsta skog är Saxtorpsskogen ca 9 km och havet kan nås per cykel på cykelbana till Landskrona ca 12,5 km.

Bäckravin på Dalens bete

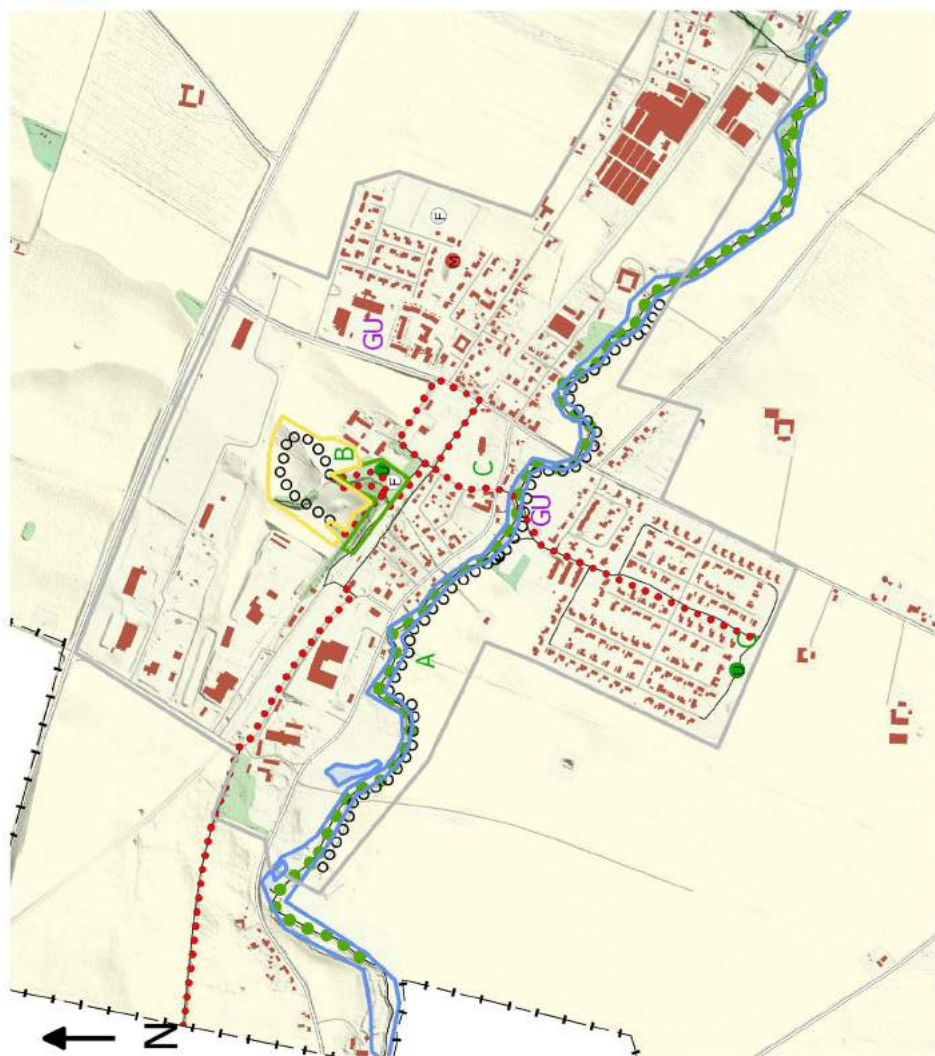

Dämme och laxtrappa i Arup

Grönstruktur i Billeberga

Teckenförklaring

	Myrmark		Befintligt rörelsestråk		Mötesplats
	Naturbete		Naturstråk		Turistinformation
	Skog		NYT rörelsestråk		Uteklassrum
	Tätort				Filuftsliv
	Vatten				Delområde
	Park				Delområde
					Delområde
					Grönområde utveckling

Tågarp ligger i sluttningen utmed Rååns dalgång

6 Tågarps grönstruktur

Samhället Tågarp ligger i Rååns dalgång. Dalgången präglas av betesmarker mot väster och åkermark mot öster.

A Rååns dalgång

Samhället sluttar mot ån i norr. Råån är rätad där den rinner förbi ett industriområde och det gamla reningsverket. I betesmarken i norr syns de gamla åfårorna då de vid högvatten blir vattenfyllda. Råån är ett fint grönstråk mot väster där den meandrar naturligt genom artrika naturbeten. Med den planerade nya bebyggelsen i västra delen av Tågarp kommer dalgången att bli mer lättillgänglig. Det finns också en önskan om en vandringsled i hela dalgången mellan Helsingborg till Sireköpinge och Kågeröd.

B Övriga grönytor

Genom samhällets västra del finns ett grönstråk med klippta grönytor, lekplats och fina utsikter mot Råån.

På Alfabos förskola är utemiljön nyanlagd med gräsytor, träd, buskar och en fin lekpark.

Möjlig utvecklig av naturstråk och förbättring av ekosystemtjänster

Biologisk mångfald:

Anlägg ett naturområde i söder (GU, se karta) med skog och öppenmark. Bind ihop området med Rååns dalgång.

Vatten:

Dagvattendammar planeras utmed järnvägen i ett nytt bostadsområde i väster.

Rekreation:

Utveckla ett grönare torg.
Utveckla ett skogsområde i söder.
Gör vandringsstråk längs med Råån mer lättillgängliga. Obevakad järnvägsövergång görs bevakad. Gör en vandringsled utmed Råån.

I öster ligger en fotbollsplan med biologisk mångfald i slänterna runt planen. Små gröna områden finns i sydöst runt en lekplats och vid gamla fritidsgården.

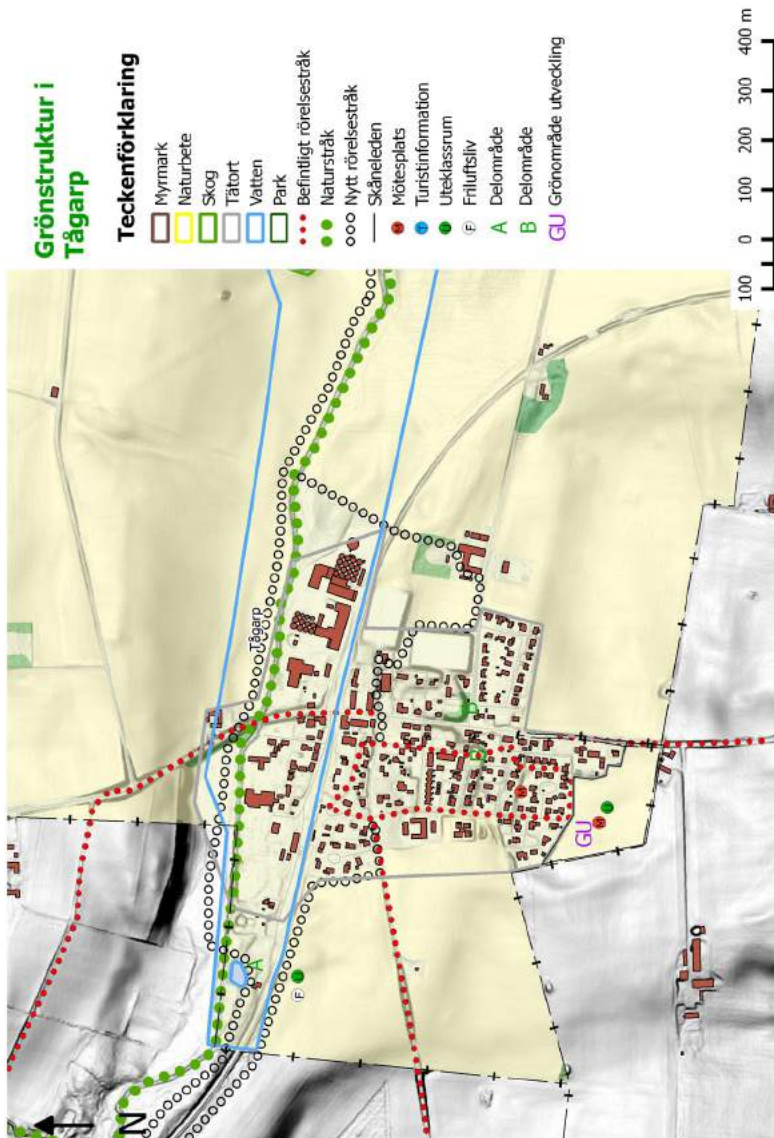
Natur nära Tågarp

Det finns fina vandrings- och cykelstråk runt Tågarp. I norr ligger Rönnaprpsbjär, en höjd med artrikt bete. Rönnaprpsbäck-

en rinner i en djup lövskogsklädd ravin från Ättehögsdammen öster om väg 110. Gluggstorpsskärret och Rönnaprps stenbrott är andra värdefulla naturområden

I söder ligger Rönneberga backar med bronsåldershögar. Här har man vida utsikter runt västra Skåne och Öresund.

I öster ligger byn Sireköpinge med gammal kyrka och bebyggelse.

Rååns dalgång vid Tågarp

7 Rååns dalgång

Råån rinner i en väl markerad och bred dalgång från sina källområden i Svalövs kommun.

I Sireköpinge rinner flera biflöden ihop. Halmstadbäcken som rinner från norr och Tirupsbäcken som kommer från öster är de största. Det norra vattendraget omges delvis av skog medan det östra rinner genom öppet landskap.

Under de senaste decennierna har vattenkvaliteten i Råån förbättrats. Fiskfaunan är artrik och genom olika fiskevårdsinsatser finns idag ett rikt bestånd av havsöring.

Vid vattenundersökningar 2013 fanns ett mycket högt artantal vid provtagningspunkten i Sireköpinge. Flera renvattensarter har ökat under 2000-talet vilket indikerar på svag föroreningspåverkan. Den ekologiska statusen för bottenfaunan bedömdes vara hög för vattendraget i

Svalövs kommun. Vad det gäller kiselalger så är den ekologiska statusen måttlig. Kiselalgsfloran indikerade på att ån påverkas av närsalter på alla lokaler.

Naturtyper - arter:

Livsmiljöer i å och bäck samt våtmarker.

Värden:

Våtmark, artrik fisk- och bottenfauna, landskapsbild, ovanlig naturtyp, rödlistade arter och kulturmiljö.

Skydd:

Riksintresse naturvård (N45), strandskydd, riksintresse kulturmiljö (MK 10), riksintresse friluftsliv FM:07, särskilt värdefulla kulturmiljöer och landskapsbildsskydd.

Önskad utveckling:

Önskemål om en vandringsled och genomförande av vattenvårdsåtgärder.

Ekosystemtjänster:

Klimatreglering, dämpning av flöden, livsmiljöer för biologisk mångfald och naturturism/friluftsliv.

Råån

Sedan 1990-talet har många våtmarker anlagts inom Rååns avrinningsområde. I Svalövs kommun är Bulls måse en av dessa anlagda fågelrika våtmarker. Våtmarkerna har många funktioner. De reducerar kväve och fosfor i vattnet och ökar den biologiska mångfalden.

Ån är till stor del rätad hela vägen från Tågarp till Tirup. Norrut från Sireköpinge

rinner bäcken i naturligt lopp även om en viss sträcka är kulverterad.

Vild havsöring

I Råån vandrar havsöringen upp över 20 km till sin lekplatser. På steniga och skuggiga bottnar lägger öringen sina ägg på hösten. Enligt Rååns fiskeförening så lär Råån vara den största producenten av vild havsöring till Öresund.

Referenser

www.raan.se

Kartvy över Rååns sträckning

Diabaskullar ligger på rad utmed Rååns dalgång

8 Diabaskullar i och runt Rååns dalgång

I landskapet runt Råån finns ett 15-tal diabaskullar och diabasåsar där några fortfarande har kvar en artrik torrängsflora.

Diabas är en basisk bergart som tillsammans med tidigare bete skapat förutsättning för en stor artrikedom. På 1950-talet inventerades kullarna av botanisterna Arvid Nilsson och Stig Blixt och senare har botanisterna Roland Lyhagen och Karl-Erik Karlsson följt upp inventeringen och funnit att arter försvunnit efterhand som kullarna växt igen.

Andra kullar/diabasgångar har försvunnit genom brytning av diabasen som vid Spargodt och väster om Tirup. En del kullar har planterats med gran.

Den kulle som är närmast Sireköpinge säteri har fortfarande torrängsarter kvar. Vid besök i juni och juli sågs klippnejlika,

backglim, backlök, fältmalört, småborre, liten blåklocka, gulmåra, småfingerört och rödkörvel, gråfibbla, och femfingerört.

Naturtyper - arter:

Artrika torra-friska låglandsgräsmarker.

Värden:

Stor artrikedom, Rödlistade arter, Natura 2000-naturtyp, geologiska formationer.

Skydd:

De flesta kullarna ligger inom riksobjekt naturvård N 45, riksintresse friluftsliv FM:07, strandskydd och landskapsbildskydd. Allmänt biotopskydd gäller för kullarna i åkermark.

Önskad utveckling:

Slätter och bete på några kullar.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, biologisk kontroll, landskapskaraktär, kulturarv.

Hålröt

Torrängsflora på diabas

Backglim

Kartvy över diabasområden i Rååns dalgång

Referenser

Artlista 2003. Arvid Nilsson, Roland Lyhagen och Karl- Erik Karlsson.

Arvid Nilsson 1972 Flora och vegetation på diabasförekomster inom Sireköpinge socken.

Medlemsblad Lunds botaniska förening

Svalövssjön är ett viktigt naturområde för rekreation och uteundervisning

9 Svalövs gröstruktur

Genom hela Svalöv går ett tre kilometer långt gröonstråk utmed Svalövsbäcken som har sin början vid Svalövssjön. Hjalmar Nilssons park som ligger i sydöst är ett annat naturskönt område. De flesta Svalövsbor har tillgång till gröna stråk inom 300 m. Även mer opåverkade naturområden finns inom två kilometer.

A Bäckaparken

Nordväst om Svalövsbäcken finns klippta gräsytor med björkdungar, solitära hängpilar, hägg och hagtornsbuskage. Här finns också en damm som är hemvist för parkens gräsänder. Längs med bäcken växer enstaka alar. Parken binds samman med gröonstråk utmed det odlade landskapet i väster genom klippta gräsytor.

I sydöst finns en bokskog med motions slinga. Här växer vitsippor och svalört på våren.

Möjlig utveckling av naturstråk och förbättring av ekosystemtjänster

Biologisk mångfald:

Utveckla biologisk mångfald i Södervångsparken genom plantering av träd.

Vatten:

Damm kan anläggas i Södervångsparken. (GU, se tätortskarta)

Rekreation:

Bäckaparken kan söderut knytas ihop med gröonstråk i Södervång. Eventuellt kan ett nytt vandringsstråk anläggas utmed Svalövsbäcken vid Felestad. Informera om hur man hittar till det lokala naturreservatet, Svenstorp – Bolshus fälad. Genomför förslag på hälsostig som går runt Svalöv. Vattenvårdsprojekt utmed Svalövsbäcken.

Kolonitradgårdar är viktiga grönområden för den biologiska mångfalden

B Dalgång utmed Svalövsbäcken

Ask och al bildar ett trädbestånd utmed bäcken. I sluttningen mot villabebyggelsen i söder växer gräs som slaghackas några gånger per säsong. Här ligger också en lekplats. Den friska och fuktiga miljön närmast bäcken gynnar en hög-växande vegetation av nässlor, älgört, ulig kardborre, pestskräp och rosendunört.

Uppströms genom skogen till Svalövs-sjön kantas bäcken med ask, al, pil eller med buskar som fläder och hagtorn. Vid ljusare bäckpartier dominerar pestskräp som på sommaren får jättelika skuggande blad.

Översta bäcksträckan från Svalövssjön forsar lagom utför en anlagd laxtrappa och en stenlagd botten.

C Svalövssjön

År 2000 anlades Svalövssjön som är 6 hektar stor. Norr och öster om sjön är det idag bebyggt med ett 40-tal villor. En

gångväg leder runt sjön.

Pil och al växer i smal ridå utmed strandkanten runt nästan hela sjön. Öster om sjön ligger en badstrand och i väster finns betesmarker.

Den biologiska mångfalden har ökat i området med häckande skäggdopping, knipa, sothöna och gräsand. Övervintrande kungsfiskare har observerats. I vattnet lever bl. a. abborre, gädda och elritsa samt larver av bäckslända, nattslända och trollslända. Där det är ljusare växer kärrgröe och bred kaveldun.

Den invasiva växten sjögull har spridit sig till flera platser i Svalövssjön. Den bekämpas med täckramar.

Grönytorna runt dammen består av gräs med inslag av gullviva och rödkämpar. 2014 invigdes en skulpturpark med konst av konstnären Robert Harding.

D Natur runt förskolor och skolor

Öster om Svalövsbäcken ligger ett fint anlagt skolområde med damm och alla svenska trädslag. Mot norr avgränsas området av en gräskulle och i öster av små trädgångar med träd i olika ålder och storlek.

Detta område har stor betydelse som naturligt lekrum men också som en levande lärobok och uteklassrum.

E Hjalmar Nilssons park

Parken är känd för sin stora artrikedom av sällsynta och exotiska träd och buskar. Den anlades 1889-91 då Svalöf Weibull startade sin växtförädlingsverksamhet. Allmänheten är välkommen men parken är fortfarande i privat ägo.

På en runda i parken kan man se hundratal olika träd- och buskarter. Trumpetträd, gingko, silvergran, naverlönn, svart mullbär, japansk trollhassel, valnöt, praktmagnolia och tulpanträd är några. Bok är det vanligaste trädet.

På våren täcks marken av blåa vårstjärnor och gula vårlökar och vintergäck.

F Övriga grönytor

Mitt i Svalöv ligger Gustaf Eliassons park med olika träd. Runt folkhögskolan och lantbruksskolan finns grönytor med stora träd. I Södervång finns ett grönstråk med klippta grönytor.

Trädgårdar och koloniträdgård bidrar också till biologisk mångfald och gröna spridningskorridorer för växter och djur.

Natur i närheten av Svalöv

1,5 km nordöst om Svalöv ligger kommunens naturreservat Svenstorp-Bolshus fålad (område 11). Detta är ett varierande område med lövskog, ekhagar och enefålad. Sydöst om naturreservatet ligger Prästafåladen som är en naturbetesmark med varierande naturtyper och sällsynt flora.

Både norr och söder om Hjalmar Nilssons park finns fina promenadstråk i slättlandskapet.

Utmed banvallar och i vägkaner finns en artrik flora med bl.a. rosenplister, renfana, gulvial och ullkardborre. Just kardborre är viktig vinterföda för fåglar som t.ex. steglitsar.

Svalövsbäcken.

Damm i Bäckaparken.

Rosenplister är en typisk Svalövsört

Skulpturpark vid Svalövssjön

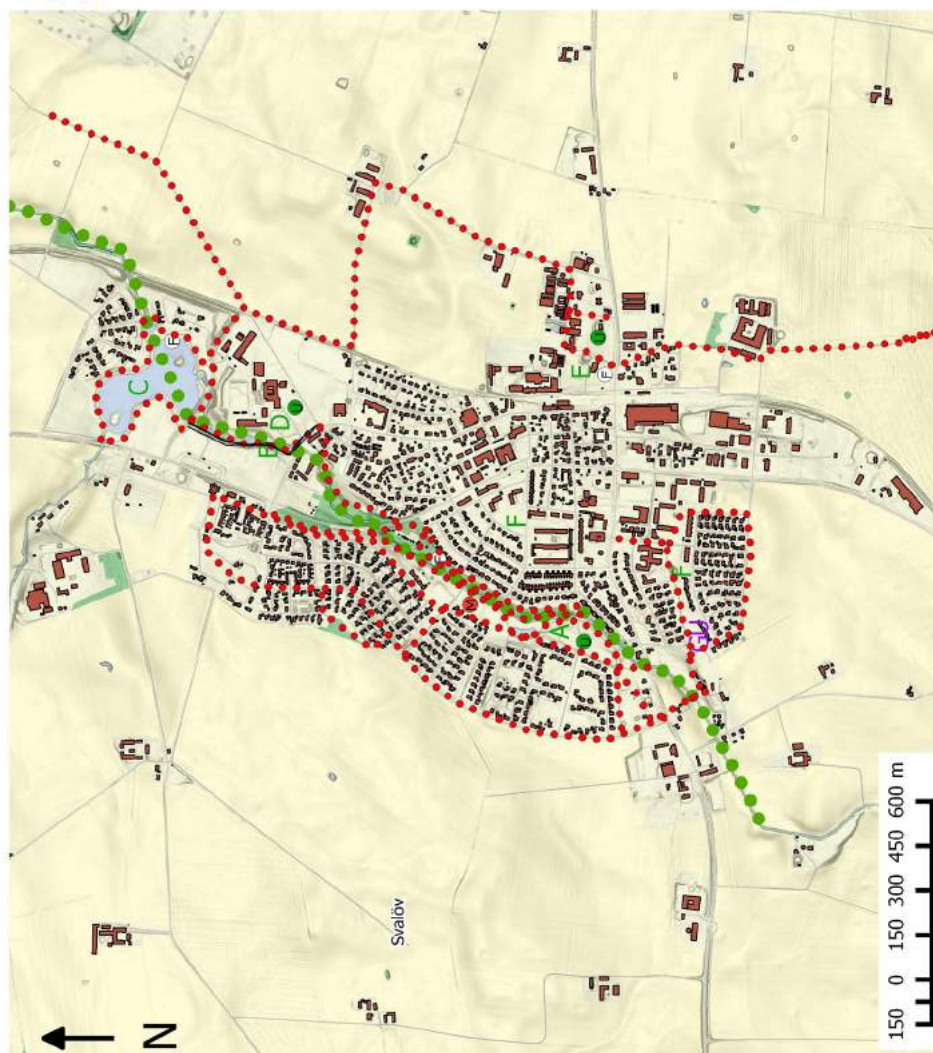

Vårstjärna och vårlök Hjalmar Nilssons park

Grönstruktur i Svalöv

Teckenförklaring

- Myrmark
- Naturbete
- Skog
- Tätort
- Vatten
- Park
- ... Befintligt rörelsestråk
- Naturstråk
- ooo Nytt rörelsestråk
- Skåneleden
- Mötesplats
- Turistinformation
- Uteklassrum
- F
- A
- B
- C
- D
- E
- F
- G
- Grönområde utveckling

Södra våtmarken

10 Prästafäladen och Höjebacke

I detta kuperade naturbete växer cirka 250 olika växter. Artrikedomen har gynnats av bete under lång tid. På gamla kartor anges området som Torrlösa bys fäladsmark.

1,5 km nordost om Svalöv ligger detta varierade naturområde. I norr växer en blandlövskog med gamla ekar, askar och fågelbär. Slån, fläder, hagtorn och hassel växer i buskskiktet. På våren innan lövsprickningen blommar vitsippa, svalört, skogsbingel, St. Pers nycklar och lundviol. Stor häxört och skogsknipprot är sommarväxter i skogen.

Naturtyperna i den öppna betesmarken varierar mellan torra och fuktiga gräsmarker. Brudbröd, jordtistel, svinrot, gökärt, gulmåra växer med det blå- och rosaskiftande jungfrulinet och den gula käringtanden i backarna.

Närmast Höjedamm växer en artrik stagg- och gräsvegetationstyp som är en prioriterad naturtyp i EU-nätverket Natura 2000. Här växer hirstarr, stagg, gökärt, ängsvädd, blodrot, kattfot och granspira.

Naturtyper - arter:

Artrika torra-friska låglandsgräsmarker, artrika stagg-gräsmarker, ädellövskog.

Värden:

Stor artrikedom, Natura 2000 – naturtyp, rödlistade arter, våtmark, flora, djurliv, tätortsnära natur.

Önskad utveckling:

Fortsatt högt betestryck med kor och hästar.

Ekosystemtjänster:

Bete, pollinering, reglerande, livsmiljö för biologisk mångfald.

Höjebacke

Runt Höjedamm finns också en kärrvegetation med olika starr, knappsäv, kabbleka och ängsbräsma. Själva dammen är igenväxt med bl.a. vass, säv, sjöfräken, flaskstarr. I södra delen finns en nyare våtmark med öppen vattenyta.

Fågellivet är artrikt med cirka femtio häckande arter (Mattias Olsson).

Området gränsar till kommunens lokala naturreservat i Sventorp- Bolshus fålad.

Kattfot

Kartvy över Prästfålad

Referenser

Thomas Arnström, Karl-Erik Karlsson, 2003 Förslag till skötselplan.

Rune Ekman, m.fl. 1978 Karatofta, en bok om Karatofta-Sventorp-Höjebacke.

Morgondimma över naturbetet

11 Svenstorp - Bolshus fälads naturreservat

En solig majdag springer korna med hopp och skutt ut på dessa gröna beten. Under vegetationsperioden ska dessa viktiga naturvårdare sköta området.

Naturreservatet bildades år 2000 med syfte att bevara och utveckla ett gammalt kulturlandskap med enefälad, torrbackar, ekhagar, fuktängar och små skogsdungar.

Dessa olika vegetationstyper är skapade genom lång tids hävd. Markerna var utmarker till Karatofta by och Bolshus gård. En del av marken har också brukats som åker.

I de olika vegetationstyperna växer en mångfald av örter, både vanliga och ovanliga. I den övre Bolsingaskogen upplevs en fantastisk vårflora med vit-sippa, gulsippa, lundvårlök, lungört och desmeknopp. Längre fram på säsongen

blommar liljekonvalj, gulplister, storrams, skogsbingel och stinksyska. Gamla ekar dominerar bland träden men även lind, alm, ask och vildapel finns. I buskskiktet växer slån, hagtorn, fläder och olvon.

Naturtyper - arter:

Artrika torra- friska låglandsgräsmarker, grova ekar, ädellövskog, enefälad, fuktäng.

Värden:

Stor artrikedom, kulturhistoria, närnatur, uteklassrum, friluftsliv.

Skydd:

Kommunalt naturreservat.

Önskad utveckling:

Öka tillgängligheten, årlig tillsyn enligt skötselplan, revidering av skötselplan.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, reglerande, naturturism/friluftsliv, livsmiljö för biologisk mångfald.

I betesmarkerna varierar florán utifrån vilken jordart det är och området brukningshistoria. I norra delen finns en enefälád på stenig morän med torr- och risvegetation. Genom området går flera fuktstråk och längs med Svenstorpsbäcken finns en fuktäng med ängsvädd, humleblomster, ältranunkel, gulvial, stor kärringtand samt orkidéer som nattviol och grönvit nattviol. Längre söderut finns gamla åkrar på lerig morän. Här växer en gödselpåverkad vegetation med spridda skräppor i den täta grässvålen. I en betesmark finns en anlagd damm. Bredkroniga ekar växer i delar av betesmarkerna. speciellt söder om mjölkladen.

I området kan man lyssna på och skåda olika fågelarter. Området är ett viktigt rekreationsområde och uteklassrum för förskola och skola i Svalöv.

Kartvy över Svenstorp - Bolshus fälád

Naturen - en levande lärobok i alla ämnen

Referenser

Skötselplan 2001.

Svenstorps fälád året runt 1992-1994, ett läromedel för skolan.

Rune Ekman, Staffan Erlandsson, Johan Gustavsson, Elisabeth Lyhagen, Roland Lyhagen, 1978. Karatofa, en bok om Karatofa - Svenstorp- Höje backe.

Gammal ek i vårfloren

12 Pålsbo

Öster om Svalöv ligger ett betat, naturskönt skogs- och ängsparti i det annars dominerande slättlandskapet.

Speciellt för området är ekarna med hassel och hagtorn i buskskiktet. I sydväst är ekarna gamla och bredkroniga. I området finns död ved i form av stående torrakor och liggande lågor. Braån slingrar sig naturligt genom området och kantas av al.

I norra delen finns en öppen äng bevarad. Här växer flera arter som trivs på kalkrika lerjordar och gynnas av slåtter.

En vårdag blommade darrgräs, Sankt Pers nycklar, ängsbräsa och majsmörblomma. Snart därefter blommade brudbröd, ängsskära och smörboll. I en florinventering på 1990-talet hittades inte mindre än 113 arter på ängen.

Fågellivet är artrikt. Grönfink, svarthätta, lövsångare, gransångare och rödhake

sjunger ikapp på våren. I ett gammalt dött träd sågs mindre hackspett mata ungar och i närheten satt en "sovande" kattuggla.

Ängen

Ängen med slåtterbruk har varit basen för jordbruket under 2000 år. Det sägs att "ängen var åkerns moder" vilket innebar

Naturtyper - arter:

Artrika torra –friska låglandsgräsmarker.

Värden:

Naturlig slingrande bäck, flora, djurliv, Natura 2000- naturtyp, ädellövskog, gamla ekar, kulturhistoria.

Önskad utveckling:

Fortsatt högt betestryck och slåtter på ängen.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, friluftsliv, kulturarv, livsmiljö för biologisk mångfald.

Smörboll

Kattugglan är väl kamouflerad

att änghöets väg genom kreaturen gav gödsel till åkerbruket. Det gick åtta hektar äng till att gödsla en hektar åkermark. Förutom artrikedom bland blommor så myllrar det av insekter på ängen. De pollinerar växterna och sprider dess frön. Samtidigt bjuds insekterna på nektar.

Kartvy över Pålsbo

Braån rinner genom östra lövskogen

Vallabäcken

13 Naturen runt Trolleholm

Runt slottet Trolleholm ligger varierande naturmiljöer som alléer, sjöar, bäckar, ekhagar och ädellövskogar.

Sydväst om slottet finns en gammal kvarndamm vars vatten rinner ut i en ravin som är nedskuren i skifferberggrunden. På södra sidan av ravinen växer en olikåldrig och flerskiktad ädellövskog, Läppan, som domineras av bok med inslag av alm, ask, avenbok, ek, skogslönn och lind. I området finns flera grova och gamla träd speciellt av avenbok.

Tidigt på våren täcks marken av vitsippor och bofink, gransångare, nötväcka, större hackspett och ormvråk syns och hörs. På sommaren blommar skogsknipproten, en ovanlig orkidé.

Kvarndammsravinen mynnar ut i Vallabäckens ravin som norrut utgörs av lövskog med bok, ask och al. Här växer

på våren en tät matta av ramslök. Betesmark kantar Vallabäcken mot söder. Vallabäcken utgör gräns mot Eslövs kommun i väster.

Naturtyper - arter:

Ädellövskog, bäck, ekhage, gamla och grova ekar.

Värden:

Natura 2000-naturtyper, artrikedom, våtmark, bäckravin, kulturmiljö, ädellövskog, gamla träd.

Skydd:

Riksintresse kulturmiljö (M31). Ravinen runt Vallabäcken är nyckelbiotop.

Önskad utveckling:

Skonsamt löv- och ädellövskogsbruk och fortsatt bete.

Ekosystemtjänster:

Reglerande, pollinering, biologisk mångfald, livsmiljö för biologisk mångfald, naturturism/friluftsliv.

Spärrgreniga ekar

Norr om kvarndammen och kvarnbyggnaden ligger ett bete med 300-åriga ekar. Området sluttar ner mot Vallabäck-en. De gamla ekarna är viktiga boplatser för fågel, insekter och en ovanlig svamp- och lavflora. I betesmarken finns flera hägnader med lövträdsföryngring.

Sydost om slottet ligger Rishagen. I denna 47 hektar stora betesmark finns flera Natura 2000-naturtyper. Vanligast är artrika torra-friska låglandsgräsmarker med växter som brudbröd, rödklint, bockrot, jordtistel, gökärt, ängsvädd och käringtand. Området är inhägnat med viltstängsel och betas med bl.a. nötkreatur. Flera våtmarker är anlagda och träd och buskar är jämnt spridda över hela betet.

Trolleholmssjön öster om slottet är viktig för fågelfaunan och förskönar slottsmiljön. Parken och de gamla alléträden är också viktiga för biologisk mångfald.

Kartvy över Trolleholms natur

Klockljung

14 Bare mosse - kommunens äldsta bosättning

I den småkuperade mellanbygden norr om Svalöv ligger Bare mosse. Vid mossen har fynd hittats från en av Sveriges mest betydande boplatser från mellanstenåldern.

Under tidsperioden 7990-6200 f.Kr. tros små grupper av människor ha bott på olika platser runt mossen som då var två igenväxande sjöar. Vid borrhningar hittades pollenrester från bl.a. bladvass som var en viktig basföda tillsammans med vilt och fisk för dessa människor. Vid arkeologiska utgrävningar gjordes fynd av yxor och tallstockar från en stockbro daterade till denna tid.

Idag är hela mossen starkt påverkad av torvtäkt och stora delar är igenväxt av björk, vide och brakved. I nordväst syns rester från gammal torvrälsbana. Där torvbrytningen varit som intensivast finns vattenfyllda torvgravar. Här dominerar en

kärrvegetation med bl.a. vass, blåtåtel, strandlysing, olika starrarter och andmat. En del torvgravar är igenvuxna med olika videarter. Vid kanten av torvgravarna

Naturtyper - arter:

Högmossevegetation finns kvar, kärrvegetation.

Värden:

Våtmark, flora, djurliv, stenåldersboplatser.

Skydd:

Kulturminneslagen (fornlämning).

Önskad utveckling:

Eventuellt synliggöra kulturminnen.

Ekosystemtjänster:

Kvävefälla, klimatreglering, dämpning av flöden, livsmiljöer för biologisk mångfald och naturturism/friluftsliv.

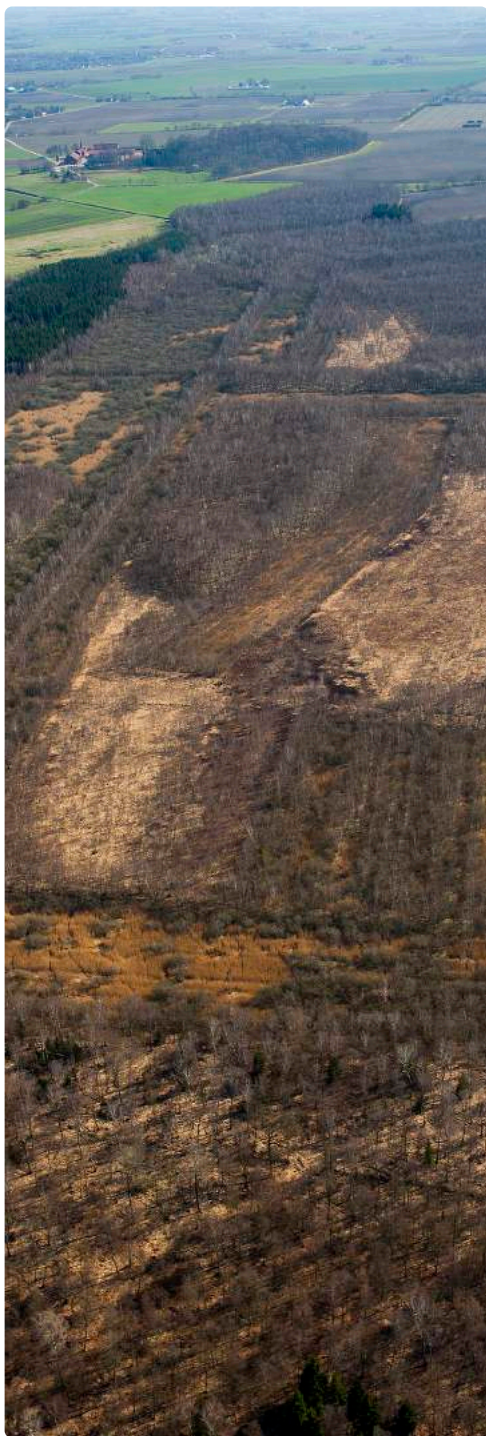
Kartvy över Bare mosse

har tidigare den ovanliga laven *Cladonia incrassata*, torvbägarlav, hittats. Det finns också kala ytor med bara brun vitmossetorv. Små partier av mossevegetation finns kvar med tuvull och småsileshår. Risväxter som klockljung, ljung, lingon, blåbär, odon och pors växer i torrare partier.

Den varierande miljön ger förutsättningar för en artrik fauna. Under en vårexkursion hördes stjärtmes, tranor, gransångare och korpar. Mossen är dränerad men är fortfarande ett viktigt vattenmagasin.

Referenser

Sig Welinder, Jägare- samlare vid Bare mosse, 1978.
Erik Forslid, Artikel Skånes naturs årsbok. Svalövs historia, del 1.

Bare mosse. Foto: Bertil Hagberg

Skogsgårds dalgång

15 Skogsgård, Källstorp, Grytekullen och Skipadrätten - ett landskap från förr

Ett småbrutet, historiskt och pastoralt landskap ligger strax norr om Svalöv. Små och stora beteshagar, gamla kulturspår av torpruiner, stengården och fägator, små skogsdungar och porlande bäckar präglar detta område.

Skogsgård som är en av fastigheterna förvaltas och sköts av Svalövs kommun. I dalgången nedanför gården rinner en bäck genom en betesvall. Bäckens här rätad och rinner norrut i en vacker dalgång med lövskogsklädda sluttningar. I slänten mot söder betas skogen. Här växer ask, avenbok, bok, lind och skogslönn med fläder, hassel och hagtorn i buskskiktet. På reko-gnosceringskartan från 1812 fanns det en stor damm i dalgången, "Fiskarehusdamm", som tros ha skapats för att odla fisk t.ex. karp. I dag finns en liten damm kvar.

Naturtyper - arter:

Artrika stagg-gräsmarker, artrika torra-friska låglandsgräsmarker, alluviala lövskogar, rödlistade arter.

Värden:

Artrikedom, historiskt landskap med många kulturspår, ogödslade beten, Natura 2000-naturtyper, ädellövskog, bäck.

Skydd:

Delar av området är med i Länsstyrelsens kulturmiljövårdsprogram. Speciellt biotopskydd.

Önskad utveckling:

Återmeandra bäck på kommunens mark. Bete i alla hagmarker.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, biologisk kontroll av skadegörare, landskapskaraktär-kulturarv, estetiska värden, livsmiljö för biologisk mångfald.

Fägata

Mot öster finns flera naturbeten som kantas av träd- och buskridåer. Här växer både en stagghed och torrhedsvegetation på de öppna betesmarkerna. Fägata, stengården och husruiner är spår från svunna tider.

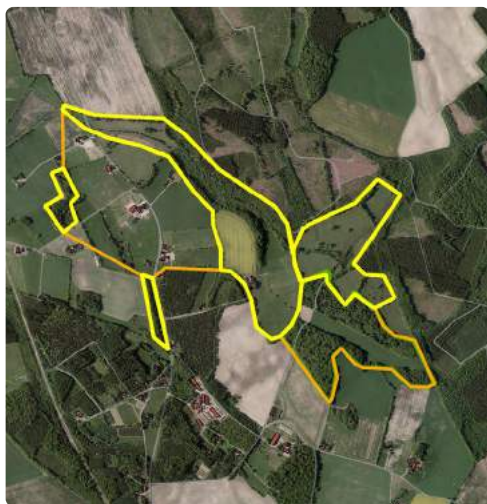
Sydost om dessa marker ligger trädklädda höjder som är biotopskyddade. Gammal

bok och ek dominerar i området. En del träd är grova och spärrgreniga. Enstaka torrakor och lågor finns. I den östra dungen finns också enstaka hålträd med mulm.

Väster om Kågerödsvägen ligger två naturbetesmarker med en artrik flora. Betesmarken närmast vägen är öppen med

Damm

Landskap runt Skogsgård

en trädbevuxen slänt åt väster. I södra delen ligger en åsrygg. I området finns också ett alkärr. På åsryggen i söder växer bl.a. brudbröd, gulmåra, jordtistel, gökärt och rödklint vilka ingår i vegetationstypen artrika torra-friska gräsmarker. Norrut vid väg mot Skipadrätten finns det andra trädbevuxta naturbetet som är artrikt men som idag har svag hävd.

Från ett majbesök

Till fågelsång av starar, skogsduva, bofink och lövsångare upplevdes den vita blomperioden i detta ålderdomliga landskap. Vitsipporna täckte fortfarande naturbetena och i stengärderna blommade slån och körsbär. Det var lätt att finna sju stengärden att hoppa över och att gå torrskodd över de steniga bäckflödena.

Ädellövsök i dalgång

Biotopskyddad ekhage

Stenröse i naturbete

Dalgång där "Fiskarehusdammen" låg på 1800-talet

Öppna vattenytor efter torvbrytning

16 Revlinge mosse - en plats för sländor

Mossen är ett viktigt källområde till Saxån-Braån och omges av ett öppet bete och jordbrukslandskap.

Torvtäkt har bedrivits på större delen av mossen som idag består av vattenfyllda torvgravar. Det är svårt att ta sig ut i våtmarken då vallar som finns mellan torvgravarna är smala och igenvuxna. Otillgängligheten tycker tranorna om, vilka häckat här under flera år.

Runt mossen växer en kantskog där vårtbjörk, al och vide är de vanligaste träden. Bland buskar dominerar brakveden. Flera torvgravar är igenvuxna med vass, kaveldun, blåsstarr, och säv.

Andra vattenväxter är vattenbläddra, vattenblink, vit näckros, korsandmat, stor igelknopp och gäddnate. Noterade kärrväxter är kärrsilja, kråklöver, fackelblomster och strandlysing.

Området är rikt på olika trollsländor. Här har observerats den ovanliga griptångsflicksländan som är rödlistad.

Naturtyper - arter:

Naturtyper vatten, Griptångsflickslända.

Värden:

Våtmark, flora, djurliv, rödlistade arter.

Skydd:

Inget skydd.

Önskad utveckling:

Rensning av utlopp om det inte påverkar biologisk mångfald.

Ekosystemtjänster:

Näringsfälla, klimatreglering, dämpa avrinning, livsmiljö för biologisk mångfald.

Referenser

Blogg från Magnus Billqvist.

Svart ängstrollslända

Trana

Kartvy över Revlinge mosse

Rikkärr i Sonarp

17 Sonarps rikkärr

Omgiven av skog ligger ett litet källkärr med kalkgynnad vegetation.

Källkärr är en mycket sällsynt miljö i Skåne med öppna källor och blekeutfällning. Området är skyddat som biotopskydd.

På gamla kartor är området markerat som äng. På skifteskarta från 1829 kallas området för Storängsmossarna. I det gamla bondesamhället var myrhö en viktig födokälla till djuren.

I områdets öppna partier växer typiska rikkärrsarter som gräsull, tagelsäv, näbbstarr och slätterblomma. I kanten växer träd och buskar tillsammans med hampflockel och fackelblomster.

Länsstyrelsen har påbörjat en restaurering så att området hindras från igenväxning. Öster om det biotopskyddade kärret ligger ett fint hässle bestående av flerstammiga hasselbuskar.

Naturtyper - arter:

Rikkärr, Majviva, Slätterblomma.

Värden:

Artrikedom, sällsynt naturtyp.

Skydd:

Biotopskydd.

Önskad utveckling:

Röjning, slätter.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, livsmiljö för biologisk mångfald.

Referenser

Skånes rikkärr, Länsstyrelsen.

Vattenklöver

Kartvy över Sonarskäret

Slätterblomma

Böljande landskap runt Ask

18 Landskapet runt Ask

Ett fantastiskt vackert böljande backlandskap finns i östra delen av kommunen, speciellt mellan Hjortshaga, Ask, Röstånga och Boarp.

I detta visuellt varierande landskap finns en mångfald av värdefulla naturtyper. Ädellövskogsklädda kullar, naturbetesmarker, alsockelkärr och bäckar är några. Landskapet är också rikt på småbiotoper och gamla kulturspår.

Landskapet i denna del av Skåne tros ha formats av underliggande berggrund. Här finns kullar med bergartskärna av diabas och lerskifferhällar (B. Ringberg 1984). Närmast vulkanen Jällabjär finns även bergarten basalt. Jordarterna domineras av lerig morän men det finns även en del isälvsavlagringar.

Söder om byn Ask finns flera dungar av ädellövskog. Delar av dessa var tidig-

are byns allmänning. Kulturspår som hålvägar, stenmurar och backstugueruin finns.

Genom en av skogen sträcker sig en diabasgång som en höjdrygg. I vittrade par-

Naturtyper - arter:

Rikkärr, alluviala lövskogar, kalkbokskog, bokskog av örtrik typ, artrika stagggräsmarker.

Värden:

Backlandskap. EU-naturtyp, artrikedom och ovanliga arter.

Skydd:

Biotopskydd.

Önskad utveckling:

Forsatt åkerbruk, bete och skonsamt ädellövskogsbruk.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljö för biologisk mångfald, naturturism, kulturarv.

Kartvy över landskapet runt Ask

tier i sluttningen växer blåsippa. På andra platser växer skogsbingeln i täta bestånd. Bok dominerar i trädskiktet men även ek och skogslönn förekommer. I dessa bestånd finns flera gamla träd som s.k. mulmträd.

Närmare Röstånga ligger flera artrika ädellövskogar. I en skog nära Tibbaröd kan man under våren uppleva en mångfaldig flora och lyssna på alla skogsfåglars vårsång. Skogen är olikåldrig med dominans av bok, ek och avenbok. Även lind, skogslönn och alm växer här. Lågor och torrakor förekommer sparsamt. I fältskiktet växer flera örter som vitsippa, gulsippa, lungört, liljekonvalj, getrams, storrams, gulplister, vårärt, skogsbingel, Sankt Pers nycklar och buskstjärnblomma. Bland gräsen kan nämnas lundgräsen hässlebrodd och lundslok. Koltrast, rödhake, gärdsmyg och svarthätta är fåglar som

Blommande hägg över skogsbingelmatta

kan höras. På marken finns flera platser med basaltstenar.

I sänkor finns ofta öppna kärr med starr- och tuvtåtelvegetation medan skogskärren består av al som när de blivit gamla utvecklat stora socklar. Flera naturbeten finns med artrika naturtyper. Vissa är välbetade medan andra håller på att växa igen. Lilla Bäljaneå (område 36), Ask våtmark (område 19), Sonarps rikkärr (område 17) och Blinkarps fälad (område

25) ligger alla i detta vackra böljande landskap.

Referenser

Ringberg Bertil, 1984. Jordartskarta, Sveriges geologiska undersökning, SGU.

Bokskog

Vårärt, en ovanlig växt i Svalövs kommun

Lind

Låga av bok

Strandängarna runt Ask våtmark betas av kreatur

19 Ask våtmark

Nordost om byn Ask ligger en anlagd våtmark i Garvarebäcken. Hit hittar både häckande och rastande fågel.

Den grunda våtmarken anlades 2006 och omges av en betesmark och lövskogsdungar.

Många vadare besöker våtmarken. 2013 observerades gluttsnäppa, drillsnäppa, rödbena och skogsnäppa (Örjan Righard). Storspoven, Svalövs kommunfågel har de senaste åren spelat i betesmarkerna runt våtmarken.

Vid besök på våren sågs flera gråhakedoppingar, en brunand, sothönor, gräsänder och häger. Runt dammen gick en flock på 10 grågäss.

Delar av dammen täcks under sommaren av olika flytbladsväxter t.ex. andmat och

lånke. I strandkanten växer små ruggar av kaveldun. Ask våtmark har en bra utformning för växter och djur. Den delvis långa och flacka och betade strandlinjen

Naturtyper - arter:

Fuktäng, våtmark, vadarfåglar, simfåglar, vattendjur.

Värden:

Fågelliv, ovanlig naturtyp (lokalt), rödlistade arter.

Skydd:

Inget skydd.

Önskad utveckling:

Fortsatt bete på strandängarna.

Ekosystemtjänster:

Kvävefälla, klimatreglering, dämpning av flöden, livsmiljöer för biologisk mångfald och naturturism/friluftsliv.

Ask våtmark ligger uppströms i Garvarebäcken

gynnar vadare. I våtmarken finns små öar och sänkor som fylls med vatten under höga flöden. På öarna kan andfåglar häcka ostört.

Om vadare

Vadare är en fågelgrupp med långa ben och lång näbb som är anpassad för att

söka mat på grunda strandängar.

Vadare gynnas av betade strandängar runt våtmarker. Det ska vara varierande gräshöjd för att vadare ska trivas. Vadare undviker häckning där det är för många höga träd i närheten.

Referenser

Örjan Righard (fågelobservationer)

Storsprov. Foto: Hjalmar Dahm

Kartvy över Ask våtmark

Bulls måse

20 Bulls måse - ett fågelparadis

**En tidig vårmorgon hörs en flerstäm-
mig fågelkör vid våtmarken Bulls-
måse. Gråhakedoppingens ”grym-
tande” är ett karaktärsläte precis som
sothönans tutande.**

Bulls måse restaurerades 1999 och ligger inom Rååns avrinningsområde. Sedan återskapandet av denna våtmark har ett rikt växt- och djurliv utvecklats. I mitten finns öppna vattenytor. Stora delar av våtmarken utgörs av vass och kaveldun vilket gynnat fågellivet. Här finns skydd och mat.

I öster finns välbetade marker med en kulle för fågelskådning och brygga ut i vassen. I göktider kan man skåda den bruna kärrhöken som matar sina ungar och höra sävsparven sjunga i vassen.

Vid ett höstbesök skådades gräsand, brunand, snatterand, kricka och årta.

Flera vadare passerade på sin flyttning mot söder. Tegelröd ängstrollslända och blodröd ängstrollslända flög omkring i

Naturtyper - arter:

Naturlig eutrof sjö med natevegetation.

Värden:

Stor artrikedom av fågel och annan fauna knuten till vatten.

Skydd:

Inget skydd.

Önskad utveckling:

Förbättra informationen hur man hittar till den nya utsiktsskullen. Gör en parkeringsplats med information.

Ekosystemtjänster:

Biologisk mångfald, fosfor och kväve-rening, vattenutjämning, naturturism, friluftsliv.

Sothönefamilj simmar bland andmat

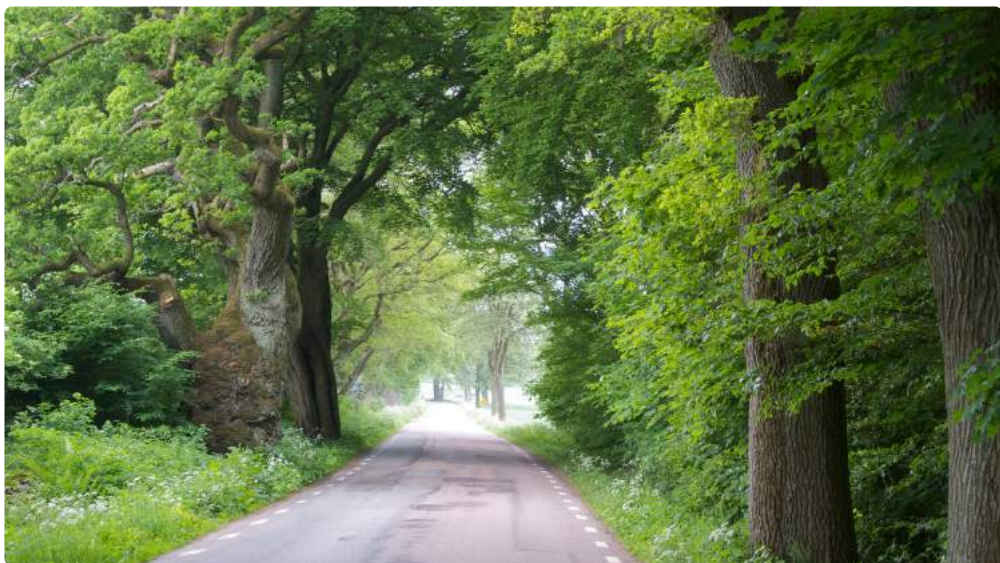
kanten av måsen. I vattnet har besökande skolklasser gjort många fynd som gul-brämad dykare, klodyvel, dammsnäckor och mindre vattensalamander.

Bulls måse från ovan

Tegelröd ängstrollslända

En av kommunes största ekar står i allén i Duveke

21 Duveke med magiska ekar

Det medeltida namnet Duege antyder att eken varit ett vanligt trädslag i omgivningarna runt sätesgården Duveke.

I allén mot Sireköpinge växer en av kommunens äldsta och största ekar. Den mäter 6 meter i omkrets och grovleken gör att den är en speciell viktig ansvarsmiljö. Jätteekar utgör en av de artrikaste naturmiljöerna i Europa.

Unga och gamla bestånd av ädellövskog med inslag av ek finns i hela området. Speciellt intressant är det biotopskyddade området i sydost. Gamla bokar och ekar växer i en sluttning. Även döda almar förekommer. Hela skogen ger ett gammalt intryck med fantastiskt formade träd. Här finns ihåliga, vindlande, knotiga, lutande och flerstammiga träd. I flera ihåliga träd hittas mulm som är nedbrutet trä, vilket är en viktig boplats för många

ovanliga insekter. På enstaka ekar växer svavelticka och på en gammal bok växte den mindre vanliga grentickan. I denna skog får man verkligen förnimmelse av trädens magiska kraft och dess historia.

Naturtyper - arter:

Bok fryletyp, ek-avenbok av buskstjarnetyp, grov ek.

Värden:

Gammal ek och bokskog, gamla träd, ovanlig naturtyp, rödlistade arter, kulturmiljö, kulturspår.

Skydd:

Allmänt biotopskydd, speciellt biotopskydd, nyckelbiotop.

Önskad utveckling:

Behåll och utveckla olikåldrig ekskog.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljö för biologisk mångfald, klimatreglering, naturturism/friluftsliv.

Lågor är vanliga i de biotopskyddade områden

Grenticka

Söder och väster om detta område finns bestånd med flera grova ekar och bokar. Hassel är en vanlig buske i detta område. De äldre träden är spärrgreniga. Lågor är vanliga. Bland fåglar hörs spillkråka, nöttvätta, taltrast och rödhake.

Norrut ligger Duveke dammar. Vid de två dammarna finns spår efter en gammal mölla och en sägenomspunnen källa. Delar av den södra dammen är igenväxt. I omgivningarna finns flera alkärr.

Särskilt skyddsvärda träd

Jätteträd; träd grövre än 1 meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd (1.30 m). **Mycket gamla träd;** Gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år. **Grova hålträd;** träd grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstam.

Kartvy över Duveke

Referenser

Naturvårdsverket 2004. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet.

Ekåker

22 Landskapet runt Knutstorp

Vid foten av Söderåsen ligger Knutstorps borg som har anor från 1300-talet. I landskapet runt omkring finns många ädla och gamla lövträd som har stora natur- och kulturvärden.

Knutstorps ekhage – med ek från Tycho Brahes tid

I Knutstorp finns en betesmark med stora och gamla ekar. Den äldsta eken kan ha grott redan på Tycho Brahes tid runt år 1550. På den tiden var ekhagen betydligt större och sträckte sig ända till den idag anlagda motorbanan.

Grova 300-åriga ekar finns väl spridda i området som betas med kreatur. Ihåliga ekar, torrakor av ek och liggande lågor är relativt vanliga. I de äldsta ekarna finns mulm i håligheterna. Mulmen är viktig livsmiljö för många insekter och består av en blandning av vedmjöl och spillning. En yngre generation ekar, cirka 100 år,

finns speciellt i sydväst. Det finns även enstaka träd av ask, bok och lönn. In-vånarna i en gammal Knutstorpsek är både vanliga och ovanliga. I håligheter bor kattuggla, skogsduva, starar, olika

Naturtyper - arter:

Trädklädda betesmarker, sällsynta lavar och insekter.

Värden:

Artrikedom, svampar, fauna knutna till gamla träd, kulturmiljö, rödlistade arter.

Skydd:

Riksobjekt för naturvård (N 48) biotop-skydd, ingår i Länsstyrelsens program för särskilt värdefulla kulturmiljöer.

Önskad utveckling:

Bibehålla det gamla eklandskapet.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, livsmiljö för biologisk mångfald, skönhet, kulturarv.

Kommunutflykt

fladdermusarter och bålgetingar.

Många skalbaggar är knutna till gamla ekar. I en undersökning 2007 (Calluna) hittades fyra rödlistade skalbaggsarter. Speciellt intressant är den lilla långhåriga ängern (*Trinodes hirtus*) och skeppsvarvsfluga (*Lymexylon navale*). Den senare gör larvgångar i eken som flera arter är knutna till. De andra två rödlistade artfynden var rödaxlad lundknäppare (*Calambus bipustulatus*) och större sågsvartbagge (*Uloma culinaris*). Förutom dessa insektsarter hittades ett 10-tal andra insekter som tidigare varit rödlistade. På stammarna växer flera ovanliga lavar. Vid besök med Andreas Malmqvist i mitten av 2000-talet fanns det rikligt av signalarterna sotlav och gul-kantad spiklav. Då hittades också den rödlistade grå skärelaven (*Dendrographa deolorans*). Även en hel del svampar som är bundna till de gamla ekarna har hittats

i området som t.ex. ekticka, svavelticka och tårticka. I östra delen av betet har Vegeå återmeandrats. Detta är en av alla vattenvårdåtgärder som görs i landskapet idag med syfte att utjämna vattenflödet, rena vattnet och öka biologisk mångfalden.

Ekåker och bokkulle söder om Knutstorp

Sydväst om Knutstorps borg växer spärrgreniga ekar ute i åkerlandskapet. När Linné reste i Skåne på 1700-talet skrev han att detta var en vanlig syn. "Ekar växte till myckenhet i säden som hade säden varit sådd i eklundar". Idag är detta landskap mycket ovanligt. Förklaringen till att det försvann var att när eken släpptes fri av Kronan på 1800-talet så högg bönderna ner sina ekar medan de ofta fick stå kvar runt godsden.

Söder om åkern ligger en betesmark på en kulle med mycket gamla bokar. Mellan

bokarna växer en del buskar t.ex. fläder. Vid en inventering av lavar år 2007 hittades små mängder av två rödlistade lavar, elegant sköldlav (*Melanelia elegantula*) och orangepudrad klotterlav (*Opegrapha orhrocheila*). På fläder växte en sällsynt lavart *Caloplaca cerinella*.

Ett skönt landskap

När Skåne blev svenskt 1658 gjorde kungen Karl X Gustavs assistentsråd Gustaf Taubenfeldt en beskrivning av landskapet runt Knutstorp:

"Det omgifves rundtomkring af den skönaste skog, dels och mest af bok, dels också af ek och i ekskogen äfven hassel, björk, al och asp och annan löfskog, så att ingen gård i Skåne äger rikare skog än Knutstorp". I skogen fanns mycket rådjur och vilt och invid gården låg åtta fiskdammar. Ängen är god och där bärgas årligen mellan 500 till 600 lass hö. Åkern dög dock inte till mycket då den var stenig och mossig.

Tycho Brahe

Tycho Brahe var en känd astronom som medverkade till utvecklingen av dagens världsbild med solen i centrum. Han föddes på Knutstorp 1546. På 1500-talet var Knutstorp en kringbyggd borg som omgavs av en sjö.

Läderbaggen - Svalövs kommuninsekt

Läderbaggen lever tre år från ägg till vuxen skalbagge. Mesta tiden lever den som larv och kan bli 6 cm lång. Den bor i trädens håligheter och äter ved på stammens insida. Spillningen hittas i mulmen. Det är svårt att veta om det finns läderbagge i de gamla Knutstorpsekarna just nu då spillningen kan finnas kvar i flera år.

Den fullbildade läderbaggen lever bara några veckor. Under varma dagar under juli och augusti kan den krypa omkring på trädet eller flyga en kort tur. Livsmiljön för läderbaggen är gamla ihåliga träd, främst ek. Den kan förekomma i gamla bokar. Det ska vara varmt i trädens håligheter för att läderbaggen ska trivas. Därför ska inte träden vara beskuggade.

I Svalöv hittar vi "mulmträd" runt de stora gårdarna, i alléer, på trädbärande hagmarker och i små trädgångar i Kågeröd.

Referenser

Arup, Ulf. 2006. Lavinventering i 10 områden i västra Skåne.

Kartvy över landskapet runt Knutstorp

Knutstorps ekhage

Alskogen kan liknas vid en trollskog

23 Bullstofta - ett naturbete med gamla alar

I betets fuktiga sänka växer två dungar med al. Alens socklar med ibland synliga rötter och dess krokiga växtsätt tyder på hög ålder.

Skogen betas och förutom al växer det gammal avenbok, bok och ek i kanten. På alens socklar utvecklas ett speciellt växtsamhälle med många olika arter av mossor och ormbunkar.

En bäck rinner fram genom sänkan och i de öppna partierna mellan aldungarna finns en fuktäng med veketåg och kärrtistel.

Staggshed och torr gräshed är andra värdefulla naturtyper i de öppna delarna. Flera olika vaxskivlingar finns här som till exempel ängsvaxing och gulvaxing.

Alsockelkärr

Flerstammighet och sockelbildning är ett

resultat av bete och huggning av alarna. På 1700-1800-talet skördades alen kontinuerligt för att användas till exempel till stängselbygge. Stubbskottsbruk är namnet på denna gamla brukningsmetod.

Naturtyper - arter:

Sumpalskog, staggshed, gräshed.

Värden:

Gammal skog, EU-naturtyper, naturbete, kulturhistoria.

Skydd:

Inget.

Önskad utveckling:

Fortsatt bete och skonsamt lövskogsbruk.

Ekosystemtjänster:

Kvävefälla, klimatreglering, dämpning av flöden, livsmiljöer för biologisk mångfald, friluftsliv, pollinering.

Staggtuvor med hängmattespindelnät

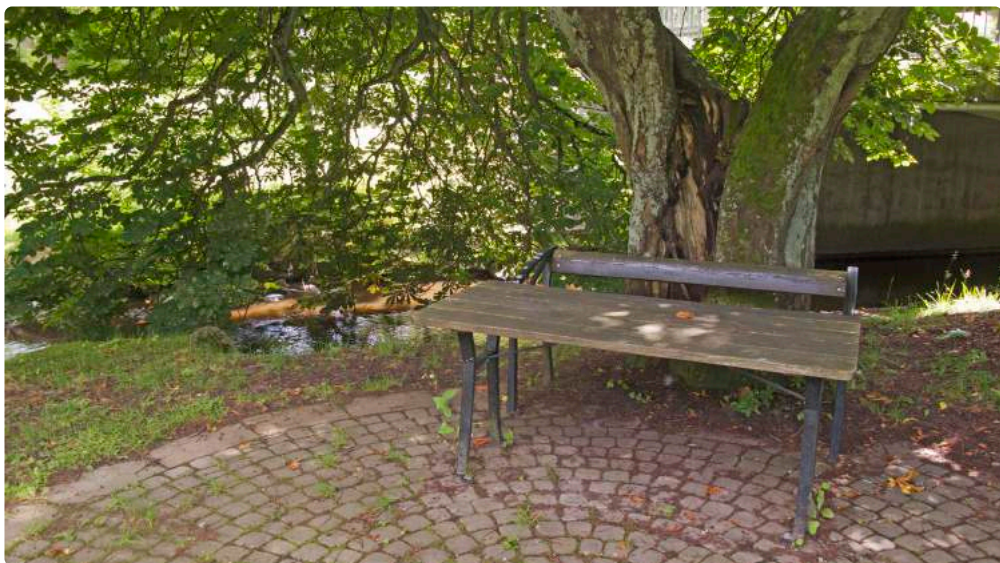
Kartvy över Bullstofta

Referenser

Emanuelsson, Urban, m. fl. 2001. Det skånska kulturlandskapet. Naturskyddsföreningen Skåne.

Stagghedsbete med solitär hagtorn

Gröna mötesplatser finns vid Vegeå

24 Kågeröds gröstruktur

Vid foten av Söderåsen ligger Kågeröd, en tätort som omges av skog i norr och öster och odlingslandskap i söder och väster.

Invånarna har god tillgång till naturmark både i byn, nåbar inom 300 meter, och utanför byn, nåbar inom 1000 meter.

Speciellt viktiga naturtyper för Kågeröd är Vegeå och ekskogarna med mycket gamla ekar och en säregen flora. Den gamla avenboksallén med knuthamlade träd vid kyrkan är ett annat värdefullt grönt inslag.

A Vegeå

Vegeå som rinner genom byn är ett sammanhängande gröonstråk. Ån kantas av fuktängar, kanter med ängsväxter och klippta gräsytor. Här ligger också en våtmark, Winbergs mad och det lummiga Klockaretorget. Utmed ån växer ask och al. Åsträckan från Åsgården i sydöst och

fram till kulvert under Stenestadsvägen är ganska opåverkad med ett slingrade lopp och en stenig, beskuggad botten. Denna typ av miljö kan bli ett viktigt lekområde

Möjlig utveckling av gröonstråk och förbättring av ekosystemtjänster

Biologisk mångfald:

Kontroll på askskottsjukan så att den inte sprider sig. Utveckla sammanhängande gröonstråk för tex ekskogar. Naturvårdsinriktat skogsbruk.

Vatten:

Fortsatt arbete med vattenvårdsåtgärder enligt "Skötselplan för vattendragen i kommunen".

Rekreation:

Anlägga nya gröna vandringsstråk tex en hälsostig.

Kågerödslund, ett viktigt utelek- och uteklassrum för förskolan

för lax nu när några vandringshinder tagits bort. Utmed denna åsträcka häckar forsärla och på vintern ses övervintrande strömstare. I kantskogen växer den ovanliga växten aklejruta. Det finns flera olika rörelsestråk utmed denna åsträcka dock inte sammanhängande. En stig bortom Åsgården går på privat mark.

Biflödet Snattabäcken är delvis slingrande och porlande och rinner längs med Kågerödslunds norra gräns. Bäckens är ett viktigt utelek- och uteklassrum.

Norr om Stenestadsvägen ska anläggas ett Våtmarksrike. Flera vattenvårdsåtgärder ska genomföras såsom återmetning av Vegeå, skapande av mindre dammar/ våtmarker, samt plantering av al utmed ån. Övrig mark kommer betas. Stigar, rastplatser och informationsplats kommer anläggas för allmänheten.

B Kågerödslund

Mitt i Kågeröd ligger naturområdet Kågerödslund på en mindre höjd. Från bronsåldern finns spår efter åkerbruk genom ett 50-tal odlingsrösen.

Området domineras av gammal ek. Träden är bredkroniga och grova. Flera av ekarna är döda, antingen ligger de ner som lågor eller står de upp som torrakor.

I området ligger en festplats bestående av tre byggnader. Vidare finns en klippt grönyta i mitten av området och en tennisbana i öster. Genom området finns grusade gångstigar.

Förskola och skola använder dagligen området för utelek och uteundervisning. Området är också ett viktigt rekreationsområde för Kågerödsborna.

Områdets höga natur- och kulturvärden

Vegeå är ett viktigt rekreationsstråk i Kågeröd

ska enligt antagen skötselplan bevaras och utvecklas.

C Bäckravin

I väster finns en bäckravin som kantas av lövskog, fuktängar och igenväxande betesmarker. Bäckens är i stora delar rätad. Naturligt meandrande är bäcken längst i norr innan järnvägen. I väster växer en ädellövskog med ek och avenbok. I nordväst är ekarna grova och bredkroniga vilket tyder på tidigare bete. Näringskrävande växter som skogsbin-gel, storrams, skogsknipprot och olika lundgräs växer här. I norr finns också en alsumpskog med stora socklar. I området finns gott om död ved. Flera stenmurar genomkorsar området. Tidigare på 40-talet fanns här ett kalkrikkärr med bland annat den ovanliga majvivan och slätterblomman.

I samband med att tågtrafiken ska öka

på Söderåsbanan har en ny tillfartsväg byggts utmed järnvägen vilket har ökat tillgängligheten i området.

D Gammal ekskog

Väster om reningsverket växer en tät ekskog av hasselvariant. Ekarna är mellan 200-300 år gamla och delvis bredkroniga. Hassel och hagtorn är vanliga buskar. Orkidén skogsknipprot växer på flera platser i skogen. Närmast reningsverket i norr finns ett bestånd av al och björk.

E Salixodlingar och sluttnings-skogar

Väster om Vegeå växer ett bestånd Salix som brukats som energiskog. Runt området finns klippta gångstråk.

På vissa partier finns lövskogsbeklädda sluttningar ner mot ån. Dessa ädellövskogar med ek och avenbok är viktiga grönstråk för spridning av arter.

Avenboksallé

F Övrig biologisk mångfald i Kågeröd

I Kågeröd finns det biologisk mångfald i villaträdgårdar, på kyrkogården och vid flerbostadshus. Viktiga är också gröna småbiotoper som trädridåer, skogsdungar, solitära träd, alléer, vägrenar, stenmurar, oklippta grönstråk, gräsytor, öppna dagvattenmagasin, ruderatmark-er och död ved. Klippta grönytor mellan bebyggelsen är också viktiga då gröna spridningskorridorer för växter, svampar och djur binds ihop. Ett exempel på värdefulla alléer är de hamlade avenbokarna utmed kyrkans östra sida. De är mycket gamla och på stammarna växer flera ovanliga lavar såsom bokvårtslav. Den skyddas genom allmänt biotopskydd.

Naturområden runt Kågeröd

Kommunen förvaltar flera större lövskogs-områden norr om Kågeröd. Området längst i nordväst är en gammal fuktig naturbetesmark som utvecklats till en art-

En av många gröna stigar

rik askskog.

I skogsbestånden öster om Stenestadsvägen dominerar al och björk. På torrare marker växer ek och avenbok. Floran är artrik med bland annat grönvit nattviol, liljekonvalj och gulplister.

Längst i öster växer en blandlövskog med bok och avenbok i norr och al och björk i söder. Denna skog gallrades år 2009. Ett mindre bestånd av gran finns i söder med en hel del nedfallna stormträd.

Söderåsens horst höjer sig norr om Kågeröd och närmsta friluftsområde är Finnstorp, vilket förvaltas av Region Skåne. Se vidare beskrivning område 33.

Liaängens naturreservat, område 32, ligger en kilometer åt nordväst.

Ekjätte

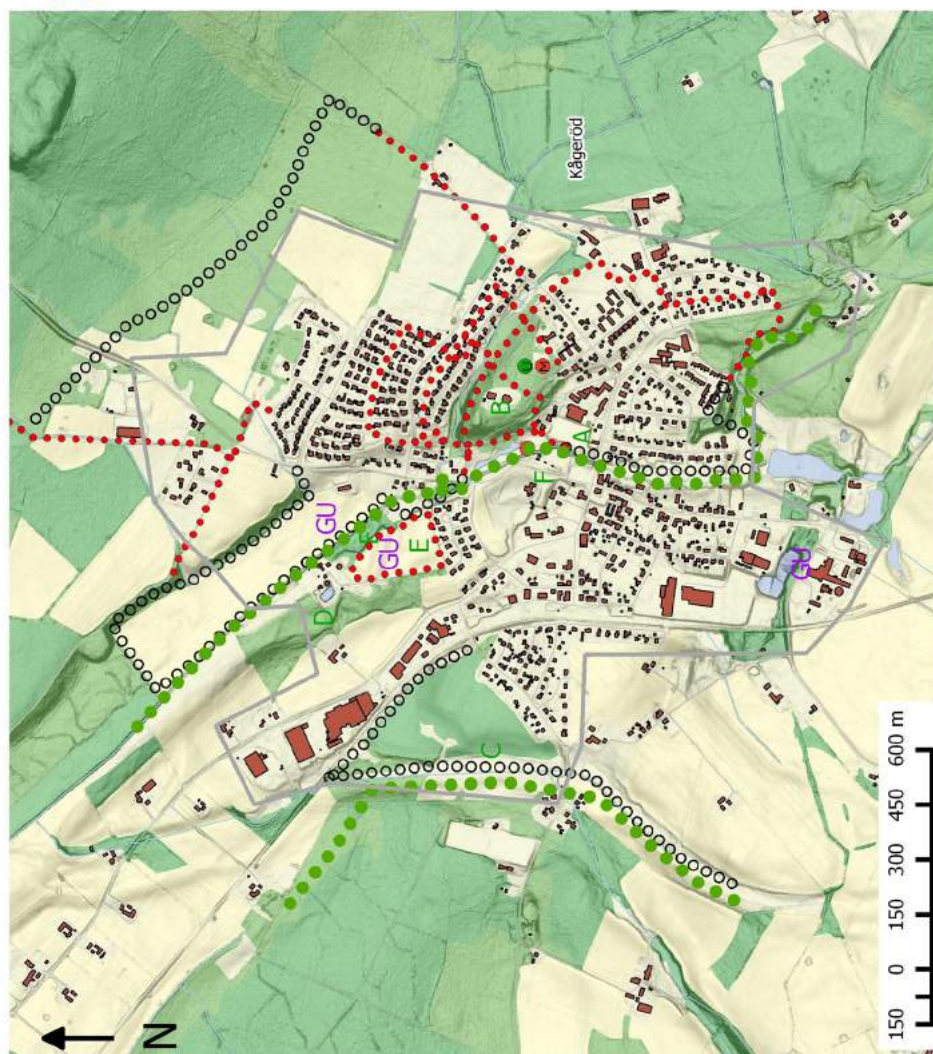

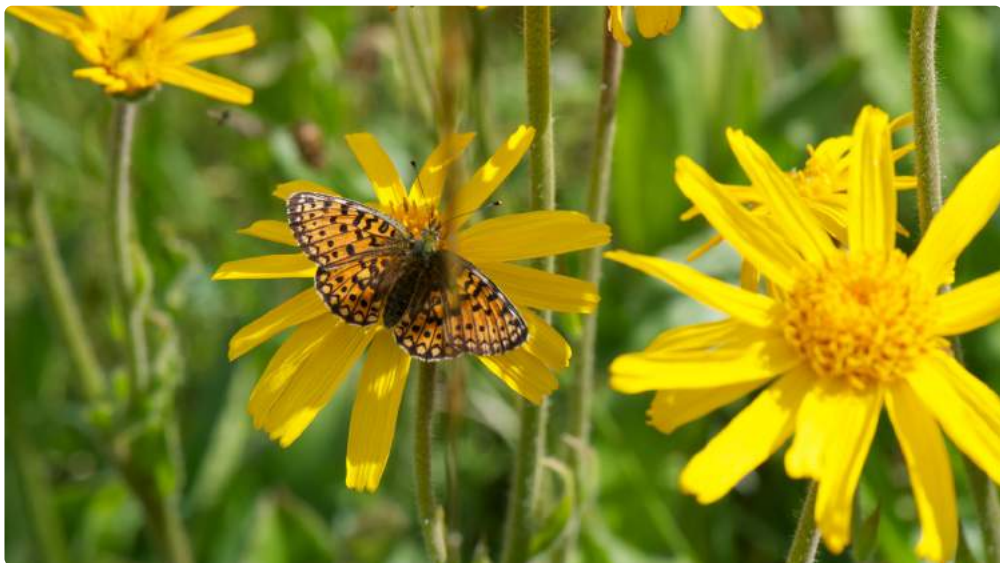
Skogsknipprot

Grönstruktur i Kågeröd

Teckenförklaring

- Myrmark
- Naturbete
- Skog
- Tätort
- Vatten
- Park
- Befintligt rörelsestråk
- Naturstråk
- NYTT rörelsestråk
- Skåneleden
- Mötesplats
- Turistinformation
- Ureklassrum
- Fil Luftsilv
- A Delområde
- B Delområde
- C Delområde
- D Delområde
- E Delområde
- F Delområde
- GU Grönområde utveckling

Slättergubbe med brunfläckig pärlemofjäril

25 Blinkarps fälad - ett paradis för vaxskivlingar

Som svampar ur jorden kommer de färgglada vaxskivlingarna i augusti till oktober. Här har hittats 25 olika arter av vaxskivlingar vilket gör detta stora naturbete till ett av Sveriges artrikaste.

Artrik stagghed är den dominerande naturtypen på detta stora och öppna bete. Här blommar det rikligt med slättergubbe strax efter midsommar. Torr hed-vegetation med ljung liksom fuktäng med blåtåtel förekommer också.

Vaxskivlingarna är många. Till de ovanligaste hör tennvaxskivling, scharlakansvaxskivling, praktvaxskivling och fager vaxskivling. De vanliga är ängsvaxskivling, papegojvaxskivling och vit vaxskivling. Området har stora kulturvärden då det berättar om hur Söderåsen såg ut på 1800-talet när betestrycket var stort och skogen hade huggits ned.

Ängssvampar

Vaxskivlingar tillhör gruppen ängssvampar som indikerar på icke konstgödslade marker ofta med lång hävd som bete eller slåtter. Till denna grupp hör också några

Naturtyper - arter:

Artrika stagg-gräsmarker, torra hedar, fuktäng, vaxskivlingar, slättergubbe.

Värden:

Artrikedom, rödlistade arter, EU- naturtyp, kulturhistoria.

Skydd:

Riksobjekt naturvård (N 48), riksobjekt friluftsliv (M:F2).

Önskad utveckling:

Fortsatt högt betestryck.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, livsmiljö för biologisk mångfald, naturturism, friluftsliv.

Staggshed är en vanlig naturtyp

Gul vaxskivling

Scharlakansröd vaxskivling

svampar ur släktena rödskivlingar, fin-
gersvampar och jordtungor.

Praktvaxskivling

Kartvy över Blinkarps fålad

Papegojvaxskivling

Referenser

Bengt Hertzman muntligen.

Föryngring av ek

26 Blinkarps ädellövskog - en skog med gamla anor

Blinkarps skog var en känd floralokal redan i början av 1800-talet. Den finns omnämnd i klockaren och botanikern Nils Liljas Skånes flora från 1838.

1838 och 1870. I floran anges många växtplatser runt Röstånga.

Idag är det en stor sammanhängande ädellövskog med bok och ek. I området finns både orörd och skött skog. Området sluttar svagt mot söder.

I området bedrivs skogsforskning kring olika skogsmetoder. Beroende på vilken ålder skogen har och vilket underlag det är så ser bestånden olika ut. Här finns både krustätelbokskog och artrik ekskog.

Vid besök kan man höra eller se större hackspett, skogsduva och nötväcka.

Nils Lilja (1808 - 1870)

Nils Lilja föddes i Blinkarp. Han var intresserad av botanik och gav ut Skånes första flora på svenska i två upplagor,

Naturtyper - arter:

Ekskog av örtypp, bokskog av örtypp, bokskog av fryletyp.

Värden:

Fågelliv, ovanlig naturtyp, kunskapsbank för ädelövsskogsbruk, tätortsnära natur.

Skydd:

Riksintresse naturvård (N 48). Riksintresse friluftsliv (FM:05).

Önskad utveckling:

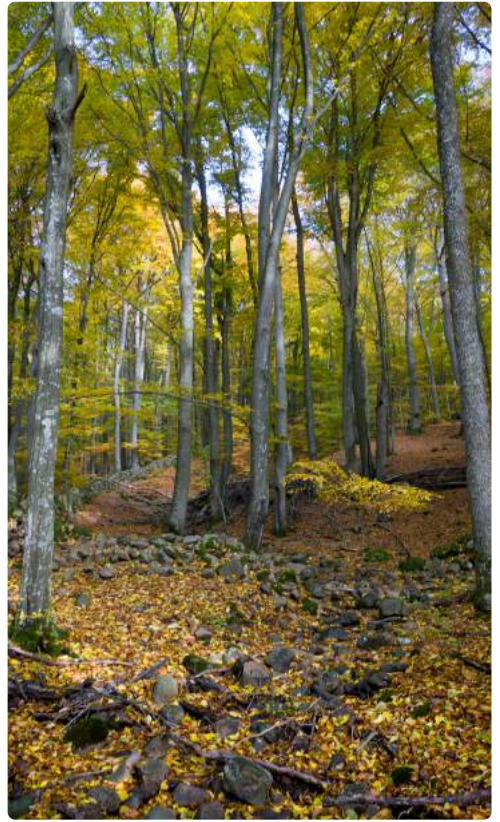
Fortsatt skonsamt ädellövsskogsbruk.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljö för biologisk mångfald, naturturism, friluftsliv.

Ekorrbär

Bokskog

Kartvy över Blinkarps äldelövskog

Boskogs i sydväst

27 Röstånga - granne med Söderåsens nationalpark

På Söderåsens sydöstra sluttning ligger samhället Röstånga. Byn är omgiven av värdefulla och fantastiskt vackra naturområden. I öster reser sig vulkanen Jällabjär. I norr växer ädellövskog bland vittringskullarna. I nordväst ligger den trolska Oden-sjön och i söder finns ett småkulligt landskap med skog och odlingsmark.

Hela byn har god tillgång på natur både på nära håll, 300m, och längre ifrån, 1000m. Igenom Röstånga rinner Lilla Bäljaneå med många olika livsmiljöer både längs med och i ån.

Stora arealer boskogar bildar långa grönstråk i väster och i nordväst finns en grön entré till nationalparken. I norr ligger Nackarps naturreservat och i öster reservatet Jällabjär. Viktiga gröna rörelsestråk är Skåneleden, stigar till och i Söderåsens nationalpark och cykelled till Skärålid.

A Gräsmarker i väst

Söder om nationalparken uppe på Söderåsplatån ligger öppna betesmarker. Här finns flera olika stigsystem som leder bort till Blinkarps skog eller till Oden-sjön. Landskapet ger vida utblickar mot

Möjlig utveckling av grönstråk och förbättring av ekosystemtjänster

Biologisk mångfald:

Bibehålla sammanhållande grönstråk. Naturvårdsinriktat skogsbruk.

Vatten:

Anlägg laxtrappa i Kvarndammen, anlägga våtmarker i sankar lågpartier utmed Lilla Bäljane å.

Rekreation:

Anlägga gröna cykelstråk, anlägga en vandringsled utmed Lilla Bäljane å.

Kvarndammen

Odensjön och ingår i grönstråket mellan campingplatsen och Odensjön.

B Ädellövskog

Ett grönt stråk med ädellövskog utgör en gräns mellan bebyggelse och Söderåsens olika naturtyper.

Den övre skogen gränsar till nationalparken. Topografin är varierad med små sprickdalar. Marken är delvis blockrik. Bok dominerar med få arter i fältskiktet. Träden har spridd åldersfördelning och det finns gott om död ved. I öster intill bebyggelsen finns en branddamm. Flera vägar korsar området. Området är ett viktigt uteklassrum för skolan. Området gallrades skonsamt 2008 med ljushuggning av ek och plockhuggning av bok. Längre mot söder blir skogen mer fuktig och artrik. Innan campingen växer ek med hassel i buskskiktet. Vissa ekar är säkert 200 år gamla. Två små bäckar

rinner i området och utmed dem växer al. I området finns enstaka gamla askar. Buskskiktet är tätt efter gallring. Igenom hela detta grönstråk finns stigar åt alla håll.

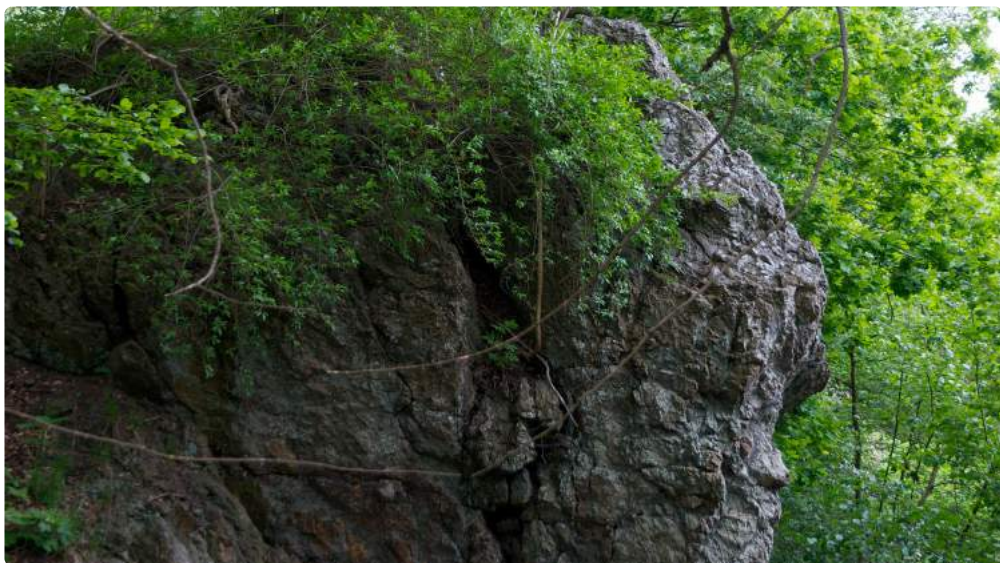
C Västra bokskogstråket

Väster om camping ligger bebyggelse i ett omväxlande lövskogsområde. I de lägre partierna i norr är marken fuktig med bäck och dike. Här dominerar alsumpskog.

I söder blir marken torrare och bok och ek är skogsbildande. Den lättframkomliga bokskogen främjar lek och flera hyddor har byggts här. Igenom området går grusade gångar och stigar.

D Lilla Bäljaneå

Bäljaneå rinner från söder igenom Röstånga för att efter en mil mot nordöst mynna ut i Rönneå. Första sträckan rinner ån i en ravin med 10 m höga branter.

Röstångabreccia

På västra sidan finns en stig som främst används av de boende i väster. Utmed ån växer främst al och ask. Fältskiktet är artrikt med bland annat stor häxört. Åbotten är stenig och svagt porlande. Innan lekplatsen vid skolan finns en sträcka som är mycket otillgänglig med blockrik mark och mycket sly. Vid lekplatsen porlar och meandrar bäcken till Kvarndammen. Strax innan dammen rinner ett biflöde ut i ån.

Två synliga utlopp från dammen forslar ner i ån som rinner i bergig och otillgänglig terräng ner i en dalsänka. Här har ån delvis rätats. Den rinner i kanten av jordbruksmark med en brant lövskog i öster.

E Kvarndammen

I centrum av Röstånga har Lilla Bäljaneå dämats för att utvinna energi till en kvarn på 1800-talets mitt. Dammen är nyligen

rensad och hela området har utvecklats till en fin mötesplats i kultur och natur. I öster ligger en nyrenoverad konsthall och utanför den har det i dammen byggts en brygga ut i vattnet. I själva dammen finns inte någon större artrikedom. Utmed stigen som går runt dammen växer många olika träd och buskar. Den fuktiga miljön gynnar en artrik mossflora på sten och bergsvägg i väster.

Två klippväggar består av bergarten breccierad sandsten vilket är ett intressant studieobjekt.

F Midgårds skolgård

Skolan ligger på en kulle och nedanför mot väster ligger en grönyta som är en del av skolgården. Här finns sittplatser under träden och mot lekplats avgränsas skolgården av en bäck.

Grön skolgård på Midgård skola

G Övrig biologisk mångfald i Röstånga

I Röstånga finns många småbiotoper som är viktiga för den biologiska mångfalden. Gamla träd, små träddungar, vildväxande dikesrenar, stengårdsgårdar, klipp- och bergsbranter, dammar, samt bäckar är några exempel. Kyrkogården både runt kyrkan och öster om vägen har gamla träd. Skolgården är grön med gamla träd och en porlade bäck. Många trädgårdar hyser biologisk mångfald speciellt i Röstånga, där berg är ett naturligt inslag på tomterna. Den östra idrottsplatsen omges av ett fint trädbevuxet bergsparti i söder.

Natur runt Röstånga

Nackarps naturreservat som ligger norr om samhället kan nås genom stigar från Nackarspdalen eller från en cykelstig till Skärälid. I öster reser sig Jällabjär, en 100 m hög vulkan som är naturreservat. Området kan nås från norr genom

Lilla Bäljaneå

Skåneleden och i söder från Långaröds grusväg.

I söder finns grusvägar till ett småkuperat landskap med kullar av ädellövskog och jordbruksmark där emellan.

I väster nås Söderåsnaturen genom cykling på små vägar eller gångstigar. Närmast ligger Blinkarps skog som är ett stort ädellövskogsområde.

I nordväst ligger Söderåsens nationalpark med Nackarpsdalen och Odensjön.

Vid Lilla Bäljaneå som rinner åt nordost ligger Kolemadammen, en fågelrik våtmark.

Grönstråk i västra delen av Röstånga

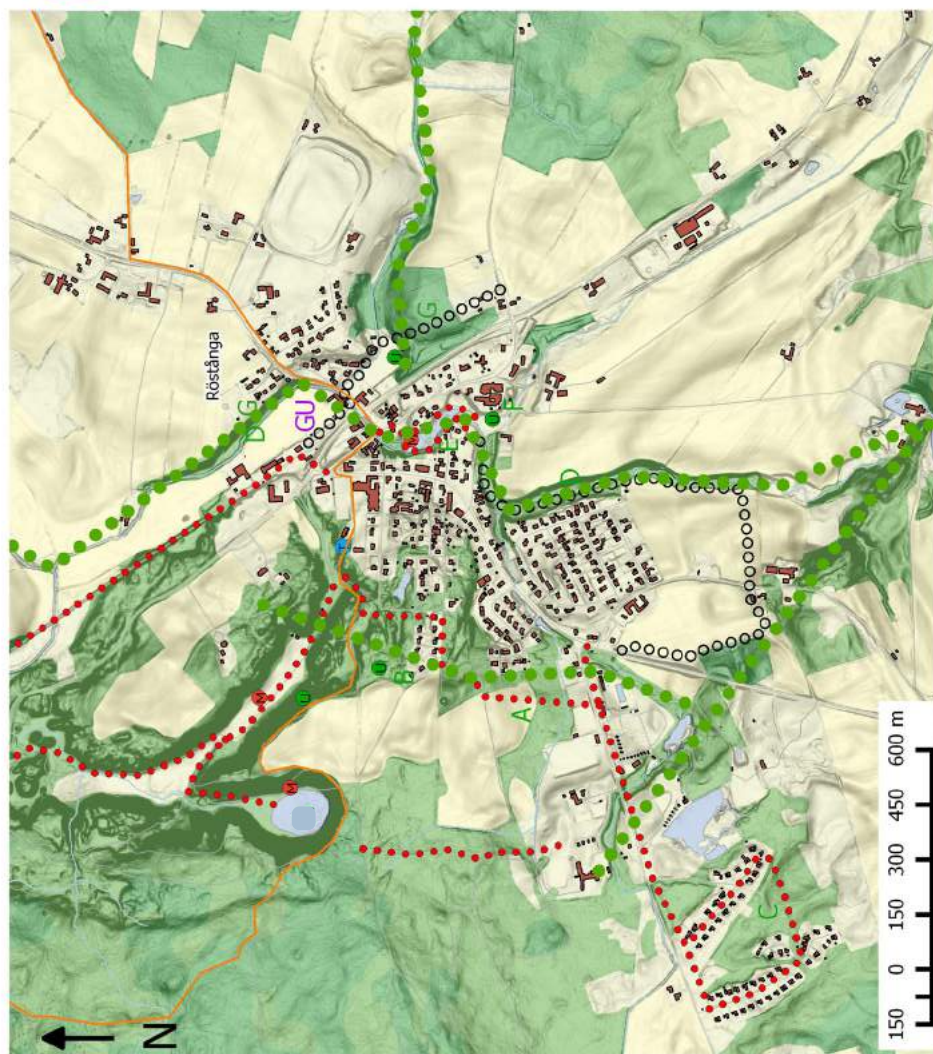

Nackarpsdalen är ett viktigt närmaturområde

Grönstruktur i Röstånga

Teckenförklaring

- Myrmark
- Naturbete
- Skog
- Tätort
- Vatten
- Park
- ... Befintligt rörelsestråk
- Naturstråk
- o o o NYTT rörelsestråk
- Skåneliden
- Mötesplats
- T Turistinformation
- Ureklassrum
- F Friluftsliv
- A Delområde
- B Delområde
- C Delområde
- D Delområde
- E Delområde
- F Delområde
- G Delområde
- GU Grönområde utveckling

Gräsänder i Vegeå vid Kongaö

28 Vegeå

Möt natur och kultur i och utmed Vegeå. Ån rinner från olika källområden vid Gillastig på Söderåsen och flyter ut ur kommunen vid Lovisetorp. Ån omges av flera värdefulla naturtyper och på många platser har ån kvar sitt naturliga, meandrande lopp. Hallabäcken är ett biflöde med mycket höga naturvärden.

Vegeåns källområde är olika torvmarker och diken vid Gillastig. Berggrunden domineras av gnejs. I Gillastigs mosse tillrinner ett dike/bäck från Vega. Mossen är dikad och till stora delar planterad med granskog. Rak rinner Vegeå genom betesmarker till en restaurerad damm (2010) ovanför Åkarpsmölle. Vid vattenfallet nedanför dammen finns en artrik ädellövskog. Därefter eroderar ån genom ler- och alunskiffer för att sedan långsamt rinna igenom ett betes- och skogslandskap.

Naturtyper - arter:

Fuktäng, sötvattensvegetation, alluviala lövskogar, alsumpskog, forsärla, strömstare, öring.

Värden:

Fiskefauna, vattendjur, fågelliv, flora, EU-naturtyp, ovanliga naturtyper, rödlistade arter, kulturhistoria, landskap, geologi.

Skydd:

Ligger inom riksobjekt naturvård (N 48).

Önskad utveckling:

Flödesutjämning åtgärder som t. ex. anläggande av våtmarker, återmeandra raka åsträckor och undanröja vandringshinder för fisk.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljöer för biologisk mångfald, naturturism/friluftsliv, vattenrening, klimatreglering, dämpning av flöden.

Damm vid Åkarpsmölla

Vid Knutstorp växer en ädellövskog med riklig förekomst av gulsippa. Därefter rinner ån i återskapade meanderslingor genom Knutstorp ekhage. Ån rinner i kultvert under motorbanan. Vid Fågelsång forsar ån fram bland stenarna omgiven av lövskog. Här syns ofta forsärlan som sitter vippande på stenarna. I Kågeröd meandrar delar av ån. Norr om Stenestadsvägen kommer ett våtmarksrike anläggas. Ån kommer återmeandras och dammar/ våtmarker kommer skapas. Därefter rinner ån genom ett åkerlandskap längs med Söderåsen i en vacker dalgång. Vid Bålby ligger Liaängen som är en artrik fuktäng och rikkärr. Detta naturreservat är en rest från en vanlig naturtyp utmed ån på 1800-talet, sidvallsängen.

Vid Nyåkra är ån ofta översvämmad och söker sig till sina gamla meanderbågar.

I Bensige meandrar ån genom ett artrikt

bete med inslag av slåtterväxter som smörbollar, svinrot och ängshavre. Till fågelsång från törnsångare, svarthätta och trädgårdsångare syns här i försommartider flera olika fjärilar. Kartfjäril, kamgräsfjäril, svingelgräsfjäril och aurorafjäril är några. Betestrycket är svagt med igenväxning av björnbär, slån och nypon vilket på sikt minskar den biologiska mångfalden.

Tumlaremölla är en gammal kvarnmiljö och en elfiskelokal inom kontrollprogrammet i Vegeås vattenförbund. Här tumlar (forsar) ån fram mellan block och sten, vilket skapar god förutsättning för strömlevande fisk. Sedan många år sker här elfiske. 2012 noterades 63 öringar, 7 ålar och 11 elritsor.

Nedströms Tumlaremöllan rinner Vegeå genom ett pastoralt beteslandskap vid Lovisetorp.

Fakta Vegeå

Namnet Vegeå betyder buktad eller slingrande å.

Källområde: Gillastig ,Söderåsen

Mynning: Vegeholm, Skälderviken.

Avrinningsområde 488.1

Längd: 53 km.

Miljötillstånd i Svalövs kommun

Vattenkvalite är enligt EU:ramdirektiv;

god status uppströms Kågeröd. Måttlig

status nedströms Kågeröd.

Avrinningsområdet har lite flödesutjämning vilket vid extrema nederbörds-mängder kan leda till översvämningar.

Referenser

Naturskyddsföreningen Söderåsen och Naturskyddsföreningen i Svalöv, Söderåsbladet NR 1 2014.

Mikael Svensson, 2012 Elfiskeundersökningar i Vegeå.

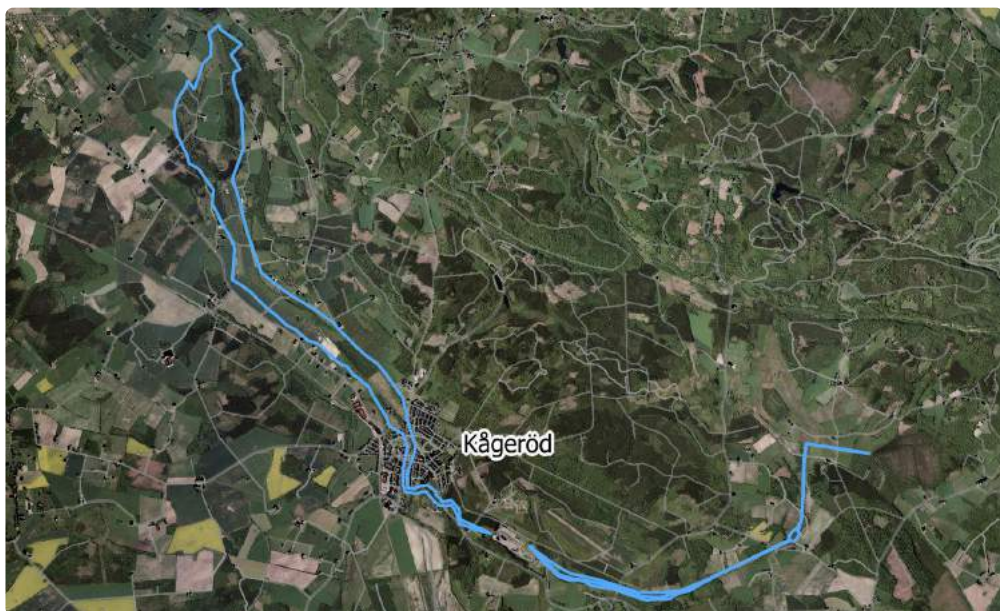
MS Naturfakta

Vegeåns vattenvårdsförbunds hemsida.

Gulsippa

Rak åfåra vid Nyåkra med odlingsfria zoner

Kartvy över Vegeåns sträckning

Vid översvämning söker sig ån till gamla menderslingor

Brorester Tumlaremöllan

Naturlig strömsträcka vid Tumlaremölla

Sommarvy över Bokholmens våtmark.

29 Bokholmens mosse - Skånes största våtmark

Sommaren 2014 anlades en 114 hektar stor våtmark i sänkan mellan gårdarna Hundseröd, Bokholmen, Lillö och Kongaö. Under hösten fyllde regn på vatten och snart kom olika fågelarter till platsen.

Historiskt sett har markerna varit fuktiga-blöta. De geologiska avlagringarna indikerar att det kan ha varit en sjö strax efter inlandsisens avsmältning.

Gamla spår som odlingsrösen, hägnader och hålvägar tyder på att här funnits boplatser och odlingsplatser runt våtmarken sedan järnåldern. Själva mossen betecknades på den gamla rekognosceringskartan från 1812 som torvmark och runtomkring fanns myrmark. I början av 1900-talet bröts torv på Bokholmens mosse och en viss torrläggning gjordes genom dikning. Sedan dess har området brukats som åker och bete.

Naturtyper - arter:

Fuktäng, vattenvegetation.

Värden:

Fuktäng, vattenvegetation, fågelfauna.

Skydd:

Riksintresse naturvård (N48).

Önskad utveckling:

Anlägga fågeltorn, storkprojekt och fortsatt bete.

Ekosystemtjänster:

Från det 1000 ha stora tillrinningsområdet kommer en stor del fosfor och kväve. Våtmarken minskar belastningen av dessa ämnen till Kvärkabäcken, Rönneå och Skälderviken. Den biologiska mångfalden ökar. Där strandängarna betas kan det bli lämpliga biotoper för vadare inte minst för Storspoven, Svalövs kommunfågel. Våtmarken får en utjämnande effekt på vattenflödet, speciellt viktigt vid extremregn.

Fint besök av Ågretthägrar

Området ligger till största delen i Rönneåns avrinningsområde men vid högt vatten kan även Vegeåns avrinningsområde beröras. I norr rinner Kvärkbäcken och i söder Vegeå. Runt norra delen av våtmarken växer ädellövskog och i söder dominerar betesmarker. Mitt i området finns en fastmarksholme.

Under anläggningsarbetet har vallar anlagts i norr och sydväst.

Under första året skådades cirka 150 fågelarter. Några som setts och hörts är sångsvan, bläsand, kricka, knipa, gråhakedopping, svarthalsad dopping och sothönna. Flera vadare har också hörts som enkelbeckasin, drillsnäppa, rödbena och storspov.

Framtiden får visa vem som flyttar in. För storken lämpar sig denna våtmark väl. Markägarna som anlade våtmarken tilldelades Svalövs kommuns miljöpris 2014.

*Flygbild över Bokholmens våtmark
Foto: Peter Schlyter*

Fakta

Våtmarksyta; 114 ha

Vattenyta; 61 ha

Medeldjup; 0,69 m

Maxdjup; 3,10 m

Uppehållstid : ca 37 dygn vid medelflöde

Referenser

Naturvårdsingenjörerna AB, Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet.

Konformade vittringskullar

30 Nackarps naturreservat - med vittringskullar

En av Skånes vackraste vägsträckor är där väg 108 slingrar sig genom detta bokskogslädda småkulliga landskap.

De konformade kullarna består i huvudsak av bergarterna gnejsgranit och diabas. Bokskog är det dominerande trädslaget medan al finns i fuktiga svackor där små bäckar porlar fram. I norra delen rinner Ärlabäcken från Odensjön.

Geologiskt är området unikt med dessa sällsynta periglaciala vittringsformer.

På den skiftande berggrunden har utvecklats både artfattiga och artrika bokskogar. I den näringsfattiga skogen växer ekorrhår och kruståtel medan det på näringsrika marker finns blåsippa, lundviol, kransrams, gulplister, tandrot, och skogsbingel. Speciellt för området är trolldruvan som inte växer på så många platser på Söderåsen.

På höstarna finns en speciell svampflora på diabasen som till exempel kruskantarell, gråkantarell och fjällsopp. I sydöstra området finns en hagmark med grova

Naturtyper - arter:

Bokskog av örttyp, bokskog av fryletyp, trolldruva, vittringsformer, ekhage.

Värden:

Geologi, artrikedom, flora, djurliv, bäck, grova ekar.

Skydd:

Naturreservat, riksintresse naturvård (N48), delvis natura 2000-område, riksintresse friluftsliv (FM:05).

Önskad utveckling:

Genomföra skötselplan.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljöer för biologisk mångfald, friluftsliv/turism.

Vittrad gnejsgranit

Bokskog av fryletyp är vanlig

Ung trolldruva

och bredkroniga ekar, där florän skiftar mellan naturliga betesväxter till exempel gökärt och gödselpåverkad vegetation med maskros och hundkex. Öster om hagen finns en gång-, cykel- och ridväg mot Skäralid och öster därom finns åkermark i en flack dalsänka som gränsar mot Lilla Bäljaneå.

Vittringskullar

Vittringskullarna ligger i en krosszon där gnejsgraniten och diabasen oftast har krossats sönder. En del kullar består av gnejs och andra av diabas. Pegmatit och breccia (hopläkt sten) finns också. Kullarna är starkt kemiskt vittrade och tros vara erosionsrester från större formationer. Även frostvittring, jordflytning och smältvattenströmmar är processer som format dessa kullar. Tiden för dessa processer tros vara i samband med senaste istidens avsmältning, den periglaciala tiden.

Kartvy över Nackarp

Referenser

Hadding, Assar 1922. Tektoniska och petrografiska undersökningar inom Fennoscandia.
Carserud, Leif. 1992 Geologiska sevärdheter i Skåne.

Vy över Jällabjär

31 Jällabjär- en vacker vulkan

På dinosaurernas tid för cirka 188 miljoner år sedan var denna vulkan aktiv. Aska och lava rann ut i omgivningarna.

Idag skyddas detta cirka 60 meter höga konformade berg som naturreservat och ingår också i riksobjekt Söderåsen. Skåneleden går igenom området.

Uppe på toppen syns basalten, en finkornig bergart som när den som lava vällde upp ur vulkanens krater, långsamt stelnade i sexkantiga pelare. Just denna basaltkupp har vittrat och är inte så välbehållen som vulkanen Rallate vid väg 108. I samband med vulkanutbrottet så sprutade också aska och tuff från vulkankratern ut i omgivningarna. Mycket av materialet har eroderats bort av inlandsisen men i skyddade lägen där det finns vulkanrester kvar har det utvecklats artrika naturtyper.

Området har tidigare varit utmarksbete till byarna Kolema och Röstånga. Bokskog av örtrik typ är en vanlig naturtyp uppe på berget. Vårfloran är artrik med gulsippa,

Naturtyper - arter:

Enbuskmarker på hedar, artrika stagghe-
dar, al-, bok, och ekskog.

Värden:

Stor artrikedom, fågelliv, EU- naturtyp,
rödlistade arter.

Skydd:

Naturreservat, Natura 2000-område och
riksintresse naturvård (N 48).

Önskad utveckling:

Genomföra fastställd översiktsplan.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, friluftsliv/ turism, livsmiljöer
för biologisk mångfald, kulturarv.

Basalten spricker upp i sexkantiga pelare

lundviol, lundvårlök, smånunneört och harsyra. Ekskog finns i mindre bestånd och i fuktiga delar har alsumpskog utvecklats.

Betad enefälad präglar områdets öppna marker med torrhet- och stagghedsvegetation. Det finns också trädbeväxta betesmarker med vildapel, fågelbär, bok och ek.

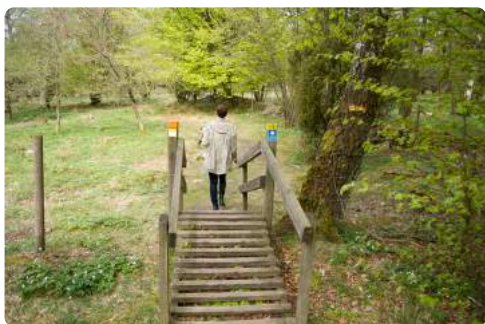
Inom hela området finns rikligt med död ved. Vid besök hördes skogsduva, spillkråka, större hackspett vilka alla är beroende av gamla träd som boplats eller födosök.

Basalt - en lavabergart

Namnet basalt betyder mycket hård bergart. Den är svart, homogen och finkornig. Basalten är basisk vilket betyder att den har mindre kiselsyra än sura bergarter som till exempel granit och gnejs. Den innehåller mineraler som olivin, pyroxen och kalciumrik

Enefäladen betas av får, hästar och kreatur

Skåneleden går igenom naturreservatet

Kartvy Jällabjär

plagioklas. När lavan stelnar så spricker den upp i sexkantiga pelare. Basalten kan ses i stenmurar som finns runt Jällabjär.

Referenser

Skötselplan, Jällabjär, Länstyrelsen
Bevarandeplan Gällabjär.

Blommande majvivor på kalkrikkärret

32 Liaängen

I göktider börjar de rosa majvivorna blomma på detta artrika kalkkärr. Runt kärret finns en artrik äng där den gula släktingen gullvivan trivs.

Liaängen är en rest från ängsbrukets tider som var basen för jordbruket under tvåtusen år. Längs med Vegeåns dalgång låg sidvallsängar på rad. Ängen var viktig för höproduktionen i det gamla bondesamhället. Ängen och kärret är kalkrika vilket skapar förutsättning för en speciell flora med stor artrikedom. På försommaren börjar många slätterväxter blomma som svinrot, smörbollar, ängsskära, klasefibbla och gökblomster. Senare slår den skira slätterblomman ut sina vita kronblad. På kärret syns den blåblommiga och insektsätande tätörten som senare avlöses av halvgräset gräsull och orkidén kärrknipprot. Näbbstarr och loppstarr är två halvgräs som gynnas av kalk.

Fåglar som hörs är törnsångare, törnskata, ärtsångare, gök och sånglärka.

Kalkgynnade mossor och ovanliga snäckor finns också i denna ovanliga naturtyp. Området har varit naturreservat sedan 1992 och sköts idag med slätter och bete.

Naturtyper - arter:

Slätterängar i låglandet, fuktäng med blåtåtel eller starr, rikkärr, orkidéer, majviva.

Värden:

Stor artrikedom, fågelliv, ovanlig naturtyp, rödlistade arter.

Skydd:

Naturreservat, riksintresse naturvård (N 48), natura 2000-område.

Önskad utveckling:

Genomföra skötselplan.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, livsmiljöer för biologisk mångfald, friluftsliv, kulturarv, biologisk kontroll.

Törnskata

Tätört

Gullviva

Svinrot

Ängen

Ängen är en naturlig gräsmark som inte har plöjts, gödslats eller dikats. Städning av ängen skedde på våren och på högsommaren slogs ängen med lie. Därefter betades ängen. Ett gammalt talesätt är att "Ängen är åkerns moder", vilket innebar att höet som gavs till djuren blev gödsel till åkern. Det gick 8 ha äng till 1 ha åker. Slåttern minskar näringen på ängen, vilket är en förutsättning för att många arter ska kunna leva tillsammans.

Referenser

Skötselplan Liaängen, Länsstyrelsen.

Kartvy Liaängen

Finnstorpsdammen under sommartid

33 Finnstorp - ett friluftsområde året om

I strövmrådet finns flera vandrings-slingor. Gröna gången, bokskogsslingan och dammrundan är några.

Finnstorps dammar är gamla karpdammar. Fiskdammen som ligger i väster är rik på fisk med bland annat sutare, mört och aborre. På sommaren täcks dammen av näckrosor och jättestarr växer i strandkanten. Invid dammen finns rastplatser och en eldstad. I söder ligger fågeldammen. Från fågeltornet kan du se gräsänder, knipa och sothöna.

Öster om dammarna ligger ett stort gammalt alkärr som lämnats för fri utveckling. Här finns flera grova träd med stora socklar. Förutom al finns här enstaka glasbjörkar. Genom alkärret rinner små bäckar eller kärrdråg. Vitmossor dominerar tillsammans med tuvtåtel i fält- och botten-skikt.

Hela området är välbesökt både av långväga turister och kommuninvånare. Vårutflykter, löpning, hundpromenader och skridskoåkning är vanliga fritidsaktiviteter.

Naturtyper - arter:

Alluviala lövskogar, bokskog av fryletyp, vattenvegetation.

Värden:

Strövmråde, fågelliv, EU-naturtyp, kulturvärde.

Skydd:

Riksobjekt naturvård (N 48), riksobjekt friluftsliv (FM:05), landskapsbildskydd, nyckelbiotop.

Önskad utveckling:

Bibehålla tillgängligheten för friluftsliv.

Ekosystemtjänster:

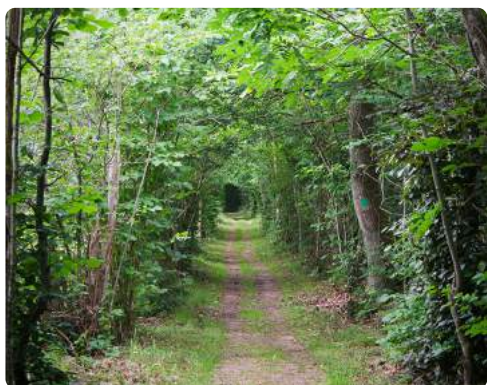
Livsmiljö biologisk mångfald, friluftsliv/ turism, klimatreglering, kulturarv.

Fågeldammen

Gulfläckad ängstrollslända

Gröna gången

Alsumpkärr med socklar

Kartvy Finnstorp

Alluviala lövskogar är av EU klassad som skyddsvärd naturtyp

34 Orebäckens dalgång

Orebäckens källområde är ett björk- och alkärr med växter som vitmossa, skogssäv, skärmstarr och grenrör. I början rinner bäcken genom en 50 m bred och 20 m djup sprickdal. I bredare partier meandrar bäcken långsamt fram i alkärr med olika åldrar.

Där vägen passerar över Orebäcken finns en gammal sidvallsäng som idag vuxit igen med al och gräset rörfen. På sidvallsängar skördade man förr i tiden hö.

Efter vägen strömmar bäcken nedför blockrika marker. Under denna porlande sträcka finns det gott om döda träd i och bredvid bäcken. Innan bäcken viker av mot nordväst ligger en damm som är igenväxt med sjöfräken och kavelund. Sångsvan brukar häcka här. Dämet är cirka 2 m högt och byggt i block och cement.

Vattendraget fortsätter sitt naturliga lopp i sprickdalen mellan Askehallarna och Liderna. Slutningen vid Askehallarna är varierad med rasbranter, små bäcksprång

Naturtyper - arter:

Alluviala lövskogar, bokskog av fryletyp, bokskog av örttyp, lövsumpskog av fenoskandisk typ.

Värden:

Naturligt vattendrag med god ekologisk status, artrik växt och svampflora, djurliv, gammal skog, geologi, vackert landskap, EU-naturtyp.

Skydd:

Riksobjekt naturvård (N 48), strand-skydd, landskapsbildsskydd, riksintresse friluftsliv (FM:05), ett markparti är nyckelbiotop.

Önskad utveckling:

Göra sidolöp för fisk vid dammdämmen.

Ekosystemtjänster:

Vattenrening, klimatreglering, livsmiljö biologisk mångfald.

med hängkärr av al- och blandlövskog av björk, bok och gamla granar. Delar av skogen har lång kontinuitet och ger ett orört intryck. Speciella är de grova granarna som uppmäter 2,5 m i omkrets. De är säkert Söderåsens äldsta. I området finns en artrik svampflora med flera sällsynta svampar. I nordslutningen, Liderna, växer i huvudsak bok.

Orebäcken forsar utför Söderåssluttning

Utmed denna bäckfåra finns också ett flertal gamla fiskdammar. Dessa dämmen är ett hinder för havsöringens vandring. Efter dammarna är bäcken rätad några hundra meter på vardera sida om Stenestadsvägen.

Dämd damm utmed Orebäcken

Orebäcken som är Hallabäckens övre lopp är opåverkad av utsläpp och har god ekologisk status.

Artrik svampflora

I området har man hittat flera svampar som indikerar på lång skogskontinuitet som rödbandad riska, skörkremla, skålmurkla och avenboksrisika.

Jättegran vid Askehallarna

Kartvy Orebäckens dalgång

Referenser

Eklöv, Anders 2000. Inventering av fiskfauna, bottenfauna och vattenbiotop Söderåsen 2000.

Torrakor i dalgången

Odensjön - en sägenomspunnen sjö

35 Söderåsens nationalpark - en naturpärla

Upplev och upptäck den säregna geologin, den gamla bokskogen och det rena vattnet i Söderåsens nationalpark. Parken som ligger i både Klippans och Svalövs kommuner är ett unikt område med mycket höga naturvärden.

A Odensjön - en sagans sjö

Sjön är en av Söderåsens tre naturliga sjöar. Denna trolska och "bottenlösa" sjö har i alla tider gett upphov till olika geologiska tolkningar och sägner. Den runda formen med rasbranter och djup på 20 m talar för att det i denna gryta har legat en glaciär.

I branterna utvecklas en speciell naturtyp, klipp- och rasmarksvegetation som skiftar utifrån vilken bergart det är, hur långt vittringen har gått och åt vilket väderstreck branten vetter.

Naturtyper - arter:

Bokskog av fryletyp, bokskog av örtrik typ, kalkbokskog, alluvial lövskog, ek- aven-bokskog av måra-typ, lövsumpskogar av fennoskandisk typ, klipp och rasmarksvegetation.

Värden:

Geologi, EU-naturtyper, många rödlistade arter inom de flesta artgrupper, fornlämningar, kulturspår, forskningsområde.

Skydd:

Nationalpark, Natura 2000-område, riksobjekt Söderåsen N 48, riksobjekt friluftsliv (FM:05).

Önskad utveckling:

Samarbete kring integration och skolprojekt. Upprätta riktlinjer för markanvändning av kommunalt angränsande mark.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljöer för biologisk mångfald, naturturism/friluftsliv, pollinering, genetiska resurser, forskning, utbildning, hälsa, estetiska värden.

Naturmeditation - är viktigt på skolchemat

Runt Odensjön dominerar bokskog av fryletyp i de övre partierna, och i de nedre finns den öppna rasmarksvegetation med lavar och mossor på stenarna. Längs med Ärlabäcken som avvattnar sjön mot Nackarpsdalen finns ett fint al-vitmossekärr.

På våren hörs en härlig fågelsång av skogsduva, svartvit flugsnappare och rödhake.

Områdets stora variation och skönhet inspirerar förskola och skola i Röstånga till uteundervisning i alla ämnen. I alla tider har detta område också varit ett viktigt turistmål och närnaturområde för Röstångaborna

B Härsnäsdammarna

På 1900-talets början anlades karpdammar i sluttningen ovanför Härsnäs by. Vissa år häckar sångsvanen här och på våren hörs grodornas sång. Dammarna är i olika stadier av igenväxning med

sjöfräken, kaveldun och olika starrarter. I sluttningarna runt dammarna växer bokskogar i olika åldrar. 2014 hördes och sågs den ovanliga mindre flugsnapparen i bokskogen runt dammarna.

C Kvärk - Svinalejet - Örnehall

I Kvärk, med de omgivande sprickdalar, Dejebacksravinen i norr och Kvärkbacksravinen i söder, finns många kulturspår från förr.

Från bronsåldern och äldre järnålder (800 f.Kr-400 e.Kr) härstammar alla odlingsrösen som berättar om ett vandrande åkerbruk. Överallt finns stenmurar som främst har byggts på 1700-talet då befolkningen ökade och det blev ont om virke. Nere i dalbotten finns rester från gamla sidvalls- och hårdvallsängar. Dessa var viktiga för höproduktion. Idag har de utvecklats till artrika ädellövskogar. Husruinerna härstammar i huvudsak från alla de invånare som bodde här i slutet av 1800-talet.

Namnet Svinalejet kan härledas till orden svin och lej (uthyrd) och innebörden i namnet är att marken var uthyrd för olonsvinsbete. På 1500-talet var skogen på Svinalejet en högskog av bok och es-taka ek och den ägdes av Tycho Brahes far Otto. Svinens bökande hjälpte till att föryngra boks-kogen samtidigt som ollo-nen var viktig föda för svinen på vintern.

Örnehall är ett blockrikt berg med lång utsikt mot söder. På toppen ligger ett flyttblock av gnejsgranit som lämnats av inlandsisen från nordost. På berget växer en gammal bokskog rik på lågor och torrakor. Här förekommer flerstammiga bokar som är en rest från tidigare utmarksbete.

D Ravinerna med Kvärkbäcken och Dejebäcken

Sprickdalarna med rasbranter, nisch-glaciärer, stenpelare, grottor och klippor är geologiskt unika och skapar förut-sättning för den biologiska mångfald som finns här.

En speciell art är skuggbräken som i slutningen har en av sina få växtplatser i Sverige. Den trivs på diabasberggrund med skugga och fukt.

En karaktärsfågel för rinnande vatten är forsärlan. Den häckar i rasbranterna och ses ofta flygande efter mat utmed vatten-dragen. Vattnet i bäckarna är rent vilket bl.a. förekomsten av bäcksländor, dag-sländor och nattsländor påvisar.

Mer om nationalparken

Söderåsens nationalpark omfattar 1625 ha mark och invigdes 2001.

Skogsduvan som bor i gamla träd hörs ofta i nationalparken.

I Skärålid ligger Naturum där du kan tit-ta på utställning om nationalparkens alla naturvärden. Här hittar du också naturin-formation och kartor som visar vad du kan se och var du kan vandra. Varje års-tid bjuder Naturum in till olika exkursioner och temautställningar.

I Röstånga nationalparksentré ligger Röstånga turistinformation som har information, kartor och utställningar om nationalparken och andra sevärdheter på och runt Söderåsen.

I Nationalparken finns många rödlis-tade växt- och djurarter samt svam-par. Det finns till exempel 17 mossor, 33 lavar, 94 svampar, 67 vedlevande småkryp, 4 spindlar och 2 fladder-möss som är rödlistade.

Referenser

Fiskesjö, Oddvar. Sandbring, Håkan .2009. En sagolik verklighet, boken om Söderåsens nationalpark,

Håkansson.T. 1948 Skogslandskapets förän-dringar under 300 år. I Konga socken.

Rapp,A, Nyberg,R. 1986 Spår av tundraland-skap. Nivation och lokal glaciation in N och S of Sweden. Geografiska Annaler 68A.

www.soderasensnationalpark.se

Forsärlan trivs i portande bäckar

Det finns många vandringsleder

Ruin efter Kronohus i Kvärk

En blockrik skog på Ömehall

Foto: Bertil Hagberg

Sprickdalarna Kvärk och Dejebacken

Kartvy över Söderåsens nationalpark

Porslinsskivling växer på gamla träd

Stig Pettersson visar alkärr, ett av alla källområde som är utpekad nyckelbiotop

36 Lilla Bäljaneå - en å med många källor

Lilla Bäljaneå har många biflöden och därmed många källområden. Alsumpkärr och betade veketågsängar är några källor.

Uppströms Röstånga finns flera naturliga strömsträckor. Speciellt naturskön är ån söder om Stora Tibbaröd där den eroderat sig ned genom lerskiffer och bildat branta sluttningar. Bäckens porlar fram på stenig botten och omges av ask och al, men även av skogslönn och sykomorlönn. Vårfloran är artrik med vitsippa, lungört, vårlök och skogsbingel. Forsärla och stjärtnes häckar och strömstaren gör vinterbesök. I det rena vattnet lever stationär öring.

Genom andra delar i jordbrukslandskapet flyter den dikade och rätade ån rakt fram. Det finns många spår efter kvarnverksamhet utmed ån. Vid Röstånga mölla är dammen kvar. Det är en miljö med både

historia och natur. Åtgärder för att underlätta för fiskar att vandra uppströms dammen håller på att genomföras. Norr om Röstånga är huvudfåran mer påverkad av dikning.

Ärlabäcken som rinner från Odensjön är lite påverkad av rensning. Bäckens beskuggas och det finns mycket död ved. Detta är bra livsmiljö för en artrik bottenfauna.

Ett annat biflöde är Hästbäcken som rinner från Härsnäsdammarna. Lilla Bäljaneå har måttlig ekologisk status.

Ask

Askens är en rödlistad trädart. Den hotas idag av askskottssjuka, som orsakas av en svamp. Sjukdomen sprider sig snabbt och stora bestånd har dött i södra Sverige.

Lilla Bäljaneå söder om Röstånga mölla. Foto: Stig Petterson

Naturtyper - arter:

Fuktängar med blåtåtel eller starr, alluviala lövskogar, forsärla, stationär öring.

Värden:

Artrikt fågelliv, rödlistade arter, geologi.

Skydd:

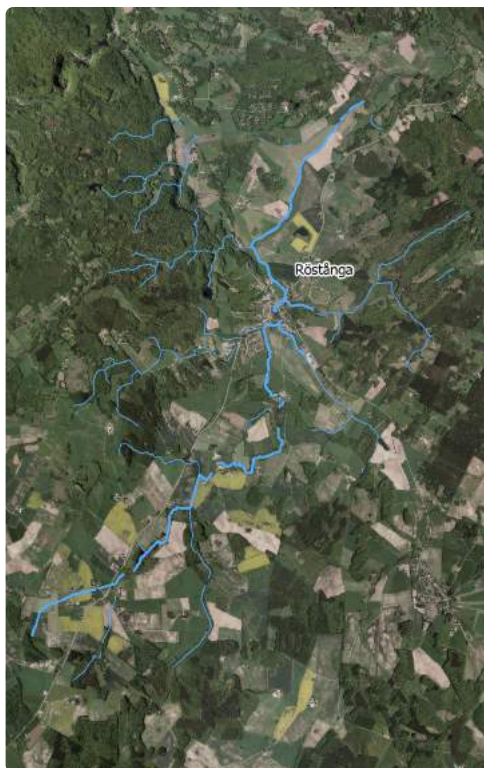
Strandskydd, delar av ån ingår i riksobjekt Söderåsen (N48), Ett källområde skyddas som biotopskydd och är utpekad som nyckelbiotop.

Önskad utveckling:

Underlätta för vandrande fisk uppströms Röstånga, lämna odlingsfria sträckor utmed ån i odlingslandskapet, göra vandringsled längs med ån söderut från Röstånga och då i första hand på kommunens mark.

Ekosystemtjänster:

Kvävefälla, klimatreglering, dämpning av flöden, livsmiljöer för biologisk mångfald och naturturism/friluftsliv.

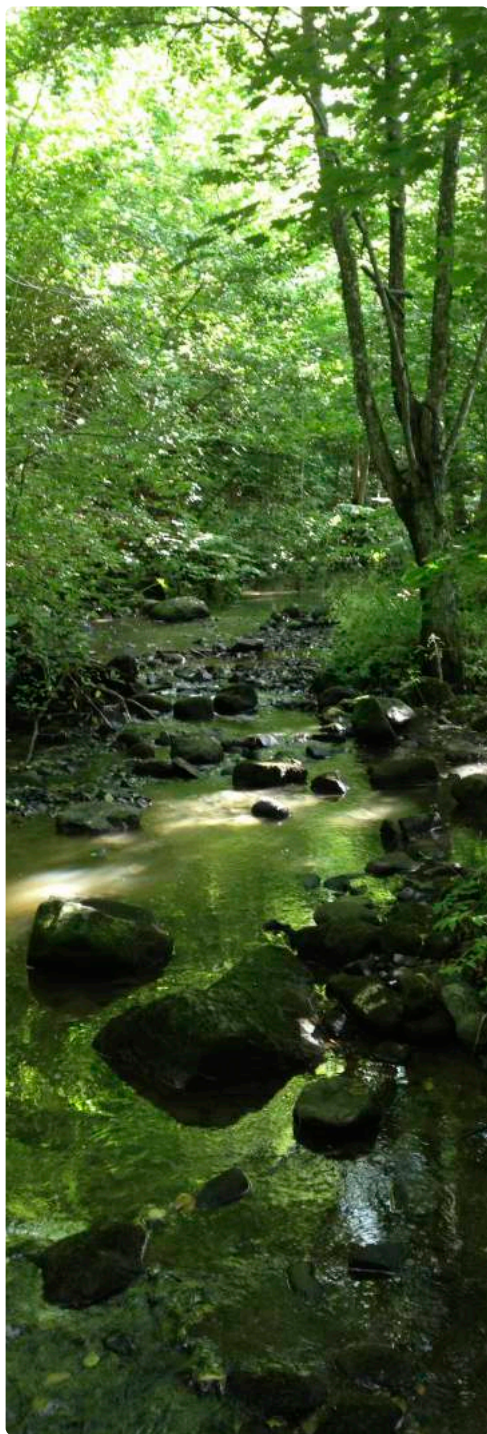
Kartvy över Lilla Bäljaneå

Referenser

Eklöv, Anders, 2000- Inventering av fisk-fauna, bottenfauna och vattenbiotoper Söderåsen.
RöstångaBygdens Kulturföreningsblad Nr .1
år 2010.

Kransrams, en ovanlig växt utmed ån

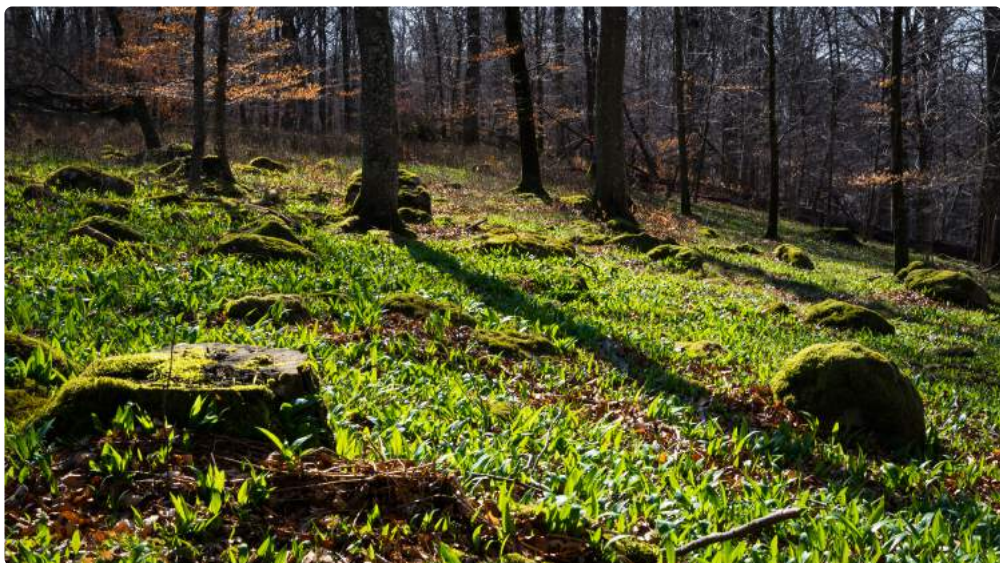
Strömbiotop finns i Röstånga

An är räddad vid stora Hjortaröd

Konstnären Eric Lilius inspireras av Lilla Bäljaneå. Foto: Stig Pettersson

Ramslöksmatta en tidig vår

37 Ädellövskog vid Vegeå

Under försommaren sprider sig en doft av lök i denna ädla lövskog. Det är ramslöken som här har en av sina få växtplatser runt Söderåsen.

Redan tidigt på våren täcks marken av ramslökens blad medan blommorna först syns i slutet av maj. Blåsippa, vitsippa, vätteros, vårlök och skogsbingel är andra vårväxter. Bok, ek och avenbok är vanliga trädslag. En del träd är spärrgreniga vilket tyder på att marken tidigare varit öppnare. I dag är skogen olikåldrig. Det finns gott om död ved såsom lågor och torrakor.

Fågelsången är intensiv i april med rödhake, bofink och nötväcka. Större hackspetten sitter och hamrar och över sitt bo flyger en vakande glada. Just gladan har funnits här länge. Den var först att häcka här på Söderåsen under 1980-talet.

Vätteros

Vätterosen har inget klorofyll utan parasiterar på till exempel hassel och avenbok. Den lever stora delar av sitt liv under jord.

Naturtyper - arter:

Bokskog av örtrik typ, kalkbokskog.

Värden:

Artrik flora och fauna, gamla träd.

Skydd:

Strandskydd, riksintressen naturvård (N48), nyckelbiotop, landskapsbildskydd.

Önskad utveckling:

Skonsamt ädellövskogsbruk.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljö för biologisk mångfald, naturturism/friluftsliv.

Röd glada

Blommande ramslök

Vättersos

Kartvy över ädellövskog vid Vegeå

Sandstensklippan Elhall

38 Hallabäckens dalgång året om

Upplev alla årstider i lövskogarna runt Hallabäcken. Slutningsskogarna och delar av Hallabäcken skyddas idag som naturreservat. I Svalövs kommun nås området lättast från Stubbaröd.

I slutningen, förkastningsbranten, finns basiska bergarter som amfibolit, lerskiffer, alunskiffer och diabas. Dessa tillsammans med jordarterna, topografin och det gamla ängsbruket har gynnat utvecklingen av detta mångfaldiga naturområde.

På vintern syns spåren efter både geologiska krafter och människans 2000-åriga odlarmöda. Sandstensklippan Elhall är en sevärdhet och en rest från den geologiska tidsperioden kambrium (cirka 540 miljoner år sedan). Sandstenen har sedan dess utsatts för flera kraftiga jordskorperörelser vilket krossat sönder stenen och kittat ihop den igen till en breccierad sandsten. I slutningarna

Naturtyper - arter:

Vattendrag med flytbladsvegetation, torra hedar, artrika torra-friska låglandsgräsmarker, högrötsängar, lövsumpskogar av fennoskandisk typ, bokskog av örttyp, ek-avenboksskog, alluviala lövskogar, flera rödlistade lavar, mossor och svampar.

Värden:

Prioriterad EU- naturtyper, stor artrikedom, gammal ädellövskog med mycket död ved, rödlistade arter.

Skydd:

Naturreservat, Natura 2000- område, riksintressen naturvård (N 48), riksintresse friluftsliv (FM:05) Landskapsbildsskydd.

Önskad utveckling:

Genomföra skötselplan.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, livsmiljöer för biologisk mångfald, naturturism/friluftsliv.

Vitsippa och gulsippa

syns flera spår efter inlandsisens smältvatten. Vattnet har eroderat fram små v-formade dalar, slukrännor, där vissa utformats till hålvägssystem av människan. Andra kulturspår som syns bra på vintern är alla röjningsrösen som finns i sydost och hägnadssystem i nordväst.

På våren innan lövsprickningen täcks backarna av blåsippa, vitsippa, gulsippa, lungört, svalört, vårlök och harsyra. Då avenboken och bok slår ut är skogen som skönast. Det går på några dagar sen mörknar det snabbt. Men än finns det ljus för majblommor som gulplister, tandrot, vårårt, storrams, lundstjärnblomma, Sankt Pers nycklar, trolldruva, skogsbingel och myskmadra. Ädla lövträd bildar olika trädbiotoper. Avenbok, bok och ek dominerar men även alm, ask, fågelbär, lind och skogslönn växer här. På fuktiga marker växer alsumpskogor med bäckbräsma och strutbräken.

I sommartider hörs stenkäckens zickande läte uppe i de täta lövkronorna. De gillar avenbokens frön och spår efter fröskal syns ofta på stigarna. Gärdsmyg, bofink, svarthätta, gransångare, rödhake och koltrast kan också höras både med sång och varningsläte. De har ofta en andra kull ungar så här mitt i sommaren. Mängden döda träd har ökat de sista tio åren. Speciellt almen står som kala högstubbar då den drabbats av almsjuka. I död ved lever både ovanliga insekter och fåglar, vilka är ett viktigt inslag i utvecklingen av områdets biologiska mångfald. En artrik sommarflora växer speciellt där det finns gott om mineraler och kalk. I lövskogen blommar stor häxört, stinksycka, blekbalsamin och olika lundgräs. Blåa klockor lyser utmed stig- och vägkanter. Det är den lilla, den stora samt hässle- och nässelklocka. I betesmarkerna är hästar och kor viktiga naturvårdare. De skapar förutsättningar för blomrika växt-

lokaler där fjärilar hämtar nektar.

På hösten glöder trädens löv i gult, brandgult, rött och brunt och i sluttningarna kommer fruktkroppar av många ovanliga och rödlistade svampar. Havsöringen vandrar upp i Hallabäckens rena vatten där även fiskar som elritsa, bäcknejonöga och bäcköring lever. Bottenfaunan är också artrik och berättar att Hallabäcken är en ganska opåverkad vattenmiljö med god ekologisk status. Flera fiskevårdsåtgärder har gjorts i bäckfåran och på vissa sträckor har bäcken återmeandrats.

Mer om Hallabäcken

Hallabäckens dalgång ligger i Svalövs och Bjuvs kommuner.

I Hallabäckens naturreservat ingår också område 39, delar av område 40 och område 41.

Syftet med reservatet är att bevara, utveckla och restaurera ädellövkogen och de naturbetesmarker som finns i området. Vidare ska man underlätta etablering för de arter som är knutna till ädellövkogen. Hydrologin ska bevaras och det rörliga friluftslivet ska främjas. Hur syftet ska uppnås och vilka föreskrifter som ska gälla för reservatet går att läsa på Länsstyrelsens Skånes hemsida.

Referenser

Skötselplan 2014, Länsstyrelsen i Skåne län.

Stenknäcken är vanlig i avenbokskogen

Bokskogen i höstskrud

Strutbräken växer utmed Hallabäcken

Kartvy över Hallabäckens naturreservat

Blåsippa

39 Smedjebackens lövskog

Vandra här en vårdag och du möter både blå, vita och gula sippor till musik av bofink och rödhake. På den leriga, kalkrika, näringsrika marken har det under lång tid utvecklats en mångfaldig natur.

På gamla rekognoseringskartan från 1812-20 så betecknas området som lövskog. Flera spår finns från människan som både plockhuggit och bedrivit skottskogsbruk i området.

I den övre delen av sluttningen dominerar bokskog av örttyp. Längre ner i backen är marken fuktig med källsprång och ytligt grundvatten. Ask och avenbok är vanliga ädla träd men även klibbal och björk förekommer. Ädellövskogsarter som lungört, tandrot, skogsbingel, storrams, sårläka, och kransrams hittas under olika årstider i fältskiktet. På mark som har rörligt grundvatten växer gullpudra, bäckbräsma och

halvgräset skärmstarr tillsammans med det vanliga humleblomstret.

I denna flerskiktade och olikåldriga lövskog trivs många fågelarter. I alskogen hörs stjärtmesen och i bokskogen grönsångaren. Längst upp i avenboken trivs stenknäcken som livnär sig på dess frön.

Bland lavararter kan nämnas borkantslav, skriftlav och liten ädellav.

Området skyddas idag som naturreservat och ingår i Hallabäckens dalgång.

Referenser

Bevarandeplan natura 2000, Länsstyrelsen i Skåne.

Utvidgning och ändrade föreskrifter för naturreservatet Hallabäckens dalgång i Bjuv och Svalövs kommuner, Skåne län.

Länsstyrelsen i Skåne.

Naturtyper - arter:

Boreonemorala äldre, naturliga ädel-lövskogar, bokskog av örttyp, alluviala lövskogar.

Värden:

Prioriterad EU-naturtyp, artrikt fågelliv, och flora, gammal ädellövskog, rödlistade arter.

Skydd:

Naurreservat, natura 2000, riksojekt naturvård (N: 48), riksojekt friluftsliv (FM:05) Landskapsbildskydd.

Önskad utveckling:

Genomföra bevarandeplan.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljö för biologisk mångfald, natur-turism/friluftsliv.

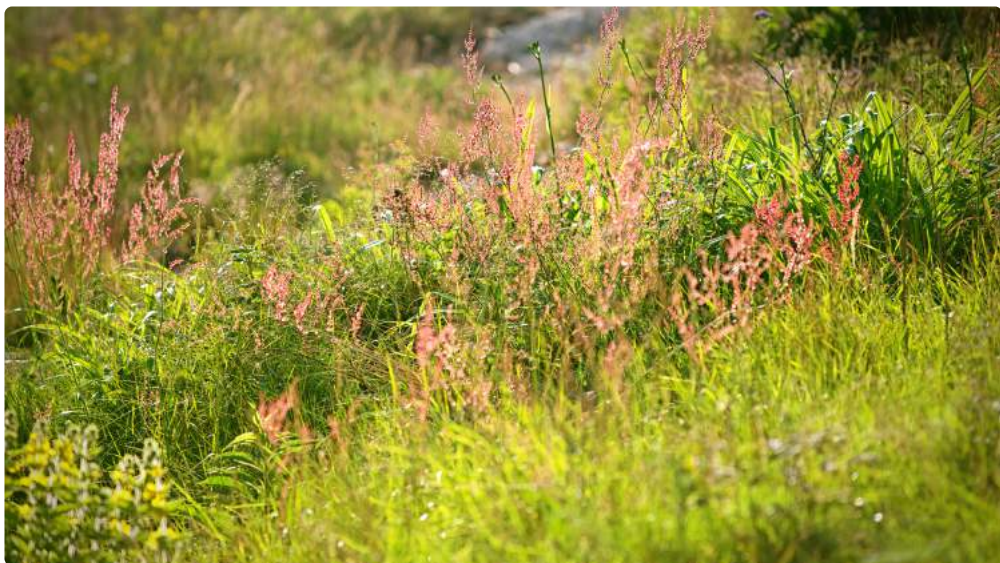
Kartvy Smedjebackens lövskogar

Stjærtmes syns ofta i askogen

Artrik al- och askskog

Ångssyra

40 Smedjebackens naturbeten

Två vackra och artrika naturbeten ligger söder om gården Smedjebacken på Söderåsen.

Där det är plant ligger ett blockrikt bete med dominans av ängssyra.

På stenarna växer torrtåliga växter som stenmåra, gråfibbla och blåbär. Gräset rödven är vanligt på denna magra och torra mark. Tuvor av stagg finns i fuktigare partier. Mitt på betet finns ett liten grupp med slättergubbe som lyser gult i högsommartider. Dofter från grönvit nattviol sprider sig också från dessa beten på sommarkvällarna.

Fjärilar flyger vid olika tider. Violettkantad guldvinge och skogsnätfjäril är två besökare i juni. Den violettkantade guldvingen har ängssyran som värdväxt och den mera vanliga skogsnätfjärilen lägger sina larver på svartkämpar eller veronikor.

I sluttningsbetet finns ett flertal växtarter som indikerar på lång beteskontinuitet och på att ingen extra tillförsel av gödsel har skett. Blåsuga, gökblomster, stagg, knägräs är några. Här växer den mindre vanliga stora käringtanden i fuktiga partier. I betena står enstaka buskar av en, nyponros och solitära träd av bok, avenbok, fågelbär, björk och ask. Båda betena är välhåvade.

Blåsuga

Referenser

Bevarandeplan natura 2000, Länsstyrelsen.

Naturtyper - arter:

Artrika torra-friska låglandsgräsmarker
silikatgräsmarker, stor käringtand, blåsuga.

Värden:

Stor artrikedom, EU-prioriterad ovanlig naturtyp, rödlistade arter.

Skydd:

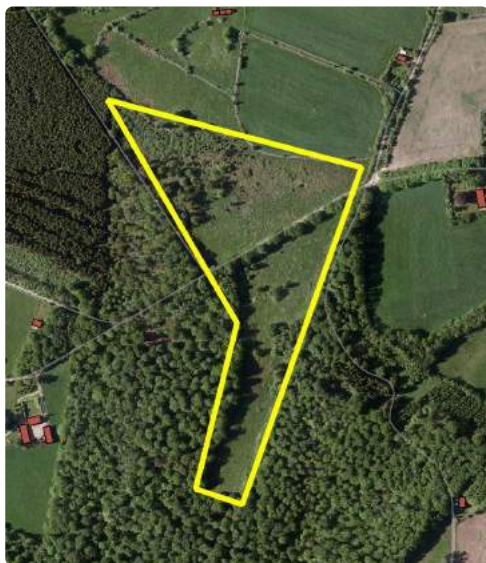
Sluttningsbete är naturreservat (Hallabäckens dalgång), natura 2000-område, riksintresse naturvård (N48), riksintresse friluftsliv (FM 05) och landskapsbildskydd.

Önskad utveckling:

Fortsatt bete.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, livsmiljö för arter, biologisk mångfald, naturturism/ friluftsliv.

Kartvy Smedjebackens naturbete

Violettkantad guldvinge

Slåttergubbe i frö på övre betet

Orrödsjärret

41 Orrödsjärret

I sluttningen strax ovanför Hallabäcken ligger ett öppet kalkkärr som med sin stora artrikedom är ett av Skånes värdefullaste.

Kärret ligger i en sluttning där kalkrikt vatten rinner fram i källsprång och skapar små rännor av vatten (dråg). I maj täcks kärret av den rosa majvivan tillsammans med majnycklar, en ovanlig orkidé. På sommaren blommar andra kalkgynnade växter. Det är halvgräsen näbbstarr, loppstarr, ängsstarr, slankstarr och gräsull. Jungfru Marie nycklar, skogsnycklar och kärrknipproten är andra orkidéer som trivs här. En speciell växt som växer i kärrkanten med skugga av omgivande skog är den skira aklejrutan. Den blå ängsvädden som drar till sig insekter för sin nektars skull är spridd över hela kärret. Mossorna är ovanliga såsom kalkkammossa, piprensarmossa och guldspärrmossa. I sluttningens bäcken intill kärret lever kalkkärrs-

grynsnäckan och smalgrynsnäckan. Båda är rödlistade och upptagna i EU:s art- och habitatdirektiv.

Naturtyper - arter:

Rikkärr, kalkkärrgrynsnäcka, smalgrynsnäcka.

Värden:

Stor artrikedom, ovanlig naturtyp, EU-arter och naturtyp, rödlistade arter.

Skydd:

Orrödsjärret är naturreservat (Hallabäckens dalgång), Natura 2000-område, riksintresse naturvård (N48), riksintresse friluftsliv (FM 05) och landskapsbildskydd.

Önskvärd utveckling:

Fortsatt slåtter av området.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, livsmiljö för biologisk mångfald. Friluftsliv, kulturarv, biologisk kontroll.

Aklejruta

Bredbrämad bastardsvärmare på ängsvädd

Jungfru Marie nycklar

Kärknipprot

Kärret har en lång historia. På skifteskartan från 1820 anges området som slåttermark. I början av 1900-talet slåttrades ett något större område som på hösten betades. Idag sköts kärrområdet genom årlig slåtter.

Kalkkärrsgrynsnäcka

Denna snäcka lever i öppna rikkärr och kalkfuktängar. Den förekommer lokalt och sprider sig långsamt vilket gör den till en god indikator på att områden varit öppna under lång tid.

Smalgrynsnäcka

Arten lever både i fuktiga miljöer, i torrbackar och ädellövskogar. Arten förekommer mycket lokalt eftersom den har dålig spridningsförmåga. Den är en bra indikator på lång kontinuitet av öppna – halvöppna marker.

Kartvy över Orrödskärr

Referenser

Bevarandeplan för Natura 2000-område Smedjebacken, Länsstyrelsen.

Takmaden

42 Klåverödsområdet - en plats för friluftsliv

Vandra på markerade leder och uplev dammen Takmaden, Dumperna, Skorstensdalen och Svartesjö.

Takmaden var tidigare ett kärr där det skördades vass till takläggning. Idag är det en dämd damm där man kan fiska med fiskekort på sommaren och om isen lägger sig åka skridskor på vintern.

På väg mot Skorstensdalen ligger Dumperna där namnet betyder fuktig. Det är ett alsumpkärr där flera träd har utvecklat stora socklar. Olika vitmossor och ormbunkar växer mellan alarna.

Skorstensdalen är från början en spricka som utsatts för olika vittringsprocesser i samband med inlandsisens avsmältning för 15000 år sedan. I kanten av sluttningen står den mäktiga skorstenen eller torbildningen som stått emot den frostvittring som format dalen.

Artfattiga bokskogar och planterad gran-skog är vanliga naturtyper i området. Nere i en sänka längs med Skåneleden ligger Svartesjö, en av Söderåsens få naturliga sjöar. Det är en näringsfattig källsjö till Dejebacken.

Naturtyper - arter:

Bokskog av fryleskog, bokskog av örtrik typ, lövsumpskog av fennoskandisk typ.

Värden:

Våtmark, fågelliv, EU- naturtyp, rödlistade arter, geologi, friluftsliv.

Skydd:

Området är naturreservat, natura 2000-område, riksintresse naturvård(N48), riksintresse friluftsliv (FM 05) och landskapsbildskydd.

Önskvärd utveckling:

Bibehålla tillgänglighet för friluftsliv.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljöer biologisk mångfald, naturturism/friluftsliv, hälsa, flödesdämpning.

Skorstenen

Skåneleden går genom bokskog

Klåveröds strövmråde

I området finns markerade strövstigar, informationsskyltar, grill och rastplatser, toaletter och vindskydd. Café och vandrarhem finns i byn Klåveröd.

I strövmrådet Klåveröd ligger också områdena Lilla (47), Traneröds mosse (45), Grindhus (43) och Vargadalen (44). Området gränsar till Söderåsens nationalpark i söder (35).

Området ägs av O.D. Krooks donation i Region Skåne.

Områdets drift sköts av stiftelsen Skånska landskap.

Referenser

www.skanskalandskap.se
www.skaneleden.se

Naturreseptatet Klåveröd

Fägata

43 Grindhus - en bit Söderåshistoria

Följ Grindhus fägata ut till skogstorpets gamla utmarker. Här växer en säregen växt- och svampflora.

Markerna runt Grindhus förr och nu

En gammal karta från 1889 berättar om hur marken brukades runt Grindhus. Närmast husen låg åkern som var stenig, tunn och mager. Markerna öster om fägatan brukades som slåttermark. Sidvallsängen låg på de blöta markerna medan hårdvall fanns på de torra. På denna tid var ängen åkerns moder vilket innebär att 8 ha äng gödslade 1 ha åker. På de torra och backiga markerna i sydväst betade olika djur.

Ängen med slätter var basen för jordbruket under två tusen år. På Grindhus gamla ängar och betesmarker har det genom lång tids slätter och bete utvecklats en ovanlig flora. På de torra markerna finns rester av en ljunghed med kattfot, stenmåra, lingon och ljung.

På något fuktigare mark växer blåsuga och slättergubbe. I blöta växtmiljöer trivs den ovanliga granspiran och spikbladet. Här växer också borsttåg och de slättergynnade gräsen loppstarr och darrgräs.

Naturtyper - arter:

Artrika stagg- och gräsmarker.

Värden:

Artrikedom, EU-naturtyp, kulturspår.

Skydd:

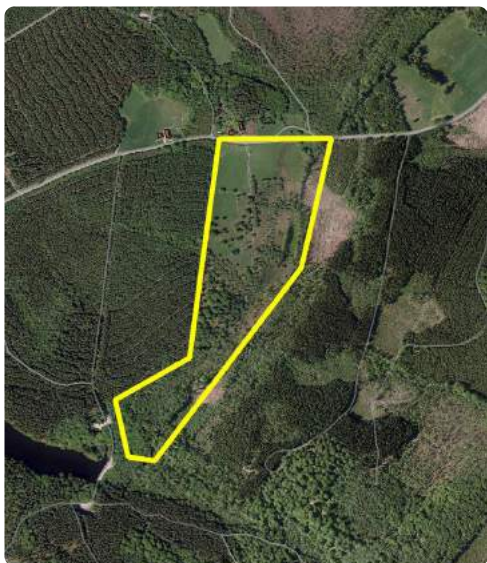
Grindhus är naturreservat, natura 2000-område, riksintresse naturvård (N48), riksintresse friluftsliv (FM:05), riksobjekt för kulturmiljö (M:K176) och landskapsbildskydd.

Önskvärd utveckling:

Fortsatt bete och genomföra skötselplan.

Ekosystemtjänster:

Pollinering, livsmiljö för biologisk mångfald, kulturarv, naturturism/friluftsliv.

Kartvy över Grindhus

I områdets södra del finns två källor och i dess närhet växer både vanliga och ovanliga ormbunkar. Den väldoftande bergbräken kan ses under högsommaren och i det blöta kärret växer granbräken. Låsbräken är en annan ovanlig växt för området. I söder växer en alsumpskog med kärrvegetation. På hösten växer det gula, brandgula, vita, gröna och röda vaxskivlingar i området. Vaxskivlingar indikerar på lång och kontinuerlig hävd utan extra tillförsel av gödsel.

Fägata

Runt gamla gårdar och torp på Söderåsen syns spår av en sträda eller fägata. Strädan var en väg kantad med sten på bägge sidor. Här drevs djuren från gården ut till utmarken. Inägomarken, åker och äng, skulle skyddas från djurens tramp och bete.

Kattfot

Mossa och ormbukar trivs i rasbranten

44 Vargadalen

Vargadalen är ett system av små sprickdalar där olika vittringsprocesser format ett varierande och spännande landskap. Vargen som fanns här på 1800-talet hade säkert tillgång till flera olika lyor.

Dalsidorna kantas av olika stenformationer med raka bergväggar, rasbranter, grottöverhäng och torbildningar. Här syns hur gnejsgraniten spruckit upp och hur olika vittringsprocesser under lång tid format berget. Frostvittring ger kantiga stenar medan skal- och kemisk vittring rundar av stenarna i kanterna. Snuestuan är en liten grotta med en grillplats framför.

I området finns också ett fantastiskt utsiktsberg, Höjehall som är cirka 210 meter över havet.

I botten på sprickdalarna finns olika typer av kärr. Vanligast är björkvidekärr. Al finns också.

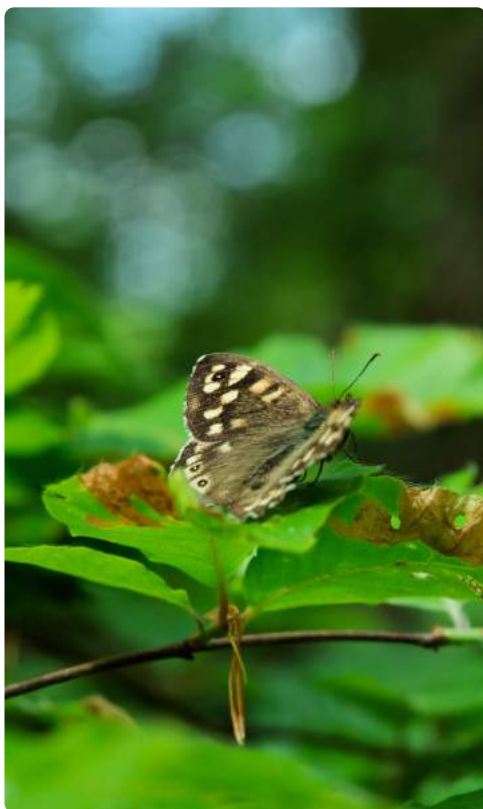
I en av sprickdalarna ligger den trolska Klåverödsjön. Den är ganska näringsfattig med enstaka exemplar av gäddnate och gul näckros. Strandvegetationen i söder utgörs av gungfly med vitmossa och flera kärr- och mosseväxter som ängsull, flaskstarr, tranbär, rundsileshår och tuvull.

Uppe på plåtåerna ovanför sprickdalarna växer mest gran.

Området ingår i Klåverödsområdet och det finns olika märkta leder. Skåneleden passerar också genom området.

Referenser

Nyberg, Rolf. 1987 Vittringsformer på de skånska åsarna. Svensk geografisk årsbok.
www.skanelandskap.se
www.skaneleden.se

Kvickgräsfjäril

Snuvestugan

Naturtyper - arter:

Björkvidekärr, naturlig oligotrof sjövegetation, lövsumpskogar, rasmarksvegetation.

Värden:

Geologi, naturlig sjö, EU-naturtyp.

Skydd:

Riksobjekt naturvård (N: 48), riksintresse friluftsliv (FM:05), vissa partier är nyckelbiotoper och landskapsbildskydd.

Önskvärd utveckling:

Bibehålla tillgänglighet för friluftsliv.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljöer för biologisk mångfald, klimatreglering, dämpning av flöden.

Kartvy över Vargadalen

Vy över mossen

45 Traneröds mosse - från sjö till mosse på 13 000 år

Uppe på Söderåsplatån ligger denna unika högmosse, en bit vild natur med många värden. Här växer silesåret, en köttätande växt. Här lever kärrspindeln, Sveriges största spindel. Här har marken byggts upp av olika vitmossor under flera tusen år.

Ett historiskt arkiv

Mossarna är ett arkiv där flera tusen år av landskapets historia finns samlat i torvlagren. En borkärna berättar hur själva mossen förändrats och utvecklats genom tiden och vilka naturtyper som funnits i omgivningen. Skälet till detta är att nedbrytningen i mossen går så långsamt att man hittar växtrester från mossens tidigare stadium.

Mossens ekologi

Traneröds mosse är en välvd högmosse med högsta punkten i mitten. Miljön präglas av två naturtyper, laggkärret och

mossen. Själva mossen har i mitten ett öppet plan och i kanten växer tall och glasbjörk.

På mossen är det näringsfattigt och surt, lågt pH, då den bara får sitt vatten från

Naturtyper - arter

Högmosse och kärr med gungfly.

Värden:

Artrik naturtyp, EU-naturtyp, geologi, historia.

Skydd:

Naturresevat som också ligger i Klippan kommun, riksintresse naturvård (N48), riksintresse friluftsliv (FM:05), och landskapsbildskydd.

Önskvärd utveckling:

Genomföra skötselplan.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljö för biologisk mångfald, kulturarv, naturturism/friluftsliv, klimatreglering, dämpa avrinning.

Kartvy över Traneröds mosse

Starrgräsfjäril

nederbörden. I laggkärret som omger mossen, kommer även näring från omgivande fastmark vilket höjer pH- värdet och näringstillgången. Alsumpkärr och björksumpkärr är vanliga vegetationstyper i laggkärret. I fältskiktet växer många olika gräs och starrarter. Kråklöver, vattenklöver och kärrsilja är vanliga kärlväxter. Ovanligare kärlväxter är vitag, myrtilja och missne. Skiljeväxter mellan kärr och mosse är ängsull som växer i kärr och tuvullen som har sin växtplats på mossen.

Vitmossan är den vanligaste växten på Traneröds mosse. Här trivs ett 20-tal olika arter som alla har valt olika småmiljöer att växa i. Speciellt för marken på mossen är att den är uppbyggd av torra tuvor och mellan tuvorna blöta höljor. På tuvorna trivs växter som klarar torka, t. ex. ljung, klockljung och kråkris. I höljorna växer silesår, tranbär och rosling. Speciellt för Traneröds mosse är att det växer kantskog av glasbjörk.

Ute på mossen häckar ängsbiplärkan. I laggkärret hörs ofta stjärtmesen. Sena junikvällar hörs nattskärrans spinnande läte över talltopparna. På 1990-talet observerades orre i kanten av mossen. Den försvann förmodligen på grund av att deras födokällor av öppna, och betade rishedar försvunnit i omgivningarna. Typiska fjärilsarter är starrgräsfjäril och myrparlemofjäril.

Restaurering av Traneröds mosse

Mossen har under lång tid växt igen och torkat ut. För att förhindra detta har Länsstyrelsen fått EU-pengar för att röja björk och tall ute på mosseplanet och i kantskogen. Området har tillgängliggjorts genom nya strövstigar med spänger och en rullstolsramp.

Referenser

Bildandet av naturreservat Traneröds mosse. Länsstyrelsen.

Eningebetet med gamla granar

46 Eningebäcken

Eningebäcken har två källområden, Eningemossen och en damm vid Grönhult. Bäckens ingår i Rönneåns avrinningsområde.

I Eningemossen finns det flera sänkor efter torvbrytning. I Svalövs kommun är bäckens första partier rätade. Längre norrut i gränsen till Åstorps kommun rinner bäcken i ett mer naturligt och meandrande lopp. I sin helhet är bäcken opåverkad av näringsutsläpp och förorening. Bottenfaunan är artrik och fiskar som bäcknejonöga och elritsa lever här.

Utmed bäcken finns en stor variation av olika naturtyper. Första sträckan från Eninge mosse är kantad av alskog. Norr om Eninge finns skogsbeten med lång beteskontinuitet. I den fuktiga skogen växer bl.a. granspira. Längre norrut finns flera fuktängar på östra sidan av bäcken. Dessa har tidigare skötts som slåtter-

marker. Högrötsvegetation dominerar där älggräs, kärrsilja, topplösa, sjöfräken, säv och blåsstarr är vanliga växter.

Alsumpkärr är den vanligaste skogstypen utmed bäcken. Här finns bestånd i olika

Naturtyper - arter:

Alsumpkärr, trädklädda betesmark, artrik stagghed- och gräsmark.

Värden:

Fauna i bäcken, opåverkad bäck, fuktäng, EU-naturtyp.

Skydd:

Utökat strandskydd, riksintresse naturvård (N48), riksintresse friluftsliv (FM:05).

Önskvärd utveckling:

Genomföra olika vattenvårdsåtgärder för att uppnå god ekologisk status.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljö för biologisk mångfald, kulturarv, naturturism/friluftsliv, renande- och reglerande processer.

Fuktängar utmed Eningebäcken

Blåbandad jungfruslända

åldrar. Flera av alarna bildar socklar efter tidigare avverkning. I de äldre bestånden finns död ved i form av högstubbar och lågor. Marken är fuktig till blött. Där det är blött eller rörligt grundvatten dominerar skärmstarr. Gräsen rörflen, grenrör och blåtåtel är också vanliga liksom älggräset.

Bäcken har utökat strandskydd för att skydda den biologiska mångfalden både i och vid sidan av bäcken.

Kartvy över Eningebäcken

Ekhage

47 Ekhage och alskog vid Stenestad

Nordöst om Stenestad ligger vackra hagmarker med bok och ek.

Söder och norr om betesmarken finns kärrmark med al och glasbjörk. Området förvaltas av Svalövs kommun.

Ekhagen har varierande ålder med både gammal och yngre ek och bok. I vissa delar finns hasselbuskar. Hedvegetation dominerar i denna trädklädda mark. Blodrot, teveronika, ärenpris, ängssyra är vanliga växter. Det finns enstaka tuvor av stagg och knägräs, två arter som indikerar på bete utan konstgödning.

I alskogen i norr finns gamla torvgravar där växten missne trivs. Andra arter är revlumner, odon, och blåbär. Vitmossa dominerar i bottensiktet.

Det södra kärret är blötare med älgört, frossört, skogsfräken och skogssäv.

Naturtyper - arter:

Alluviala lövskogar, träklädda betesmarker av fennoskandisk typ.

Värden:

Våtmark, fågelliv, EU-naturtyp, rödlistade arter.

Skydd:

Riksintresse naturvård (N 48). Riksintresse friluftsliv (FM:05).

Önskvärd utveckling:

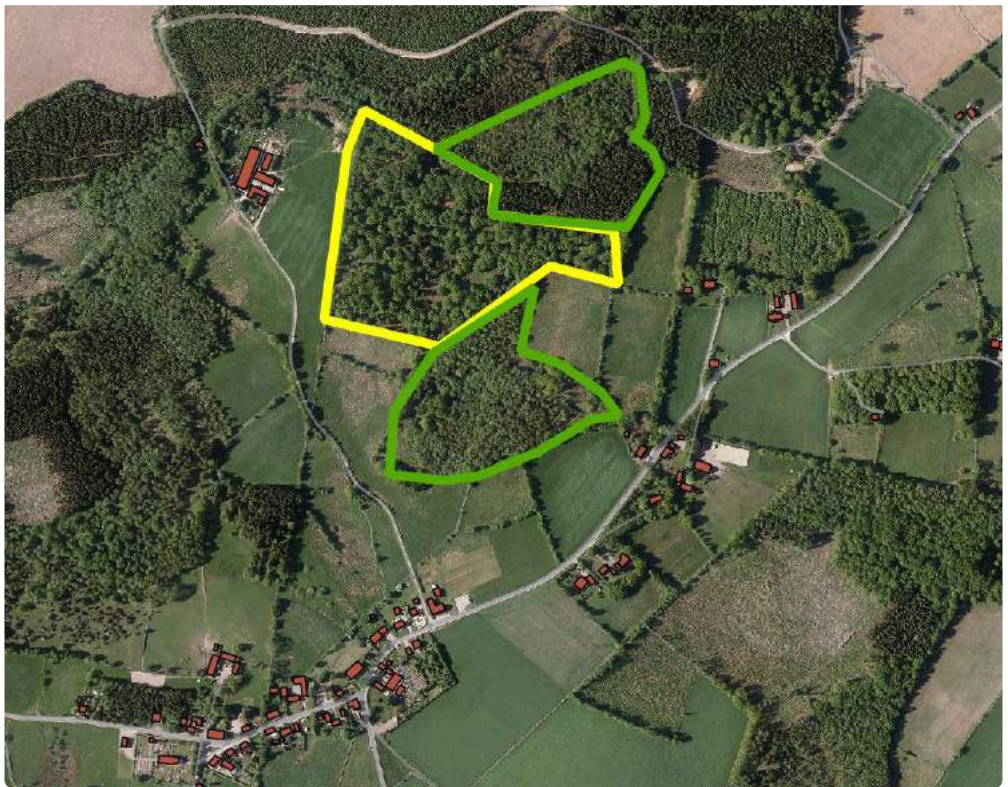
Omföra gran till löv. Fortsatt betesdrift.

Ekosystemtjänster:

Klimatreglering, dämpning av flöden, livsmiljöer för biologisk mångfald, pollinering och naturturism/friluftsliv.

Betad flerstammig bok

Kartvy över ekhage och alskog vid Stenestad

Naturbetet i sommarskrud

48 Lilla Klåveröd- en torpmiljö från en svunnen tid

Långt från väg och hus och mitt i skogen ligger torpet Lilla Klåveröd. Det omges av vackra hagmarker som hålls öppna av betesdjur.

Torpet är från början av 1800-talet och tillhörde då byn Klåveröd. När torparen Lars Andersson friköpte torpet 1866 var arealen äng flera gånger större än åkern. Ingick gjorde också en bit skog. En kvarn med kvarndamm anlades för husbehovsmalning vid samma tid.

Idag syns spår efter det gamla åkerbruket. I nordöst ligger rester efter terrasserade gamla åkrar. På de 2 m breda terrasserna som är uppbyggda av sten växer det ljusgröna gräset lentåtel. Fägata, stenmurar och odlingsrösen är andra gamla kulturspår.

Väster om torpet ligger steniga naturbetesmarker med olika naturtyper som

ljunghed, björkhage och kärräng. I den steniga ljungbacken växer en artrik och ovanlig flora som jungfrulin, blåsuga och svinrot. Dessa växter berättar att området brukats länge och inte har tillförts extra gödsel.

Naturtyper - arter

Artrika torra-friska låglands gräsmarker.

Värden:

Kulturspår, ovanlig flora, gamla träd, kulturmiljö.

Skydd:

Naturresevat. Riksintresse naturvård (N 48). Riksintresse friluftsliv (FM:05), landskapsbildskydd.

Önskvärd utveckling:

Genomföra skötselplan.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljöer för biologisk mångfald, pollinering och naturturism/friluftsliv.

Jungfrulin

På den fuktiga ängen utmed bäcken växer gökblomster, videört och olika starrarter.

I strandkanten i Mölledammen växer vitmossor med kärrväxter som kråklöver och flaskstarr. Knipa häckar i dammen. Stora delar av området är skyddat som naturreservat.

Torpartid på Söderåsen

I slutet av 1700-talet och början av 1800-talet ökade befolkningen på och runt Söderåsen. Behovet av ny odlingsmark var stor. Olika skiftesreformer genomfördes vilket innebar att marken samlades i större odlingsenheter och att stora gårdar delades upp i mindre boställen t. ex. torp.

Referenser

Konga, en sockenbeskrivning, Studieförbundet Vuxenskolan.

Skånska rekognosceringskartan 1812-1820.

Generalstabskartan 1855.

Kartvy över Lilla Kläveröd.

Ångsvädd är vanligt i kärret

49 Bodens naturbete

Intill gården Boden på Söderåsens platå ligger ett småkuperat och delvis stenbundet naturbete.

I ett sluttningsparti utmed ett bäckdråg har det utvecklats små källkärr med en ovanlig flora. På högsommaren växer det rikligt med ångsvädd. Andra arter är Jungfru Marie nycklar (orkidé), darrgräs, kärrsälting, gökblomster och kransmynta. Intressanta mossor är knoppvitmossa och källmossa.

På hösten har flera intressanta svampar noterats. Ångsvaxing, praktvaxing gulvaxing, sprödvaxing och broskvaxing tillhör en grupp svampar som indikerar på lång beteskontinuitet utan gödselpåverkan. Den grå rökfingersvampen är också en indikator på naturbete.

Söder om de små sluttningskärrarna ligger en gammal åker som idag ingår i betet.

Intressant är den årdervall som tydligt finns kvar och utgör en gräns mot kärren. Årder är ett gammalt plogredskap. Nedanför kärret ligger en artrik bokskog och alsbok invid Klövbäcken.

Naturtyper - arter:

Rikkärr, orkidéer.

Värden:

Ovanlig naturtyp, rödlistade arter, fridlysta arter, kulturmiljö.

Skydd:

Naturresevat, riksojekt naturvård (N48), riksintresse friluftsliv (FM:05), landskapsbildskydd.

Önskvärd utveckling:

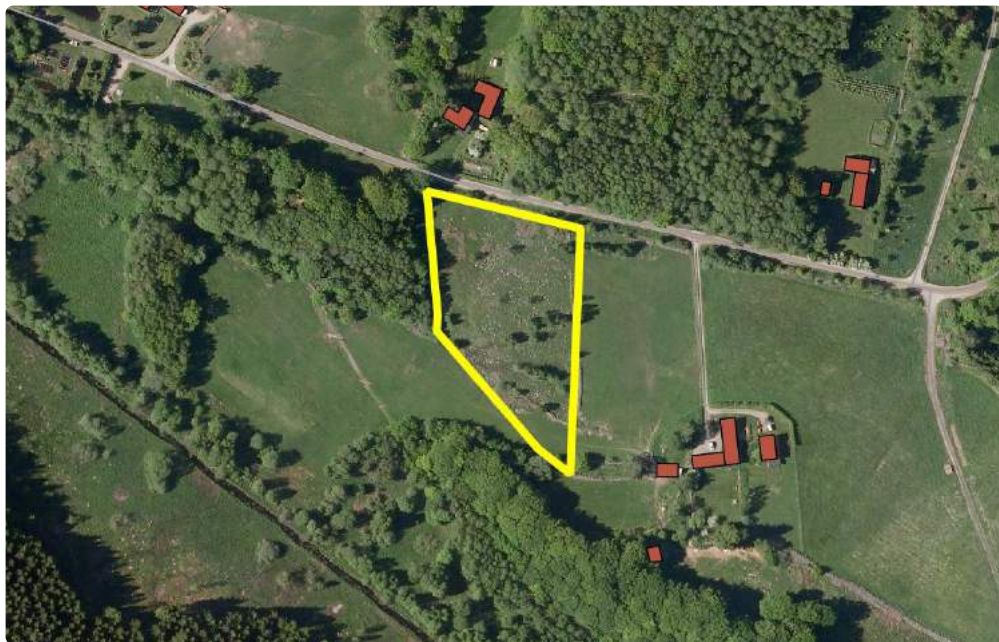
Genomföra skötselplan.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljö för biologisk mångfald, naturturism / friluftsliv, pollinering, biologisk kontroll.

Hästen är en viktig naturvårdare

Kartvy över Boden

Referenser

Skötselplan för naturreservatet Klövahallar.2012 Länsstyrelsen i Skåne.

Spår efter nivationsnischer, oljemålning av Thomas Strömdal

50 Klövahallar- ett geologiskt eldorado

Klövahallar är en fem km djup sprickdal med hisnande utsikter, vackra stenpelare, gamla snönischer, små grottor och konformade rasbranter. Skåneleden går på östra sidan av ravinen och utmed Klövabäcken i dalbotten finns stigar på bägge sidor.

Den grå omvandlade graniten och den svarta gångbergarten diabas är de vanligaste bergarterna.

I samband med kraftiga rörelser i jordskorpan sprack berget upp i stora och små sprickor. Dessa har sedan påverkats av flera istider. I den period då inlandsisarna smälte präglades området av tundraklimat. Snabba växlingar mellan plusgrader och minusgrader orsakade frostsprängning av berget. Stora och små rasbranter bildades utmed dalslutningarna. Uppe vid ravinkanten står vacker stenkonst. Dessa stenpelare eller torbildning-

gar står kvar då deras kärna stått emot tidens vittring. Hängande och cirkelformade små dalar ligger utmed ravinkant-

Naturtyper - arter:

Lövsumpskog, bokskog av fryletyp, bokskog av örttyp, alluviala lövskogar, fuktängar med blåtåtel eller starr, och vattendrag. Det finns 86 st arter som är rödlistade inom reservatet.

Värden:

Stor artrikedom, fågelliv, EU- naturtyp, rödlistade arter.

Skydd:

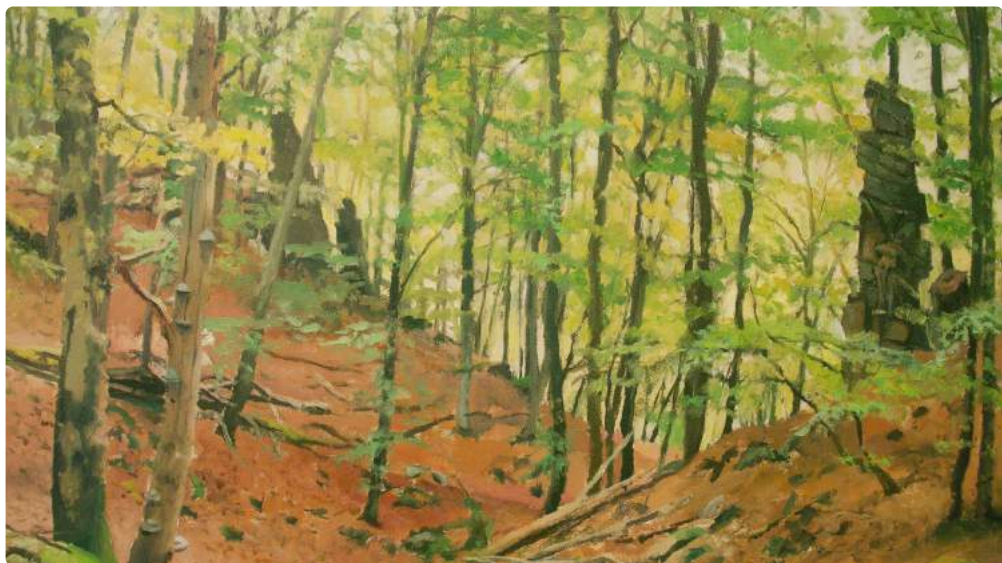
Naturresevat, Natura 2000-område. Riksintresse naturvård (N48), riksintresse friluftsliv (FM 05) och landskapsbildskydd.

Önskvärd utveckling:

Genomföra skötselplan.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljöer för biologisk mångfald, naturturism/ friluftsliv.

Torbildningar i Klövahallar, oljemålning av Thomas Strömdal

en. Alla dessa periglaciala formationer skapar ett unikt och spännande landskap.

Den speciella och ovanliga geologin har under tusentals år skapat förutsättningar för en artrik och ovanlig växtflora, svampflora och fauna. Den gamla skogen med lågor och högstubbar i sluttningarna är också ett hem för ovanliga mossor och lavar.

Skogen i dalbotten skiftar mellan alsumpskogar och atrika ädellövskogar med ask, bok och lönn. Gulplister, skogsbingel, lundstjärnblomma är vanliga försommarväxter på frisk mark. På fuktig mark växer ormbunkar som strutbräken, lundbräken och majbräken.

I dalen finns flera spår från det gamla bondesamhället. Stenmurar var både ägogränser och höll betesdjuren utanför sidvallsängarna där det bärgades hö.

I sluttningarna växer både artfattig och artrik bokskog. Ett typiskt gräs i sluttningarna är piprör. På andra platser där diabasen har vittrat växer hav av blåsippor. I de fuktiga rasbranterna som lutar mot norr finns ett antal rödlistade levermossor. *Mylia taylorii* är en som växer på stenblocken och indikerar på hög luftfuktighet.

På diabasen växer flera ovanliga svampar som fjällsopp, bittersopp, stor klubbsvamp, svartnande kantarell, violgubbe och gulprickig musseron. På gamla lågor av bok växer den sällsynta koralltaggsvampen.

Fågellivet är artrikt. Till de mera ovanliga häckfåglarna för Söderåsen hör skogsduva, spillkråka, mindre hackspett, mindre flugsnappare, försärla och strömstare.

I Klövbäckens rena vatten lever den ovanliga, stora bäcksländan.

Två andra mycket ovanliga och rödlistade arter är ögonknäpparen och kolsvart brunbagge som är knutna till lågor av bok.

Signalart

Arter som indikerar miljöer med höga naturvärden kallas signalarter, t.ex gull-pudra.

Signalarter är ett praktiskt redskap vid naturvärdesbedömning. De ger ofta en bra bild om ett område behöver skötsel eller skydd. Områden kan dock ha höga naturvärden även om signalarter saknas. Många svampar, mossor och lavar är signalarter. Även vissa kärlväxter används.

Referenser

Skötselplan för Naturreservatet Klövahallar i Klippan, Svalöv och Åstorps kommuner. 2012, Länsstyrelsen.

Kartvy över Klövahallar

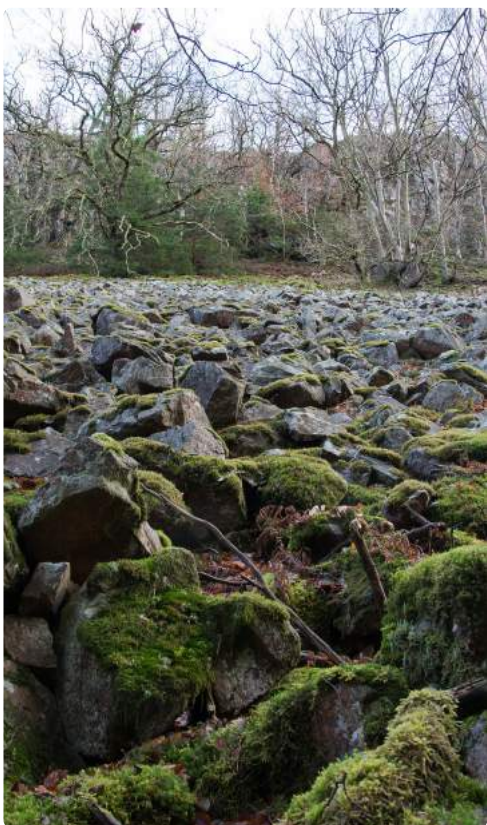
Utsikt mot Soffebacken, en rullstensås

Gullpudra, en signalart på rörligt grundvatten

Koralltaggsvamp

Rasbranter med klipputsprång

Stenmurar är vanliga

Söderåsen i vinterskrud

51 Söderåsen - en horst

Varhelst du tittar mot Söderåsen så syns denna gröna höjdrygg. Detta är skogarnas ås, en ås där produktions-skog av gran blandas med lövskogs-klädda sluttningar och djupa sprickdalar.

Vacker, mystisk, magisk, vild ligger horsten där på gränsen mellan slätten i sydväst och skogen i nordväst.

Söderåsen har sin utbredning i de fyra kommunerna Bjuv, Åstorp, Svalöv, Klippan och är riksobjekt för naturvård. Stora delar är också riksobjekt för friluftsliv.

Av Söderåsens yta ligger cirka 60 % i Svalövs kommun. Inom kommunen ligger Söderåsen i norra delen.

Unik geologi

Söderåsen ligger i ett gränsland mellan gammal och ung berggrund.

De vanligaste och äldsta bergarterna är

olika grå och röda gnejser samt gnejsgraniter. Precis som den kambriska sandstenen är de uppbyggda av sura silikatmineraler (lågt pH). Yngre bergarter som amfibolit, lerskiffer, alunskiffer, diabas och basalt är basiska (høgt pH) bergarter. Diabas har fyllt ut sprickor i urberget och dessa diabasgångar följer åsens längdriktning från sydost till nordväst. Basalten är en vulkanbergart och finns i Jällabjär och dess omgivningar.

Söderåsen är en urbergshorst och ligger inom den geologiska gränzonen mellan Fennoskandiska skölden och Danska sänkan (Tornquistzonen). Horsten har bildats genom vertikala rörelser i jordskorpan, så kallade förkastningar. I detta fall tror man omgivande berggrund har sjunkit. Branta sluttningar finns på åsens västra och östra sida. I sydväst grenar sig åsen i två horstpartier där det södra benämns Kågerödsåsen.

Fältspat har brutits runt Klövbäcken för porslinsstillverkning

Djupa sprickdalar med rasbranter, klipputsprång, stenpelare, glaciärnischer, bäckraviner, källor och små grottor är några unika geologiska formationer som skapat förutsättningar för utveckling av ovanliga naturtyper. Andra landskapsformer inom Söderåsens riksobjekt är vulkanen Jällabjär och vittringsformerna i Nackarp och i Skaftarp.

Flera inlandsisar har påverkat Söderåsen. Uppe på åsen domineras jordarterna av sandig-moig morän. Isälvsavlagringar finns både på åsen men framförallt längs med sluttningen mellan Ask och Åvarp. Kvartära former är rullstensåsen vid Kongalund och slukrännorna i Hallabäckens dalgång.

Små och stora vatten

Utför åsslutningarna, i sprickdalarna och utmed åsen forsar, rinner och strilar små och stora vattendrag fram. En del avvatt-

nas norrut till Rönneå och en del västerut till Vegeå. Generellt är de flesta vattendragen på åsen opåverkade av utsläpp. Till dessa hör bland annat Hallabäcken, Orebäcken, Klövbäcken, Deжебäcken, Kvärkån, Hästbäcken och Ärlabäcken. Vissa vattendrag till exempel Klövbäcken och Vegeå är fördjupade och rätade på vissa sträckor. Hallabäcken, Klövbäcken och Skärån har en god ekologisk status och hyser flera rödlistade arter.

Odensjön, Svartesjö och Klåverödsjön är de enda tre naturliga sjöarna på Söderåsen. På 1800-talet grävdes karpdammar som idag finns kvar vid Finnstorp, Munkabo och Härnsnäs. Små mölledammar, fiskedammar och fågeldammar finns runt om på åsen.

Idag har nya, stora våtmarker anlagts i Söderåsområdet där Bokholmens våtmark är den senaste.

Odlingsrösen, en rest från ett vandrande åkerbruk

Ädla lövträd och al med socklar

Alm, ask, avenbok, bok, fågelbär, lind och skogslönn är ädla lövträd som dominerar i sluttningarna. Almen har drabbats av almsjuka och står idag kvar som kala träd. Ask trivs bäst där det är fuktigt och lindan gillar rasmarker med kalk. Bok, avenbok och ek är de vanligaste träden i sluttningarna.

På våren täcks marken av doftande vit-sippor och i jordar med kalk och mineralrikedom växer en artrik flora med blå-sippa, vårlök, lungört, gulsippa, storrams, lundbräsmå, tandrot och skogsbingel. Uppe på Söderåsplatan växer artfattiga pelarbokskogar i små och större bestånd.

I sprickdalarnas sluttningar växer flera mycket gamla bokbestånd med mycket död ved. Många rödlistade arter finns i dessa gammelskogar. Alsumpskogar växer i terrängsvackor och flera har ut-

Horstens förkastningsbrant

vecklat stora socklar.

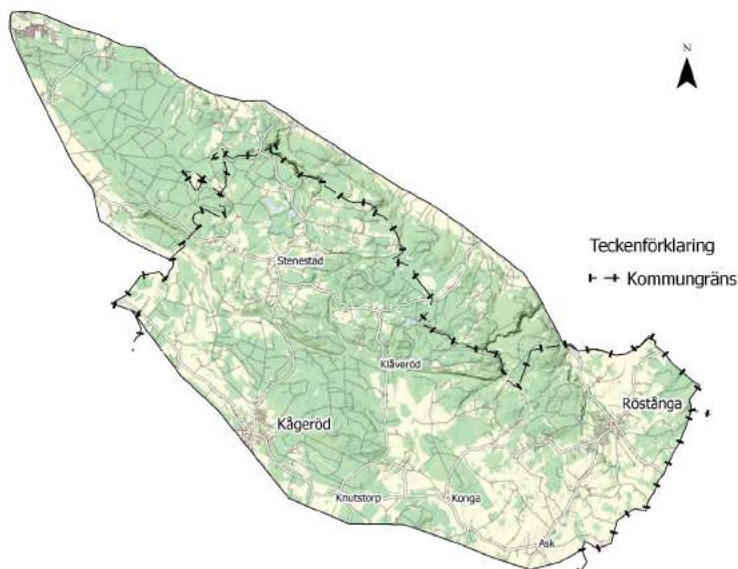
Mulen och liens marker

På åsen finns ett småskaligt jordbruk runt byar och gårdar. Söderåsens mest artrika naturtyper är ängen och hagen. Det finns många naturbeten medan slåtterängarna är sällsynta.

I väster mellan Kågeröd och Bause-röd finns flera artrika naturbeten med kalkgynnade arter som brudbröd, rödklint och gullviva.

Runt Stenestad finns enbeväxta beten med hedvegetation.

Öppen betesmark präglar stora Åkarp medan det i Håkanstorp och Kolaryd växer björk och en. Ljung, lingon, blåbär, stagg är vanliga medan slåttergubbe, lås-bräken, granspira är sällsynta. På hösten syns många arter av vaxskivlingar.

Kartvy över Söderåsen

Klockgentiana växer på det fuktiga betet vid Kongaö. Gillastigs fålad och Boarps naturbete är fortfarande artrika fast betetrycket har minskat. Järnhatten är en gammal fåladsmark som är på väg att växa igen med skog.

Myrmarker

Mossar och kärr finns väl spridda på hela Söderåsen. Traneröds mosse är den enda högmossen. På övriga mossar har det brutits torv vilket utvecklat dem till intermediära kärr med blandad mosse- och kärrvegetation. Dessa finns väl spridda från Gillastig i öster, runt Stenestad och till Eningemossen i väster. I terrängsvackor med ytligt grundvatten finns kärrvegetation ofta med al i trädskiktet.

Ett ekologiskt hållbart Söderåsen

Flera hållbarhetsprojekt pågår idag på Söderåsen. "Smaker från Söderåsen"

Söderåsen är ett fantastiskt uteklassrum

Klockgentiana

Studenter undersöker mulm

är ett exempel där matproducenter samarbetar samtidigt som de genererar tjänsten att hålla landskapet öppet. Det finns också ekologiska köttproducenter som håller naturbetena öppna.

Flera olika föreningar som Söderåsens naturskyddsförening och Svalövs naturskyddsförening sprider kunskap och anordnar exkursioner runt och på Söderåsen.

Bokskog av fryletyp vanligt på platån

Korpen är en vanlig Söderåsfågel

Naturtyper - arter:

Ädellövskog, lövskog, rena vattendrag, sprickdalar med unik geologi och många rödlistade arter, naturbetesmarker, högmosse och kalkrikkärr.

Värden:

Unik geologi, stor artrikedom av växter, svampar och djurliv, ovanliga naturtyper, rödlistade arter, Natura 2000 naturtyper, nationellt värdefulla vattendrag och värdeetrakt i Länsstyrelsens naturvårdsstrategi 2015. Anläggningar för friluftsliv som Skåneleden, rastplatser, informationspunkter, märkta leder och vindskydd.

Skydd:

Riksintresse naturvård (N 48), delar riksintresse friluftsliv (FM 05), landskapsbildsskydd, naturreservat, nationalpark,

flera områden ingår i EU-nätverket Natura 2000 och biotopskydd.

Önskvärd utveckling:

Att följa upp och genomföra de intentioner som finns i fördjupad översiktsplan Söderåsen 2004.

Att initiera nya hållbara projekt för att säkerställa natur- och kulturvärden och dess ekosystemtjänster för kommande generationer. Utveckla idén kring att Söderåsen blir biosfärområde.

Att ha beredskap för klimatförändringarnas påverkan på den biologiska mångfalden.

Ekosystemtjänster:

Livsmiljöer för biologisk mångfald och naturturism/friluftsliv, kulturarv, forskning, utbildning, hälsa, estetiska värden, försörjande och reglerande värden.

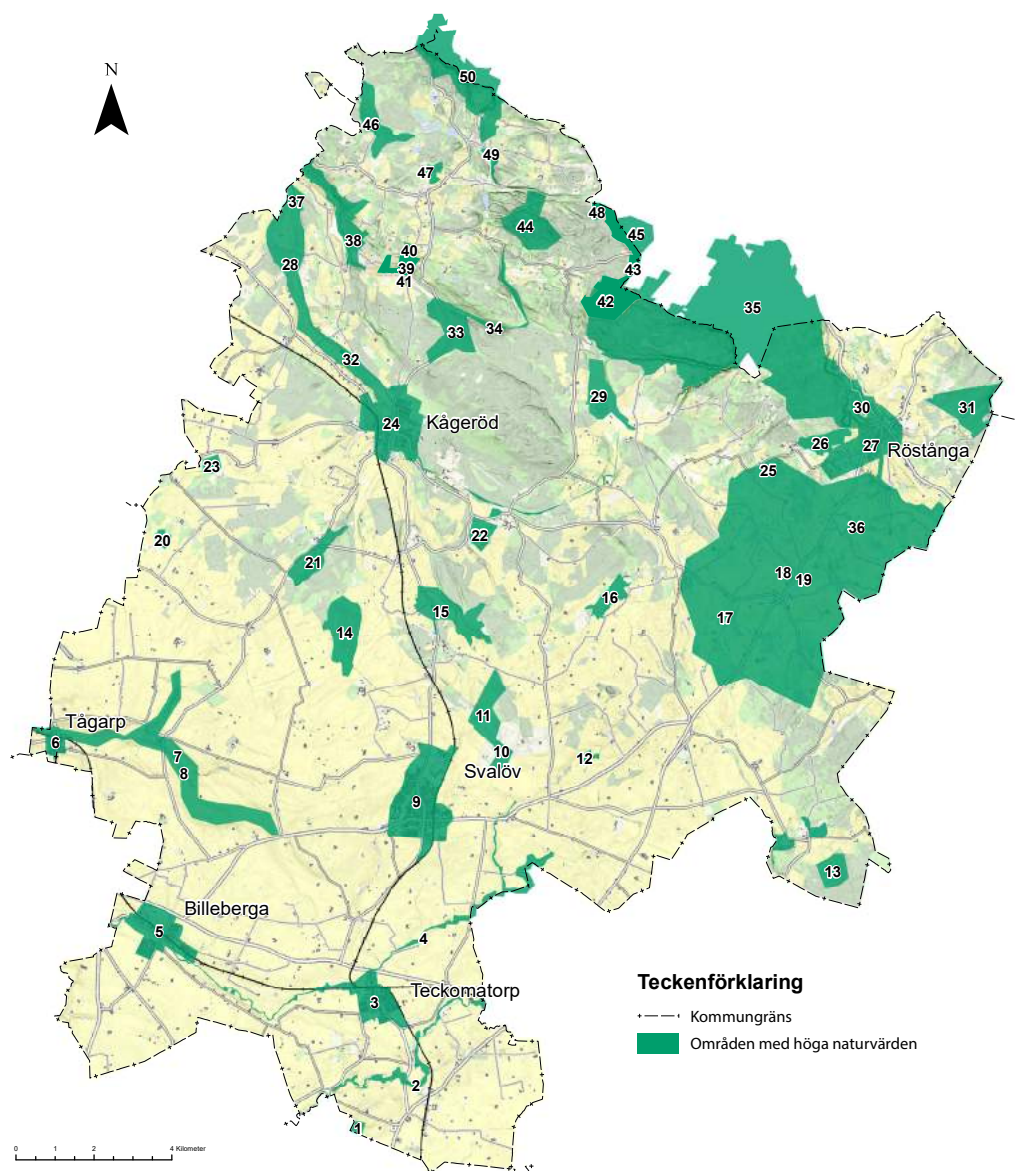
Foto Bertil Hagberg

Referenser

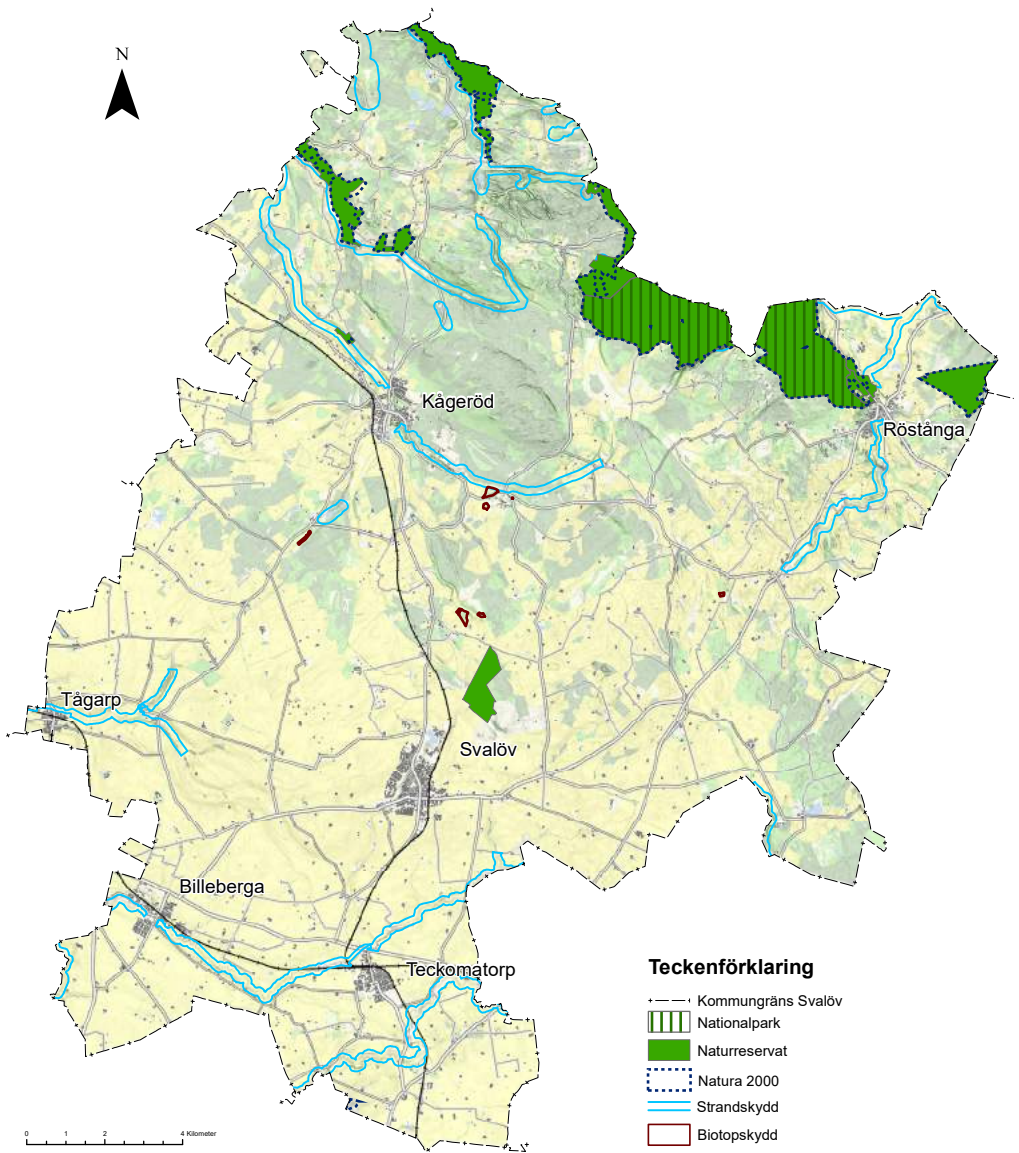
Fördjupad översiktsplan Söderåsen, 2004. Bjuv, Klippan, Åstorp och Svalövs kommuner.
www.soderasen.com

Stenestad

Värdefulla naturområden i Svalövs kommun

Skyddade naturområden

Ordlista

Alluviala

Kommer från latinets alluvium som betyder vattenflöde och översvämning.

Basalt

Basalt är en mörk, finkornig bergart av vulkaniskt ursprung.

Den är bildad av stelnad magma i vulkanens inre och spricker gärna upp i sexkantiga pelare. Basalten syns som små kullar eller berg och kallas basaltkupper.

Basisk

Om något är basiskt har det ett högt pH-värde. Är pH mindre än 7 är det surt, är det större än 7 är det basiskt och 7 är neutralt.

Biologisk kontroll

Innebär att man utnyttjar naturliga fiender för att hålla populationer av skadedjur på en godtagbar nivå utan att bespruta planter. Genom att satsa på en utökad fauna av naturliga fiender kan man slippa ifrån beroendet av kemiska växtskydd.

Bleke utfällning

När kalciumrikt vatten når markytan fälls kalciumkarbonat ut och bildar ljusa så kallade bleken i grunda vattensamlingar.

Breccia

Består av kantiga bergartsfragment som kittats samman.

Ekosystem

Alla levande varelser och dess omgivande miljö som finns inom ett visst område bildar tillsammans ett ekologiskt system.

Ekosystemtjänst

Ekosystemtjänster är ekosystemens direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande. Tjänsterna som kommer från ekosystemen ger oss bland annat luft- och vattenrening, jordbildning, primärproduktion och naturupplevelser som kan påverka vår hälsa positivt.

Erosion

Erosion (från latin ero'sio nötning) är den nednötning och transport av berg, jord eller annat material på grund av en mekanisk eller kemisk påverkan.

Eutrof

Näringsrik.

Fälad

Fälad är ett sydsvenskt ord för gemensamma betesmarker på utmark. Ordet kommer från danskans fælles, som betyder gemensam.

Grönstruktur

Ett sammalande begrepp för en struktur som består av ett nätverk med små och gröna områden.

Grönstråk

Stråk som är längre och sammanhängande och är lätta att röra sig i.

Hamla

Att hamla är en beskärningsteknik som kan utföras på de flesta lövträd. Förr hamlade man träden för att få lövfoder till djuren under vintern.

Hålvägssystem

Detta är rester från gamla vägar som ser ut om fåror i marken. Fåran har bildats av slitage från hovar, klövar och fötter.

Hårdvallsäng

Äng på fast mark.

Hävd

Skötsel av till exempel slåttermark.

Höljor

Håla eller lågt liggande markparti mellan tuvorna på tex. en mosse.

Korvsjö

En korvsjö är en bågformad insjö som bildas av ett meandrande (slingrande) vattendrag, när ett meandernäs genombryts

och den omgivande meanderbågen så småningom isoleras från vattenflödet.

Laggkärret

Det fuktiga området mellan en mosse och fastmarken.

Lågor

Liggande döda träd.

Meanderslinga

Detta är en slingrande åfåra i ett flackt landskap skapad av erosion i yterkurvorna av floden och sedimentation i innerkurvorna.

Naturtyper/biotoper

Begrepp som används för att beskriva en enhetlig miljö med en viss sammansättning av arter tex. alskog och bokskog

Naturbete

Naturbetesmarker är ett samlingsbegrepp för olika typer av betesmarker som aldrig varit uppodlade och inte utsatts för produktionshöjande åtgärder som till exempel extra gödsling. Ofta har naturbetena betats under flera hundra år och hyser en mycket artrik flora och fauna.

Nyckelbiotop

Ett skogområde som har mycket stor betydelse för flora, svampar och fauna. Se sid 31 i Naturen i Svalövs kommun del1.

Kärldråg

Rörigt vatten på en mosse.

Måse

Gammalt namn för våtmark.

Mulm

Brunt, sågspånsliknande pulver som ansamlas inuti ihåliga träd. Det består framförallt av nedbruten ved.

Periglaciala vittringsformer

Landsformer som bildats när marken var

ständigt tjälad i samband med inlandsisens avsmältning.

Pegmatit

Bergart med grova kristaller bestående av kvarts, fältspat och glimmer

Plockhuggning

Avverkning av spridda träd i bestånd utan gallring av mellanliggande partier.

Ruderatmarker

Mark som är starkt påverkad av människan och ofta är torra och grusiga med gles vegetation. Rivningstomter och banvallar är några platser.

Rödlistad art

En rödlistad art är en art som är upptagen på rödlistan över hotade arter. Listan anger utdöenderisk baserat på utbredning, populationsstorlek och populationstrender för olika arter. Sveriges nationella rödlistas tas fram av ArtDatabanken.

Sidvallsäng

Äng på fuktig mark

Slukrännor

Detta är små v-formade dalar som bildats av smältvatten från inlandsisen.

Skottskogsbruk

Skog där träden kontinuerligt skars ned till basen och därefter regenererade flera stammar.

Snö- och glaciärnisher

Halvcirkelformad inskärning med branta kanter i en bergsida. Den har bildats genom erosion av snö eller is.

Torrakor

Döda stående träd

Vång

Inägomarken, åker och äng, till en by var samlade i en eller flera vångar.

Ladda ner Del 1 av
Naturvårdsprogrammet

Projekt och text: Charlotte Lundberg.
Foto: Thomas Arnström och Charlotte Lundberg,
där inget annat anges
Layout: Daniel Henriksson.
Kartor: Fredrik Johansson, Charlotte Lundberg
och Nellie Stenvall.
Antagen av kommunfullmäktige 2017-01-30

Svalövs kommun
268 80 Svalöv
Besöksadress: Herrevadsgatan 10
www.svalov.se
E-post: info@svalov.se

Copyright Svalövs kommun

Ljungbergs tryckeri, Klippan 2021